

Бюлетинът е изготвен по
последни данни
публикувани към
29.02.2020 г.

Цитираните данни в бю-
летина са последните
данни, публикувани в
официалните източници:
Министерство на финан-
сите, Българска народна
банка, Национален ста-
тистически институт, На-
ционална агенция по зае-
тостта.

Електронната система,
използвана за теглене на
данни от официалните
източници е CEIC Data
Manager.

Обединена българска
банка
Структура
Главен икономист

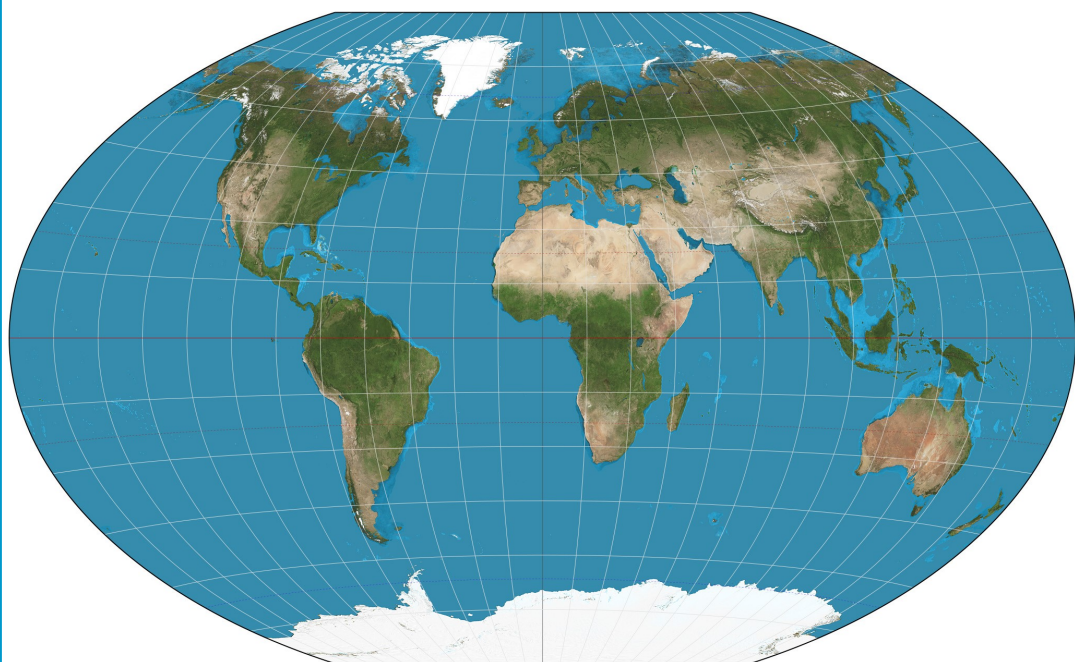
За контакти:

Петя Цекова
Главен икономист
e-mail:
Petia.Tzekova@ubb.bg
тел.:+359 2 811 2980

Петър Игнатиев
Главен анализатор
e-mail:
Petar.Ignatiev@ubb.bg
тел.:+359 2 811 2982

АКЦЕНТИ И ПРОГНОЗИ

МЕСЕЧЕН ИКОНОМИЧЕСКИ БЮЛЕТИН

Февруари 2020 г.

гр. София

- Годишният икономически растеж в еврозоната бе ревизиран по-ниско до 0,9% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2019 г., което е най-слабият растеж от последното тримесечие на 2013 г. Ръстът на БВП на годишна база се забави в Германия (0,5% срещу 0,6% през третото тримесечие), Франция (0,8% срещу 1,4%) и Испания (1,8% срещу 1,9%), докато икономиката на Италия е в застои 0% (срещу 0,5% през третото тримесечие). Като се има предвид Европейският съюз като цяло, растежът на БВП се забави до 1,1% от 1,4% за третото тримесечие. За цялата 2019 г. икономиката на еврозоната нарасна с 1,2%, а БВП на ЕС се увеличи с 1,4%. Процентът на инфлацията в еврозоната нарасна до 1,4% през януари 2020 г. спрямо 1,3% през предходния месец. Това е най-високата инфлация от април, тъй като цените се увеличават с по-бързи темпове за храна, алкохол и тютюн (2,2% срещу 2,0% през декември) и енергия (1,8% срещу 0,2%). Сезонно коригираният процент на безработицата в Еврозоната спадна до 7,4% през декември 2019 г. от 7,5% през предходния месец. Като се има предвид Европейският съюз като цяло, нивото на безработица намаля до 6,2% от 6,3% през ноември, най-ниската от началото на динамичния ред през януари 2000 г.
- БВП на Италия е на стойност 0% през четвъртото тримесечие на 2019 г., след увеличение с 0,5% в предходния период. На тримесечна база икономиката се сви с -0,3%, най-много след първото тримесечие на 2013 г. и в сравнение с 0,1% ръст през третото тримесечие. Спадът в брунтните запаси надхвърля положителния принос от нетната търговия. От страна на производството и селското стопанство, и горското стопанство, и риболовът, и промишлеността се свиха, докато услугите са на същото равнище от предходния период. Като се има предвид цялата 2019 г., БВП нарасна с 0,2%, забавяйки се от 0,8% растеж през 2018 г., но малко по-добре от прогнозата на правителството за 0,1% растеж. Годишният темп на инфлацията в Италия нарасна до 0,6% през януари 2020 г. от 0,5% през декември. Това е най-високият процент на инфлацията от юни насам. Годишният процент на основната инфлация, който изключва енергията и непреработените храни, се повиши до 0,8% от 0,6% през предходния месец. Сезонно коригираният процент на безработицата в Италия достигна 9,8% през декември 2019 г., същият като предишния месец. Коефициентът на безработица сред младите хора, измерващ търсещите работа между 15 и 24 години, е стабилен на 28,9%.
- Годишният икономически растеж на Великобритания се забави до 1,1% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2019 г. Това е най-слабият темп на разрастване след първите три месеца на 2018 г., дължащ се главно на свиване на фиксираните инвестиции и бавен ръст на потреблението на домакинствата. Разходите на правителството нарастват с по-бързи темпове, а нетното външно търсене допринася положително за БВП, тъй като страната отчете първия тримесечен търговски излишък за повече от две десетилетия. Имайки предвид цялата година на 2019 г., икономиката на Великобритания нарасна с 1,4%, в сравнение с 1,3% през 2018 г. Брутният вътрешен продукт на Великобритания е на стойност 0% на месечна база през четвъртото тримесечие на 2019 г., след 0,5% увеличение през предходния тримесечен период. От страна на производството, услугите и строителството нараснаха, докато производствената продукция намаля. Инфлацията в Обединеното кралство се забави до 1,3% на годишна база през декември 2019 г., което е най-ниската стойност от ноември 2016 г. Годишната основна инфлация, която изключва енергия, храни, алкохолни напитки и тютюн, спадна до 1,4%, също най-ниската за близо три години. Коефициентът на безработица във Великобритания възлиза на 3,8% за трите месеца до октомври 2019 г., най-ниското ниво от началото на 1975 г.
- Брутният вътрешен продукт (БВП) в САЩ се увеличи с 2,30% през четвъртото тримесечие на годишна база на 2019 г. спрямо същото тримесечие на предходната година. Американската икономика нарасна с 2,1% през четвъртото тримесечие на тримесечна база, същата стойност като през третото тримесечие. Потребителските разходи рязко се забавиха, докато нетната търговия допринесе най-много за растежа след второто тримесечие на 2009 г. на фона на спад на вноса. За разлика от тях, отрицателните приноси идват от частни инвестиции в запасите и чуждестранните инвестиции в дълготрайни активи. Като се има предвид цялата 2019 г., икономиката нарасна 2,3%, най-ниската стойност след 2016 г. и под целта на администрацията на Тръмп за 3% за втора поредна година. Годишната инфлация в САЩ се повиши до 2,5% през януари 2020 г. от 2,3% през декември и надхвърли пазарните прогнози от 2,4%. Това е най-високият процент от октомври 2018 г. Като се изключат храните и енергията, потребителските цени се повишиха с 2,3% спрямо предходната година, същото като през декември и 0,2% спрямо месец, над 0,1%, отчетени през последния месец на 2019 г. Коефициентът на безработица в САЩ нарасна до 3,6% през януари 2020 г. от 50-годишните ниски нива от 3,5%.
- Японската икономика се сви с -1,6% на тримесечна база в четвърто тримесечие на 2019 г. след ревизиран надолу -0,1% ръст през третото тримесечие, показва предварителната оценка. Това

е първото свиване след третото тримесечие на 2018 г. и най-стръмното от второто тримесечие на 2014 г., тъй като частното потребление падна за първи път за пет тримесечия след увеличението на данъка върху продажбите през октомври, а бизнес разходите спаднаха за първи път от 3 тримесечия. Брутният вътрешен продукт (БВП) в Япония се сви с -0,40% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2019 г. спрямо същото тримесечие на предходната година. Инфлацията в Япония нарасна до 0,8% на годишна база през декември 2019 г. от 0,5% през предходния месец. Така нареченият индекс на основната инфлация, който изключва цените на пряната храна и енергията, нарасна с 0,9%, най-бързото темпо от март 2016 г. насам. Като се има предвид цялата 2019 г., инфлацията е средно 0,5% и е спаднала от 1% през 2018 г. Равнището на безработица в Япония остана непроменено на 2,2% през декември 2019 г. Средно-годишният процент на безработица за 2019 г. е 2,4%, непроменен от 2018 г. и е на най-ниското равнище от 1992 г. насам.

- Китайската икономика нарасна със сезонно коригиран 1,5% растеж на тримесечна база през трите месеца до декември 2019 г., след ревизирания надолу 1,4% ръст през предходното тримесечие. Китайската икономика нарасна с 6,0% на годишна база през последното тримесечие на 2019 г., също като през предходното тримесечие. Това остава най-слабият темп на растеж от първото тримесечие на 1992 г. на фона на търговския натиск от САЩ и по-слабото търсене от страната и чужбина. Като се има предвид цялата 2019 г., икономиката нарасна с 6,1%, най-бавното темпо за 29 години. Въпреки че търговската сделка от първа фаза със САЩ намали търговското напрежение и засили бизнес оптимизма, съществуващите тарифи, оставащи в сила и епидемията на коронавируса ще забавят частното търсене. Вече се забелязват удари в туризма, транспорта, търговията на дребно и общото потребителско търсене в области, пряко засегнати от вируса. Въз основа на тези аргументи КВС очаква китайският растеж да се забави значително през първото тримесечие, последван от частично възстановяване през второто тримесечие и още по-силно възстановяване през третото тримесечие. На годишна база КВС намалява надолу перспективите ни за растеж на реалния годишен БВП в Китай през 2020 г. от 5,7% до 5,2%. Търговската сделка „първа фаза“ между САЩ и Китай, която беше подписана в средата на януари, ще влезе в сила от този месец. Важен елемент от търговското споразумение е набор от ангажименти за внос, с които Китай се съгласи. Ангажиментите са значителни и осъществимостта им може да бъде поставена под въпрос по няколко причини. Тъй като повечето тарифи, които бяха въведени в Китай и САЩ през последните години, - въпреки някои незначителни отстъпки - не са отменени от търговско споразумението между САЩ и Китай, такова рязко възстановяване на двустранната търговия не е много вероятно. Спорно е и дали американските компании ще могат да увеличат производството си, за да изнасят повече за Китай.
- Оценката на КВС за реалния растеж на БВП на Турция за цялата 2019 г. е 0,1%. Прогнозата на КВС за следващите години е 2,5% растеж за 2020 г. и 3,0% за 2021 г. Годишната инфлация в Турция се повиши до петмесечен максимум от 12,15% през януари 2020 г. от 11,84% през предходния месец. Годишната основна инфлация, която изключва енергийни, хранителни и безалкохолни напитки, алкохолни напитки, тютюн и злато, се повиши до петмесечен връх от 9,88% през януари от 9,81% през декември. На месечна база потребителските цени се повишиха с 1,35%, след увеличение от 0,74% през декември 2019 г., най-високото от октомври миналата година. Прогнозата на КВС е 11% инфлация за 2020 г. и 10% за 2021 г. Коефициентът на безработица в Турция нараства до 13,3% през ноември 2019 г. от 12,3% през същия месец на предходната година.
- На заседание на 23 януари 2020 г. Управителният съвет на Европейската централна банка (ЕЦБ) взе решение лихвеният процент по основните операции по рефинансиране и лихвените проценти по пределното кредитно улеснение и депозитното улеснение да останат непроменени – съответно 0,00%, 0,25% и -0,50%. Управителният съвет ще продължи нетните покупки по програмата си за закупуване на активи, с месечен темп от 20 млрд. евро. Управителният съвет възнамерява да продължи да реинвестира изцяло погашенията по главници на ценни книжа с настъпващ падеж, придобити по програмата за закупуване на активи, за продължителен период от време след датата, на която започне да повишава основните лихвени проценти на ЕЦБ. Постъпващите данни след последното заседание на Управителният съвет на Европейската централна банка са в съответствие с базовия сценарий за продължаващ, но слаб икономически растеж в еврозоната. По-специално, отслабеният сектор на промишленото производство оказва все така възпиращо въздействие върху инерцията на икономическия растеж в еврозоната. Същевременно обаче продължаващият, макар и с по-бавни темпове, прираст на заетостта, както и нарастването на заплатите все така подпомагат устойчивостта на иконо-

миката в еврозоната. . Въпреки че динамиката на инфлацията като цяло остава слаба, в съответствие с очакванията се наблюдават признаци на леко повишаване на базисната инфлация. Действащите мерки по паричната политика допринасят за благоприятни условия за финансиране във всички сектори на икономиката. По-специално, облекчените условия за кредитиране на предприятията и домакинствата подкрепят частното потребление и бизнес инвестициите. Същевременно с оглед на все така слабите перспективи за инфлацията паричната политика трябва да се запази силно нерестриktivна в продължителен период от време, за да се подпомогне базисният инфлационен натиск и развитието на общата инфлация в средносрочен план. За да се извлече максимална полза от мерките по паричната политика, други области на политиките трябва да допринесат по-решително за увеличаване на потенциала за дългосрочен растеж, подкрепа на съвкупното търсене в сегашната ситуация и намаляване на уязвимостта. Прилагането на структурни политики в държавите от еврозоната трябва да се ускори значително, за да се засилят производителността и потенциалът за растеж на еврозоната, да се намали структурната безработица и да се увеличи устойчивостта. Всички държави следва да увеличат усилията си за постигане на композиция на публичните финанси, която в по-голяма степен да благоприятства растежа. Управителният съвет приветства усилията, които се полагат в тази област, и призовава за по-нататъшни конкретни и решителни стъпки за доизграждане на банковия съюз и съюза на капиталовите пазари.

- Комитетът за парична политика на Банката на Англия определя паричната политика за постигане на целта за инфлация от 2% и по начин, който помага да се поддържа растеж и заетост. На своето заседание, приключващо на 29 януари 2020 г., Комитетът за парична политика гласува с мнозинство 7-2 за поддържане на основния лихвен процент на 0,75%. Комитетът гласува единодушно запазването на стойността на покупки на корпоративни облигации с нефинансов инвестиционен клас, финансирани чрез издаване на резерви на централната банка, на 10 милиарда паунда. Комитетът гласува единодушно запазването на стойността на държавни облигации на Обединеното кралство, финансирани чрез емитиране на резерви на централната банка, на 435 милиарда паунда. Предвижда се ръстът на БВП на Обединеното кралство да се покачи малко в началото на 2020 г. По-нататък и при условие, че пазарният път на основния лихвен процент, който леко спада през прогнозния период, възстановяването на растежа на Обединеното кралство се подкрепя от увеличаване на световната активност, още спад на несигурността по Брекзит и обявените от правителството мерки за разходи. Подкрепата от тези фактори е достатъчна, за да стимулира растежа на търсенето над отслабения потенциален ръст на предлагането. Инфлацията се очаква да остане под целта от 2% на Комитета по парична политика през цялата тази година и голяма част от 2021 г. Освен това и при условие, че пазарната доходност, засилването на натиска върху цените на вътрешния пазар, заедно с намаляващото съпротивление от цените на енергията, означава, че инфлацията достига целта от 2% до края на следващата година и се издига малко над нея до края на прогнозния период. Ако икономиката се възстанови до голяма степен в съответствие с най-новите прогнози на Комитета за парична политика, може да се наложи леко затягане на политиката, за да се поддържа устойчиво инфлацията към целта. На това заседание Комитетът за парична политика преценява, че съществуващата позиция на паричната политика е подходяща.
- Федералният резерв издаде изявление на Федералния комитет за открит пазар на 29 януари 2020 г. Информацията, получена след заседанието на Федералния комитет за отворен пазар през декември, показва, че пазарът на труда остава силен и че икономическата активност нараства с умерени темпове. Пазарните мерки за компенсация на инфлацията остават ниски; измерванията, основани на проучване на дългосрочните инфлационни очаквания са слабо променени. В съответствие със законовия си мандат Комитетът се стреми да насърчи максимална заетост и стабилност на цените. Комитетът реши да запази целевия диапазон на лихвения процент по федералните фондове от 1,5% до 1,75%. Комитетът преценява, че настоящата позиция на паричната политика е подходяща за подпомагане на устойчивото разширяване на икономическата активност, силните условия на пазара на труда и инфлацията, която се връща към симетричната цел на Комитета от 2%. При определяне на срока и размера на бъдещите корекции на целевия диапазон за лихвения процент по федералните фондове Комитетът ще оцени реализираните и очакваните икономически условия по отношение на максималната си цел за заетост и симетричната цел за 2% инфлация. Тази оценка ще вземе предвид широк спектър от информация, включително мерки за състоянието на пазара на труда, показател за инфлационен натиск и инфлационни очаквания и показания за финансовите и международните развития.

- 21 януари 2019 г. Изявление на Банката на Япония относно паричната политика. На заседание-то за паричната политика, проведено на 21.01.2020 г., Съветът по политика на Банката на Япония взе решение за следното: Контрол на кривата на доходност. Банката на Япония реши с мнозинство 7-2 гласа да определи следните насоки за пазарните операции за периода през следващия период: Краткосрочен лихвен процент: Банката на Япония ще прилага отрицателен лихвен процент от минус -0,1% спрямо баланса на лихвените проценти по текущите сметки, държани от финансовите институции в Банката на Япония. Дългосрочен лихвен процент: Банката на Япония ще закупи японски държавни облигации (JGB), така че 10-годишната доходност от тези облигации ще остане около нула 0%. По отношение на размера на закупените японските държавни облигации Банката на Япония ще извършва покупките гъвкаво, така че тяхната обща сума ще нараства с годишни темпове от около 80 трилиона йени. Насоки за покупка на активи. По отношение на покупките на активи, различни от японски държавни облигации, Банката на Япония реши с единодушие да определи следните насоки: Банката на Япония ще закупи борсово търгувани фондове (ETFs) и японски тръстове за инвестиции в недвижими имоти (J-REITs), така че неизплатените им суми ще се увеличат при годишни темпове съответно около 6 трилиона йени и около 90 милиарда йени. Що се отнася до краткосрочните и дългосрочни корпоративни облигации, Банката на Япония ще поддържа активи съответно около 2,2 трилиона йени и около 3,2 трилиона йени. Банката на Япония ще продължи с „Количествено и качествено парично улеснение (QQE) с контрол на кривата на доходност“, като се стреми да постигне ценовата стабилност от 2%, толкова колкото е необходимо за достигане на тази цел по стабилен начин. В ситуация, в която рисковете за икономическа активност и цените, главно по отношение на развитието в отвъдморските икономики, са значителни, Банката на Япония няма да се колебае да предприеме допълнителни експанзионистични мерки, ако има по-голяма вероятност инерцията за постигане на цената целта за стабилност ще бъде загубена.
- Китайската централна банка инжектира 1,7 трилиона юана (246 милиарда щатски долара) на финансовите пазари на 03-04.01.2020 г., като част от усилията на регулаторите да смекчат нестабилността, когато търговията се открие на фона на епидемията на коронавируса. Китайската централна банка (PBOC) съобщи на своя уебсайт, че намалява седмдневният лихвен процент на репо на 2,40% от 2,50% и намалява 14-дневния лихвен процент на 2,55% от 2,65% предишна стойност. Китайската централна банка (PBOC) заяви, че понижава лихвата на едногодишните кредити за средносрочен заем (MLF) на финансови институции с 10 базисни пункта (bps) до 3,15% от 3,25% предишна стойност. Китайската централна банка (PBOC) ще гарантира, че малките и средните предприятия (МСП) ще получат достъп до 537 милиарда юана (77 милиарда щатски долара) кредити, за да им помогнат да преминат през спада на бизнеса, причинен от избухването на коронавирусната епидемия. Китайската централна банка (PBOC) реши да освободи 300 милиарда юана от специално кредитиране на централната банка, за да подкрепи финансовите институции за отпускане на заеми на изгодни цени и засилване на финансовата подкрепа за ключови предприятия, предлагащи важни медицински консумативи.
- Основният лихвен процент в Турция е намален от 24% през юли 2019 г. на 10,75% през февруари 2020 г., общо 13,25%. Президентът Ердоган призова реалния сектор да ескалира инвестициите, тъй като лихвеният процент бързо се свежда до едноцифрени стойности, така че проблемът с високата безработица да се облекчи, търсенето ще се върне и конкурентоспособността ще се повиши. Ердоган настоява, че намаляването на основния лихвен процент ще намали инфлацията, тъй като той се стреми да върне процента на политиката обратно в едноцифрената територия преди средата на 2020 година. Но толкова силна парична експанзия излага на голям риск както стабилността на валутния курс, така и продължителния процес на дезинфлация. Инфлацията вече има устойчив тренд на повишение от 8,55% през октомври 2019 г. на 10,56% през ноември, 11,84% през декември и 12,15% през януари 2020 г. Турската лира постепенно се обезценява от 5,8 лири за долар в края на ноември 2019 г. на 5,95 лири за долар в края на декември, 6,00 лири за долар в края на януари 2020 г. и 6,08 лири за долар през 19.02.2020 г. Решение на Комитета за парична политика на Централната банка на Турция 19 февруари 2020 г. Подобряването на макроикономическите показатели, в частност инфлацията, подпомага падането на премията за риск за страната и помага за ограничаване на натиска върху разходите. Счита се, че курсът на инфлацията като цяло съответства на прогнозата за инфлация в края на годината. Съответно, като взе предвид всички фактори, влияещи на перспективата за инфлацията, Комитетът реши да направи по-умерено намаление на основния лих-

- Международната агенция по енергетика (МАЕ) понижи прогнозата си за растежа на глобалното търсене на петрол през настоящата година до най-ниско ниво от 2011 г. Причината е епидемията от коронавирус, която парализира през последните седмици Китай. Международната агенция по енергетика заяви, че глобалното търсене на петрол през първото тримесечие на 2020 г. вероятно ще се све на годишна база за първи път след финансовата криза през 2009 г. Цените на петрола се понижиха с над 2% на 18.01.2020 г., тъй като избухването на коронавирус, може да попречи на китайската икономика и да доведе до забавяне на търсенето в най-големия вносител на суров в света. Цената на Brent намалява с -0,82 долара за барел или с -1,43% до 56,425 долара за барел във вторник, 18 февруари. За месеца намалението е -13,42%. Цената на суровия петрол намалява с -1,04 долара за барел или -2,00% до 51,024 долара за барел във вторник, 18 февруари. За месеца намалението е -13,05%. От гледна точка на производителите, преди кризата с епидемията от коронавирус се очакваше пазарът да се придвижи към постигане на баланс (между търсене и предлагане) през втората половина на 2020 г. поради комбинация от съкращенията на производството, приложени от началото на годината, по-голямото търсене и постепенното спиране на растежа на доставките извън ОПЕК. Сега обаче рискът, породен от кризата с епидемията от коронавирус, накарва страните от ОПЕК+ да обмислят допълнително намаляване на производството на петрол“, се казва още в месечния доклад на Международната агенция по енергетика.
- Общата тенденция за февруари 2020 г. се очерта с понижаване при цените на основните зърнени контракти по световните борсови пазари. В САЩ пшеницата поевтиня с -5,00 долара до 249,00 долара/тон, ФОБ цената във Франция остана без промяна на 198,00 евро/тон, както и в Украйна, а в Русия поевтиняването е с -2,00 долара до съответно 221,00 и 220,00 долара/тон. При царевичката също обща тенденция надолу, нулева и 177,00 долара/тон в Чикаго, в Украйна минус -4,00 долара до 180,00 долара/т, във Франция минус -5,00 евро до 170,00 евро/тон. В подкръг „Зърно“ на Софийска стокова борса АД хлебната пшеница от място оферира цени на предлагане от 400,00 до 380,00 лева/тон, търсенето беше леко нагоре на 340,00-370,00 лева/тон. При фуражната пшеница купувачите са на 280,00-290,00 лева/тон, а продавачите са на 320,00 лева/тон.

- За януари – декември 2019 г. текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на 6855.3 млн. евро (11,2% от БВП) при излишък от 3603.7 млн. евро (6,4% от БВП) за януари – декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. текущата сметка е положителна и възлиза на 5901,1 млн. евро (9,7% от БВП) при излишък от 3002,2 млн. евро (5,4% от БВП) за януари – декември 2018 г.
- За януари – декември 2019 г., нетният поток на преките инвестиции в България е положителен в размер на 629,9 млн. евро (1% от БВП), като е по-голям с 92,8 млн. евро (17,3%) от този за януари – декември 2018 г. (когато е отчетен положителен поток от 537,1 млн. евро, 1% от БВП).
- През януари 2020г. международните резерви на БНБ са в размер на 47,9 млрд. лева (24,5 млрд. евро) и нарастват с 0,5% на годишна база и поддържат стабилността на Валутния борд в България.
- Мисия на Международния валутен фонд (МВФ), водена от г-н Джейу Лий, посети София през периода от 4 до 14 февруари за провеждане на консултация по член IV за 2020 г. даде висока оценка за България. "Имайки предвид трайното установяване на макроикономическа стабилност, предизвикателствата пред икономическата политика на България понастоящем са свързани с ускоряване на приобщаващия растеж и устойчиво сближаване на доходите. Това изисква подкрепа на благоприятстващите растежа реформи и инвестиции в хората. Пособилните институции и по-доброто предоставяне на публични услуги са ключът, който на свой ред ще стимулира по-широкообхватни инвестиции и увеличаване на производителността".
- ЕК публикува своята зимна прогноза. Очаква се БВП на България да нарасне с 2,9% през 2020 г. и с 3,1% през 2021 г. Очаква се цените на непреработените храни енергията да поддържат инфлация около 2,3% през 2020 г., докато очакваните международни цени на петрола се очаква да задържат инфлацията на ниво от 1,9% през 2021 г.
- БВП през четвъртото тримесечие на 2019 г. се увеличава с 0.1% в ЕС-27 спрямо предходното тримесечие по сезонно изгладени данни и с 1,2% на годишна база. През четвъртото тримесечие на 2019 г. БВП на България нараства с 3,5% спрямо съответното тримесечие на предходната година и с 0,7% спрямо третото тримесечие на 2019 г. според сезонно изгладените данни на НСИ. Очаква се годишният темп на растеж на БВП в България да бъде 3,7% за цялата 2019 г. Годишният годишен темп на растеж в България да бъде 3,1% през 2020 г. и 3% през 2021 г.
- През януари 2020 г. общият показател на бизнес климата се повишава с 1,4 пункта в сравнение с декември 2019 г. до 28,5%, което се дължи на подобрената стопанска конюнктура в промишлеността.
- По предварителни данни през декември 2019 г. при сезонно изгладения индекс на промишленото производство е регистриран спад от 1,8% в сравнение с ноември 2019 година. През декември 2019 г. календарно изгладеният индекс на промишленото производство е с 1,5% под равнището на съответния месец през 2018 година. Промишленото производство в България се очаква да бъде 1,5% до края на 2020 г. В перспектива очакваме, че индустриалното производство в България да бъде 3,1% през 2021 г. и 3,3% през 2022 г.
- По предварителни сезонно изгладени данни през декември 2019 г. оборотът в раздел Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети по съпоставими цени нараства с 0,7% на месечна база. През декември 2019 г. оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни нараства с 5,4% на годишна база. В перспектива продажбите на дребно в България се очаква да достигнат ръст от 5,5% през 2020 г. и 5,8% през 2021 г. и 6% през 2022 г.
- По предварителни данни през декември 2019 г. индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 0,7% под равнището от предходния месец. През декември 2019 г. в сравнение със съответния месец на 2018 г. календарно изгладеният индекс на строителната продукция също намалява с 0,7%. Строителната продукция в България се очаква да нарасне с 2,2% до края на 2020 г. В перспектива строителната продукция в България ще нараства с 3,2% през 2021 г. и 3,4% през 2022 г.
- През януари 2020 г. индексът на потребителските цени спрямо декември 2019 г. е 100,9%, т.е. месечната инфлация е 0,9%. Годишната инфлация за януари 2020 г. спрямо януари 2019 г. е 4,2%. Средногодишната инфлация за периода февруари 2019 - януари 2020 г. спрямо периода февруари 2018 - януари 2019 г. е 3,2%. Хармонизираният индекс на потребителските цени за януари 2020 г. спрямо декември 2019 г. е 100,5%, т.е. месечната инфлация е 0,5%. Годишната инфлация за януари 2020 г. спрямо януари 2019 г. е 3,4%. Средногодишната инфлация за периода февруари 2019 - януари 2020 г. спрямо периода февруари 2018 - януари 2019 г. е 2,5%. Зарад-

постепенното отслабване на временните фактори при ценообразуването и продължаващата тенденция за поевтиняване на петрола инфлацията се очаква да се забави до 2,3% през 2020 г. и до 2,1 % през 2021 г.

- **Общият индекс на цените на производител през декември 2019 г. остава непроменен в сравнение с предходния месец и нараства с 3,5% спрямо декември 2018 година. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през декември 2019 г. остава без промяна спрямо предходния месец, а спрямо съответния месец на предходната година е регистриран ръст от 4,5%.**
- **Общият доход средно на лице от домакинство през четвъртото тримесечие на 2019 г. е 1 770 лв. и нараства с 13,7% спрямо същото тримесечие на 2018 година. Общият разход средно на лице от домакинство през четвъртото тримесечие на 2019 г. е 1 670 лв. и се увеличава с 10,7% спрямо същото тримесечие на 2018 година.**
- **През четвъртото тримесечие на 2019 г. коефициентът на безработица в България е 4,1%, а коефициентът на заетост за населението на възраст 20 - 64 навършени години е 74,9%. През 2020г. се очаква заетостта в България да нарасне с 0,2 процентни пункта. Безработицата ще продължава да се свива леко, следвайки тренда на нетното намаление на населението с 50,000 души годишно.**
- **По предварителни данни на НСИ наетите лица по трудово и служебно правоотношение към края на декември 2019 г. намаляват с 1,0% спрямо края на септември 2019 г. и достигат 2,29 милиона. През четвъртото тримесечие на 2019 г. средната брутна месечна работна заплата нараства с 5,1% спрямо третото тримесечие на 2019 г. и достига 1 313 лева.**
- **Бюджетното салдо по КФП на касова основа за 2019 г. е отрицателно в размер на 1 148,3 млн. лв. (0,97 % от прогнозния БВП) и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 1 040,8 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 107,5 млн. лева. Размерът на фискалния резерв към 31.12.2019 г. е 8,8 млрд. лв., в т.ч. 8,6 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,2 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други. На база на предварителни данни и оценки за януари 2020 г. се очаква превишението на приходите над разходите по консолидираната фискална програма (КФП) да бъде в размер на 841,3 млн. лв. (0,7 % от прогнозния БВП).**
- **За януари – декември 2019 г. дългът на подсектор „Централно управление“ възлиза на 12 042,2 млн. евро. и заема 19,9% от прогнозния БВП. По отношение на дълговото правило България продължава да осъществява трайна политика при управлението на дълга за поддържане на нива значително под горната граница, установена чрез Маастрихтския критерий за държавна задлъжнялост. Според „Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2020 -2022 г.“ на МФ съотношението държавен дълг/БВП ще намалее до 17.7% през 2020 г. и 16.5% през 2021 г. и 16.2% през 2022.**
- **Министерството на финансите преотвори емисия 5-годишни ДЦК при рекордно ниска доходност от – 0,14%.**
- **В края на декември 2019 г. широките пари (паричният агрегат М3) са в размер на 102,469 млрд. лв. (85,8% от БВП) и нарастват с 9,9% на годишна база. Вътрешният кредит, възлиза на 65,165 млрд. лв. и нараства с 11,5% на годишна база.**
- **През януари 2020 г. и четирите водещи индекси на борсата отчитат повишение, както следва: SOFIX до 575,87 пункта, BG TR30 до 522,33 пункта, BGBX 40 до 113,20 пункта и BGREIT до 133,73 пункта.**
- **В края на декември 2019 г. активите на банковата система достигат 114,2 млрд. лв., или нарастват с 1,5% на месечна база и с 8,2% на годишна база. Относителният им дял в БВП е 97,5%. Брутните кредити и аванси от клиенти в края на декември са в размер на 66,3 млрд. лв., като отчитат негативен тренд от -0,4% на месечна база и ръст от 8,8% на годишна база. Привлечените средства от клиенти в банковата система в края на годината възлизат на 91,8 млрд. лв., като нарастват с 2,2% на месечна база и с 8,6% на годишна база. Агрегираната нетна печалба на банковата система е 1675 млн. лв., и отчита спад от 0,2% на годишна база. В края на декември 2019 г. брутният размер на необслужваните кредити и аванси е 6,1 млрд. лв, а делът им в общата сума на брутните кредити и аванси намалява до 6,5%.**

Съдържание

I. ГЛОБАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ

Икономики на развитите страни	9
Евро зона	9
Италия	10
Обединено кралство Великобритания	11
САЩ	12
Япония	12
Китай	13
Турция	14
Политика на Централните банки	15
ЕЦБ	15
Централна банка на Англия	17
Федерален резерв на САЩ	18
Централна банка на Япония	19
Народна банка на Китай	19
Централна банка на Турция	20
Международни цени на борсови стоки	21
Петрол	21
Селскостопански продукти	22

II. БЪЛГАРИЯ

Външен сектор	23
Платежен баланс	23
Преки чуждестранни инвестиции	24
Международни резерви	25
Реален сектор	25
Инвестиционна активност в промишлеността	25
Бизнес климат	26
Индекс на промишленото производство	27
Търговия на дребно	27
Строителство	28
Безработица	28
Инфлация	29
Общ индекс на цените на производител в промишлеността	29
Фискален сектор	30
Бюджетно салдо	30
Държавен дълг	32
Прогнози на международни институции	32
Паричен сектор	33
Капиталов пазар	34
Банков сектор	35
Приложение	37
Дефиниции и методологически бележки	53

ГЛОБАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ

Икономики на развитите страни

Евро зона

Годишният икономически растеж в еврозоната бе ревизиран по-ниско до 0,9% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2019 г., което е най-слабият растеж от последното тримесечие на 2013 г. Ръстът на БВП на годишна база се забави в Германия (0,5% срещу 0,6% през третото тримесечие), Франция (0,8% срещу 1,4%) и Испания (1,8% срещу 1,9%), докато икономиката на Италия е в застой 0% (срещу 0,5% през третото тримесечие). Като се има предвид Европейският съюз като цяло, растежът на БВП се забави до 1,1% от 1,4% за третото тримесечие. За цялата 2019 г. икономиката на еврозоната нарасна с 1,2%, а БВП на ЕС се увеличи с 1,4%. Процентът на инфлация в еврозоната нарасна до 1,4% през януари 2020 г. спрямо 1,3% през предходния месец. Това е най-високата инфлация от април, тъй като цените се увеличават с по-бързи темпове за храна, алкохол и тютюн (2,2% срещу 2,0% през декември) и енергия (1,8% срещу 0,2%). Сезонно коригираният процент на безработицата в Еврозоната спадна до 7,4% през декември 2019 г. от 7,5% през предходния месец. Като се има предвид Европейският съюз като цяло, нивото на безработица намаля до 6,2% от 6,3% през ноември, най-ниската от началото на динамичния ред през януари 2000 г.

Годишният икономически растеж в еврозоната бе ревизиран по-ниско до 0,9% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2019 г., което е най-слабият растеж от последното тримесечие на 2013 г. и под пазарните очаквания от 1,1%, показва втората оценка. Ръстът на БВП на годишна база се забави в Германия (0,5% срещу 0,6% през третото тримесечие), Франция (0,8% срещу 1,4%) и Испания (1,8% срещу 1,9%), докато икономиката на Италия е в застой 0% (срещу 0,5% през третото тримесечие). Икономиката в еврозоната нарасна само с 0,1% на тримесечна база през четвъртото тримесечие на 2019 г., под 0,3% растеж, отчетен през предходния тримесечен период, показва втората оценка. Това е най-слабият темп на растеж след спад от -0,4% през първото тримесечие на 2013 г. Сред най-големите икономики на блока, германският БВП е в застой от 0%, докато Франция и Италия се свиха съответно -0,1% и -0,4%. От друга страна, икономиката на Испания нарасна с 0,5%. Като се има предвид Европейският съюз като цяло, растежът на БВП се забави до 1,1% от 1,4% за третото тримесечие. За цялата 2019 г. икономиката на еврозоната нарасна с 1,2%, а БВП на ЕС се увеличи с 1,4%. Процентът на инфлация в еврозоната нарасна до 1,4% през януари 2020 г. спрямо 1,3% през предходния месец, в съответствие с пазарните очаквания, показва предварителна оценка. Това е най-високата инфлация от април, тъй като цените се увеличават с по-бързи темпове за храна, алкохол и тютюн (2,2% срещу 2,0% през декември) и енергия (1,8% срещу 0,2%). Междувременно инфлацията е стабилна за неенергийни индустриални стоки (при 0,5%), докато се очаква да се забави цената на услугите (1,5% срещу 1,8%). Годишната основна инфлация, която изключва променливите цени на енергията, храните, алкохола и тютюна и която ЕЦБ разглежда в своите решения, спада до 1,1%, най-ниската от октомври и под пазарния консенсус от 1,2%. Сезонно коригираният процент на безработицата в Еврозоната спадна до 7,4% през декември 2019 г. от 7,5% през предходния месец, под пазарните очаквания от 7,5%. Това е най-ниският процент на безработица от май 2008 г., тъй като броят на безработните намалява с 34 000 спрямо предходния месец до 12 251. Сред най-големите икономики на блока най-ниският процент на безработица е регистриран в Германия (3,2%), докато по-висок процент е наблюдаван във Франция (8,4%), Италия (9,8%) и Испания (13,7%). Коефициентът на безработица сред младите хора, който измерва търсещите работа на възраст от 15 до 24 години, спадна до 15,3% от 16,2% за същия период година по-рано. Като се има предвид Европейският съюз като цяло, нивото на безработица намаля до 6,2% от 6,3% през ноември, най-ниската от началото на динамичния ред през януари 2000 г.

Италия

БВП на Италия е на стойност 0% през четвъртото тримесечие на 2019 г., след увеличение с 0,5% в предходния период. На тримесечна база икономиката се сви с -0,3%, най-много след първото тримесечие на 2013 г. и в сравнение с 0,1% ръст през третото тримесечие. Спадът в брутните запаси надхвърля положителния принос от нетната търговия. От страна на производството и селското стопанство, и горското стопанство, и риболовът, и промишлеността се свиха, докато услугите са на същото равнище от предходния период. Като се има предвид цялата 2019 г., БВП нарасна с 0,2%,

забавяйки се от 0,8% растеж през 2018 г., но малко по-добре от прогнозата на правителството за 0,1% растеж. Годишният темп на инфлация в Италия нарасна до 0,6% през януари 2020 г. от 0,5% през декември. Това е най-високият процент на инфлация от юни насам. Годишният процент на основната инфлация, който изключва енергията и непреработените храни, се повиши до 0,8% от 0,6% през предходния месец. Сезонно коригираният процент на безработицата в Италия достигна 9,8% през декември 2019 г., същият като предишния месец. Коефициентът на безработица сред младите хора, измерващ търсещите работа между 15 и 24 години, е стабилен на 28,9%.

БВП на Италия е на стойност 0% през четвъртото тримесечие на 2019 г., след увеличение с 0,5% в предходния период и под пазарните очаквания за 0,3% ръст. На тримесечна база икономиката се сви с -0,3%, най-много след първото тримесечие на 2013 г. и в сравнение с 0,1% ръст през третото тримесечие. Спадът в брутните запаси надхвърля положителния принос от нетната търговия. От страна на производството и селското стопанство, и горското стопанство, и риболовът, и промишлеността се свиха, докато услугите са на същото равнище от предходния период. Министърът на икономиката Роберто Гуалтиери заяви, че БВП за четвъртото тримесечие е повлиян от външни фактори, включително времето през ноември. Като се има предвид цялата 2019 г., БВП нарасна с 0,2%, забавяйки се от 0,8% растеж през 2018 г., но малко по-добре от прогнозата на правителството за 0,1% растеж. Годишният темп на инфлация в Италия нарасна до 0,6% през януари 2020 г. от 0,5% през декември, докато пазарите очакваха да остане на същото равнище, показва предварителна оценка. Това е най-високият процент на инфлация от юни насам, след като нарастват цените на храните (0,9% срещу 0,8% през декември); транспортът (2,9% срещу 1,2%) и алкохолните напитки и тютюневите изделия (2,5% срещу 2%). Този растеж компенсира намалението на жилищните и комунални услуги (-2,7% срещу -1,7%); отдих и култура (-1,3% срещу 0,2%) и комуникация (-6,5% срещу -6,6%). Годишният процент на основната инфлация, който изключва енергията и непреработените храни, се повиши до 0,8% от 0,6% през предходния месец. Изключвайки само енергията, инфлацията се увеличава до 0,8% от 0,7% през декември. На месечна база се очаква потребителските цени да нараснат с 0,2%, със същото темпо като през декември и малко над пазарните прогнози за ръст от 0,1%. Сезонно коригираният процент на безработицата в Италия достигна 9,8% през декември 2019 г., същият като предишния месец и малко над пазарните очаквания от 9,7%. Броят на безработните нараства с 1,5 хил. на 2,547 млн., Докато заетостта намалява със 74,6 хил. до 23,376 млн. Коефициентът на заетост, един от най-ниските в Еврозоната, спадна до 59,2%, а активността спадна до 65,8%. Коефициентът на безработица сред младите хора, измерващ търсещите работа между 15 и 24 години, е стабилен на 28,9%.

Обединено кралство Великобритания

Годишният икономически растеж на Великобритания се забави до 1,1% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2019 г. Това е най-слабият темп на разрастване след първите три месеца на 2018 г., дължащ се главно на свиване на фиксираните инвестиции и бавен ръст на потреблението на домакинствата. Разходите на правителството нарастват с по-бързи темпове, а нетното външно търсене допринася положително за БВП, тъй като страната отчете първия тримесечен търговски излишък за повече от две десетилетия. Имайки предвид цялата година на 2019 г., икономиката на Великобритания нарасна с 1,4%, в сравнение с 1,3% през 2018 г. Брутният вътрешен продукт на Великобритания е на стойност 0% на тримесечна база през четвъртото тримесечие на 2019 г., след 0,5% увеличение през предходния тримесечен период. От страна на производството, услугите и строителството нараснаха, докато производствената продукция намаля. Инфлацията в Обединеното кралство се забави до 1,3% на годишна база през декември 2019 г., което е най-ниската стойност от ноември 2016 г. Годишната основна инфлация, която изключва енергия, храни, алкохолни напитки и тютюн, спадна до 1,4%, също най-ниската за близо три години. Коефициентът на безработица във Великобритания възлиза на 3,8% за трите месеца до октомври 2019 г., най-ниското ниво от началото на 1975 г.

Годишният икономически растеж на Великобритания се забави до 1,1% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2019 г. от ревизираните 1,2% през предходния период, като все още надхвърли пазарни очаквания от 0,8%, показва предварителна оценка. Това е най-слабият темп на разрастване след първите три месеца на 2018 г., дължащ се главно на свиване на фиксираните инвестиции и бавен ръст на потреблението на домакинствата. Разходите на правителството нарастват с по-бързи темпове, а нетното външно търсене допринася положително за БВП, тъй като страната отчете първия тримесечен търговски излишък за повече от две десетилетия. Имайки предвид цялата година на 2019 г., **икономи-**

ката на Великобритания нарасна с 1,4%, в сравнение с 1,3% през 2018 г. Брутният вътрешен продукт на Великобритания е на стойност 0% на тримесечна база през четвъртото тримесечие на 2019 г., след 0,5% увеличение през предходния тримесечен период и съответства на пазарните очаквания, показва предварителната оценка. Разходите на домакинствата нараснаха с най-слабите темпове за четири години, докато правителствените разходи се увеличиха най-много от първото тримесечие на 2012 г. Нетната търговия също допринесе положително за растежа, докато брутното капиталоположение се сви с 1,6%, обусловено от спада на инвестициите в информационни и комуникационни технологии, оборудване, жилища, транспорт и продукти за интелектуална собственост. От страна на производството, услугите и строителството нараснаха, докато производствената продукция намалю. Инфлацията в Обединеното кралство се забави до 1,3% на годишна база през декември 2019 г., което е най-ниската стойност от ноември 2016 г. и под пазарния консенсус от 1,5%. тъй като цените нараснаха с по-слаби темпове за ресторанти и хотели (1,6% срещу 2,4%), транспорт (0,7% срещу 0,9%) и храни и безалкохолни напитки (1,7% срещу 2,1%). Освен това цените на дрехите и обувките спаднаха с -0,8%, след като не бяха променени през ноември. Годишната основна инфлация, която изключва енергия, храни, алкохолни напитки и тютюн, спадна до 1,4%, също най-ниската за близо три години и под прогнозите от 1,7%. Коефициентът на безработица във Великобритания възлиза на 3,8% за трите месеца до октомври 2019 г., най-ниското ниво от началото на 1975 г. и в съответствие с пазарните очаквания. Броят на хората без работа е намалюл със 7000 на 1 306 милиона, докато броят на заетите е нараснал с 208 000 на 32 901 милиона, което е най-голямото увеличение след трите месеца до януари 2019 г. и много над прогнозите от 104 000. Общият ръст на заплатите възлиза на 3,2%, най-бавното темпо от трите месеца до септември 2018 г., но малко над пазарните очаквания от 3,1%. С изключването на бонусите, с което се изглажда колебливостта на показателя, ръстът на плащанията се забави до 3,4%.

САЩ

Брутният вътрешен продукт (БВП) в САЩ се увеличи с 2,30% през четвъртото тримесечие на годишна база на 2019 г. спрямо същото тримесечие на предходната година. Американската икономика нарасна с 2,1% през четвъртото тримесечие на тримесечна база, същата стойност като през третото тримесечие. Потребителските разходи рязко се забавиха, докато нетната търговия допринесе най-много за растежа след второто тримесечие на 2009 г. на фона на спад на вноса. За разлика от тях, отрицателните приноси идват от частни инвестиции в запасите и чуждестранните инвестиции в дълготрайни активи. Като се има предвид цялата 2019 г., икономиката нарасна 2,3%, най-ниска стойност след 2016 г. и под целта на администрацията на Тръмп за 3% за втора поредна година. Годишната инфлация в САЩ се повиши до 2,5% през януари 2020 г. от 2,3% през декември и надхвърли пазарните прогнози от 2,4%. Това е най-високият процент от октомври 2018 г. Като се изключат храните и енергията, потребителските цени се повишиха с 2,3% спрямо предходната година, същото като през декември и 0,2% спрямо месец, над 0,1%, отчетени през последния месец на 2019 г. Коефициентът на безработица в САЩ нарасна до 3,6% през януари 2020 г. от 50-годишните ниски нива от 3,5%.

Брутният вътрешен продукт (БВП) в САЩ се увеличи с 2,30% през четвъртото тримесечие на годишна база на 2019 г. спрямо същото тримесечие на предходната година. Американската икономика нарасна с 2,1% през четвъртото тримесечие на тримесечна база, същата стойност като през третото тримесечие и съвпадаща с пазарните прогнози, показват предварителната оценка. Потребителските разходи рязко се забавиха, докато нетната търговия допринесе най-много за растежа след второто тримесечие на 2009 г. на фона на спад на вноса. За разлика от тях, отрицателните приноси идват от частни инвестиции в запасите и чуждестранните инвестиции в дълготрайни активи. Като се има предвид цялата 2019 г., икономиката нарасна 2,3%, най-ниска стойност след 2016 г. и под целта на администрацията на Тръмп за 3% за втора поредна година. Годишната инфлация в САЩ се повиши до 2,5% през януари 2020 г. от 2,3% през декември и надхвърли пазарните прогнози от 2,4%. Това е най-високият процент от октомври 2018 г., основно подсилен от 12,8% скок на цената на бензина. Разходите за подслон се увеличиха малко повече (3,3% срещу 3,2%), докато инфлацията в храните беше стабилна на 1,8%. На месечна база потребителските цени нараснаха с 0,1%, под 0,2% през декември, а очакванията от 0,2% като спад от 1,6% на цените на бензина се компенсиряха от по-високата цена на подслон (0,4%), храна (0,2%) и медицински грижи услуги (0,3%). Като се изключат храните и енергията, потребителските цени се повишиха с 2,3% спрямо предходната година, същото като през декември и 0,2% спрямо месец, над 0,1%, отчетени през последния месец на 2019 г. Коефициентът на безработица в САЩ нарасна до 3,6% през януари 2020 г. от 50-годишните ниски нива от 3,5% и

над пазарните очаквания от 3,5%. Броят на безработните се е увеличил със 139 хил. на 5,89 млн., докато заетостта е намаляла с 89 хил. до 158.71 млн. Коефициентът на участие в работната сила нарасна с 0,2%. до 63,4%.

Япония

Японската икономика се сви с -1,6% на тримесечна база в четвърто тримесечие на 2019 г, след ревизиран надолу -0.1% ръст през третото тримесечие, показва предварителната оценка. Това е първото свиване след третото тримесечие на 2018 г. и най-стръмното от второто тримесечие на 2014 г., тъй като частното потребление падна за първи път за пет тримесечия след увеличението на данъка върху продажбите през октомври, а бизнес разходите спаднаха за първи път от 3 тримесечия. Брутният вътрешен продукт (БВП) в Япония се сви с -0,40% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2019 г. спрямо същото тримесечие на предходната година. Инфлацията в Япония нарасна до 0,8% на годишна база през декември 2019 г. от 0,5% през предходния месец. Така нареченият индекс на основната инфлация, който изключва цените на прясната храна и енергията, нарасна с 0,9%, най-бързото темпо от март 2016 г. насам. Като се има предвид цялата 2019 г., инфлацията е средно 0,5% и е спаднала от 1% през 2018 г. Равнището на безработица в Япония остана непроменено на 2,2% през декември 2019 г. Средногодишният процент на безработица за 2019 г. е 2,4%, непроменен от 2018 г. и е на най-ниското равнище от 1992 г. насам.

Японската икономика се сви с -1,6% на тримесечна база в четвърто тримесечие на 2019 г., в сравнение с пазарния консенсус за свиване с -0,9% и след ревизиран надолу -0,1% ръст през третото тримесечие, показва предварителната оценка. Това беше първото свиване след третото тримесечие на 2018 г. и най-стръмното от второто тримесечие на 2014 г., тъй като частното потребление падна за първи път за пет тримесечия след увеличението на данъка върху продажбите през октомври, а бизнес разходите спаднаха за първи път от 3 тримесечия. Частното търсене падна с -2,9% (срещу 0,2% през третото тримесечие), а частното потребление спадна (-2,9% срещу 0,5%). Общественото търсене се забави (0,4% срещу 0,8%), тъй като държавните разходи нараснаха по-малко (0,2% срещу 0,7%). Капиталовите разходи спаднаха с -0,6%, след 0,1% ръст през третото тримесечие. Нетното външно търсене добави 0,5% към растежа. Износът на стоки и услуги спадна с -0,1% (спрямо -0,7%), докато вносът падна много по-бързо (-2,6% спрямо -0,7%). Брутният вътрешен продукт (БВП) в Япония се сви с -0,40% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2019 г. спрямо същото тримесечие на предходната година. Инфлацията в Япония нарасна до 0,8% на годишна база през декември 2019 г. от 0,5% през предходния месец, над пазарния консенсус от 0,4%. Това е най-високият процент от април, тъй като цените на хранителните стоки се повишиха най-много за 14 месеца (1,9% срещу 1,5% през ноември), а инфлацията в жилищата остана на най-високо ниво за повече от две десетилетия (при 0,8%). В допълнение, транспортните разходи се увеличиха за първи път от 13 месеца (0,8% спрямо -0,5%), а инфлацията в културата и отдих достигна близо петгодишен връх (2,8% срещу 2,3%). Междувременно годишната основна инфлация на потребителите, която изключва прясна храна, нарасна до 0,7% през декември, най-високото ниво от май, но под 2% от целта на Банката на Япония. Така нареченият индекс на основната инфлация, който изключва цените на прясната храна и енергията, нарасна с 0,9%, най-бързото темпо от март 2016 г. насам. Като се има предвид цялата 2019 г., инфлацията е средно 0,5% и е спаднала от 1% през 2018 г.

Равнището на безработица в Япония остана непроменено на 2,2% през декември 2019 г., малко под пазарните очаквания от 2,3%, на фона на продължаващия недостиг на работна ръка поради бързо сивото население. Междувременно съотношението между работни места и кандидатури също остана непроменено на 1,57 (срещу консенсус от 1,56). Безработицата стоически се съпротивлява срещу тринадесет поредни месеца на спад на японския износ по време на търговски войни и спад в световния производствен цикъл, движен от автомобилната и полупроводниковата индустрия. Средногодишният процент на безработица за 2019 г. е 2,4%, непроменен от 2018 г. и е на най-ниското равнище от 1992 г. насам.

Китай

Китайската икономика нарасна със сезонно коригиран 1,5% растеж на тримесечна база през трите месеца до декември 2019 г., след ревизиран надолу 1,4% ръст през предходното тримесечие. Китайската икономика нарасна с 6.0% на годишна база през последното тримесечието на 2019 г., също като през предходното тримесечие. Това остава най-слабият темп на растеж от първото тримесечие на 1992 г. на фона на търговския натиск от САЩ и по-слабото търсене от страната и чужбина. Като се има предвид цялата 2019 г., икономиката нарасна с 6,1%, най-бавното темпо за 29 години. Въпреки че търговската сделка от първа фаза със САЩ намали търговското напрежение и засили бизнес опти-

мизма, съществуващите тарифи, оставащи в сила и епидемията на коронавируса ще забавят частното търсене. Вече се забелязват удари в туризма, транспорта, търговията на дребно и общото потребителско търсене в области, пряко засегнати от вируса. Въз основа на тези аргументи КВС очаква китайският растеж да се забави значително през първото тримесечие, последван от частично възстановяване през второто тримесечие и още по-силно възстановяване през третото тримесечие. На годишна база КВС намалява надолу перспективите ни за растеж на реалния годишен БВП в Китай през 2020 г. от 5,7% до 5,2%. Търговската сделка „първа фаза“ между САЩ и Китай, която беше подписана в средата на януари, ще влезе в сила от този месец. Важен елемент от търговското споразумение е набор от ангажименти за внос, с които Китай се съгласи. Ангажиментите са значителни и осъществимостта им може да бъде поставена под въпрос по няколко причини. Тъй като повечето тарифи, които бяха въведени в Китай и САЩ през последните години, - въпреки някои незначителни отстъпки - не са отменени от търговското споразумение между САЩ и Китай, такова рязко възстановяване на двустранната търговия не е много вероятно. Спорно е и дали американските компании ще могат да увеличат производството си, за да изнасят повече за Китай.

Китайската икономика нарасна със сезонно коригиран 1,5% растеж на тримесечна база през трите месеца до декември 2019 г., след ревизирания надолу 1,4% ръст през предходното тримесечие, като този растеж съответства на пазарните прогнози. Китайската икономика нарасна с 6,0% на годишна база през последното тримесечието на 2019 г., също като през предходното тримесечие и съответстващо на пазарните очаквания. Това остава най-слабият темп на растеж от първото тримесечие на 1992 г. на фона на търговския натиск от САЩ и по-слабото търсене от страната и чужбина. Като се има предвид цялата 2019 г., икономиката нарасна с 6,1%, най-бавното темпо за 29 години, но все пак в рамките на целта на правителството от 6% до 6,5%. Частното търсене допринесе около 4% от растежа, брутното образуване на основен капитал допринесе около 1,6%, а нетният износ допринесе около 0,5%. През 2020 г. се очаква икономиката да остане под натиск. Въпреки че търговската сделка от първа фаза със САЩ намали търговското напрежение и засили бизнес оптимизма, съществуващите тарифи, оставащи в сила и епидемията на коронавируса ще забавят частното търсене. Преди коронавирусната епидемия да стане водеща новина, поредица от положителни китайски данни подсказват, че предишните усилия на правителството за стимулиране имат някакъв ефект. За съжаление, тази добра новина вече е засенчена от избухването на коронавируса. Както се наблюдава при епидемията от SARS през 2003 г., макроикономическите ефекти от епидемия могат да бъдат значителни. Степента на въздействието на короната е трудно да се прецени, като се има предвид, че КВС все още не знае колко бързо ще се разпространи вирусът. Но вече се забелязват удари в туризма, транспорта, търговията на дребно и общото потребителско търсене в области, пряко засегнати от вируса. Възможни са и леки, втори кръг ефекти върху търговските партньори на Китай поради по-слабото търсене на Китай. Следователно е разумно да се предположи, че ще има някакво, поне временно, влияние върху китайския растеж. Консумацията и пътуването вероятно ще се нормализират, след като огнището на вируса е под контрол. Въпреки това, като се има предвид сегашното време около честванията на китайската Нова година, вероятно няма да има компенсиращ „излишък от разходи“, като допълнително хранене или пътуване по-късно през годината. Следователно, след като шокът приключи, ранните загуби няма да бъдат напълно компенсирани. Въпреки че индустриалното производство също ще се възстанови отново, след като временните ефекти избледнеят, също така не е много вероятно фирмите да отидат много по-далеч и да компенсират изцяло по-рано загубеното производство. В крайна сметка китайската икономика преминава през по-дългосрочен процес на по-бавен, но по-качествен растеж. Освен това се очаква глобалният икономически растеж да остане доста заглушен през тази година. Освен това ключов въпрос е степента, в която китайската фискална политика се разхлабва и / или паричните мерки засилват търсенето. Китай вече е изправен пред повишена инфлация, обусловена от цените на храните и високата задължнялост както на корпоративния сектор, така и на домакинствата. Освен това делът на потреблението в растежа на китайския БВП стана много по-голям спрямо значението на инвестициите. Следователно КВС не очаква китайските власти да се намесят масово за изкуствено увеличаване на растежа чрез инвестиции, както беше вследствие на епидемията от SARS през 2003 г. Въз основа на тези аргументи КВС очаква китайският растеж да се забави значително през първото тримесечие, последван от частично възстановяване през второто тримесечие и още по-силно възстановяване през третото тримесечие. На годишна база КВС намалява надолу перспективите ни за растеж на реалния годишен БВП в Китай през 2020 г. от 5,7% до 5,2%. Търговската сделка „първа фаза“ между САЩ и Китай, която беше подписана в средата на януари, ще влезе в сила от този месец. Важен елемент от търговското споразумение е набор от ангажименти за внос, с които Китай се съгласи. Износът на САЩ за Китай е бил много по-малък от американския внос от страната. Разликата между двете, двустранният търговски баланс между САЩ и Китай, е следователно отрица-

телна и този дефицит дори нараства с течение на времето. За да обърне тази тенденция, Китай през тази и следващата година се ангажира да увеличи вноса си от САЩ с най-малко 200 милиарда щатски долара, в сравнение с общия китайски внос от САЩ през 2017 г. Първата фаза на сделката съдържа по-подробен план за постигането на това. По отношение на подкатегиите това означава увеличение на вноса на стойност 77,7 милиарда долара за промишлени стоки, 32,0 милиарда долара за селскостопански стоки, 52,4 милиарда долара за енергийни продукти и 37,9 милиарда долара за услуги, разпределени за две години. Ангажиментите са значителни и осъществимостта им може да бъде поставена под въпрос по няколко причини. Тъй като повечето тарифи, които бяха въведени в Китай и САЩ през последните години, - въпреки някои незначителни отстъпки - не са отменени от търговско споразумението между САЩ и Китай, такова рязко възстановяване на двустранната търговия не е много вероятно. Освен това, ако се приеме, че Китай се придържа към своите ангажименти, китайският внос много вероятно ще бъде насочен далеч от останалите търговски партньори. Спорно е и дали американските компании ще могат да увеличат производството си, за да изнасят повече за Китай. Предвид ограниченията на капацитета и късният етап на цикъла на американската икономика, това може да не е напълно възможно.

Турция

Оценката на КВС за реалния растеж на БВП на Турция за цялата 2019 г. е 0,1%. Прогнозата на КВС за следващите години е 2,5% растеж за 2020 г. и 3,0% за 2021 г. Годишната инфлация в Турция се повиши до петмесечен максимум от 12,15% през януари 2020 г. от 11,84% през предходния месец. Годишната основна инфлация, която изключва енергийни, хранителни и безалкохолни напитки, алкохолни напитки, тютюн и злато, се повиши до петмесечен връх от 9,88% през януари от 9,81% през декември. На месечна база потребителските цени се повишиха с 1,35%, след увеличение от 0,74% през декември 2019 г., най-високото от октомври миналата година. Прогнозата на КВС е 11% инфлация за 2020 г. и 10% за 2021 г. Коефициентът на безработица в Турция нараства до 13,3% през ноември 2019 г. от 12,3% през същия месец на предходната година..

Оценката на КВС за реалния растеж на БВП на Турция за цялата 2019 г. е 0,1%. Оценката за растежа през четвъртото тримесечие е 3,4%. Прогнозата на КВС за следващите години е 2,5% растеж за 2020 г. и 3,0% за 2021 г. Годишната инфлация в Турция се повиши до петмесечен максимум от 12,15% през януари 2020 г. от 11,84% през предходния месец и над пазарните очаквания от 11,86%. Инфлацията се ускори за: жилища, вода, електричество, газ и други горива (14,76% срещу 9,90% през декември 2019 г.); транспорт (12,95% срещу 12,21%); хотели, кафенета и ресторанти (13,52% срещу 13,17%); облекло и обувки (6,00% срещу 4,53%); и други стоки и услуги (15,01% срещу 13,63%). Междувременно инфлацията намаля и за хранителни и безалкохолни напитки (9,04% срещу 10,89%); и обзавеждане, битова техника, рутинна поддръжка на къщата (7,51% срещу 9,79%). Годишната основна инфлация, която изключва енергийни, хранителни и безалкохолни напитки, алкохолни напитки, тютюн и злато, се повиши до петмесечен връх от 9,88% през януари от 9,81% през декември. На месечна база потребителските цени се повишиха с 1,35%, след увеличение от 0,74% през декември 2019 г., най-високото от октомври миналата година. Прогнозата на КВС е 11% инфлация за 2020 г. и 10% за 2021 г. Коефициентът на безработица в Турция нараства до 13,3% през ноември 2019 г. от 12,3% през същия месец на предходната година, тъй като броят на безработните нараства с 327 хиляди на 4,308 милиона. В допълнение, заетостта намалява с 145 хил. до 28.169 млн., като загубата на работни места е регистрирана в строителството и селското стопанство. Коефициентът на участие в работната сила спадна до 52,5% спрямо 53% година по-рано, а заетостта спадна до 45,6% от 46,5%.

Политика на Централните банки

ЕЦБ

На заседание на 23 януари 2020 г. Управителният съвет на Европейската централна банка (ЕЦБ) взе решение лихвеният процент по основните операции по рефинансиране и лихвените проценти по пределното кредитно улеснение и депозитното улеснение да останат непроменени – съответно 0,00%, 0,25% и -0,50%. Управителният съвет ще продължи нетните покупки по програмата си за закупуване на активи, с месечен темп от 20 млрд. евро. Управителният съвет възнамерява да продължи да реинвестира изцяло погашенията по главници на ценни книжа с настъпващ падеж,

придобити по програмата за закупуване на активи, за продължителен период от време след датата, на която започне да повишава основните лихвени проценти на ЕЦБ. Постъпващите данни след последното заседание на Управителният съвет на Европейската централна банка са в съответствие с базовия сценарий за продължаващ, но слаб икономически растеж в еврозоната. По-специално, отслабеният сектор на промишленото производство оказва все така възпиращо въздействие върху инерцията на икономическия растеж в еврозоната. Същевременно обаче продължаващият, макар и с по-бавни темпове, прираст на заетостта, както и нарастването на заплатите все така подпомагат устойчивостта на икономиката в еврозоната. Въпреки че динамиката на инфлацията като цяло остава слаба, в съответствие с очакванията се наблюдават признаци на леко повишаване на базисната инфлация. Действащите мерки по паричната политика допринасят за благоприятни условия за финансиране във всички сектори на икономиката. По-специално, облекчените условия за кредитиране на предприятията и домакинствата подкрепят частното потребление и бизнес инвестициите. Същевременно с оглед на все така слабите перспективи за инфлацията паричната политика трябва да се запази силно нерестриktivна в продължителен период от време, за да се подпомогне базисният инфлационен натиск и развитието на общата инфлация в средносрочен план. За да се извлече максимална полза от мерките по паричната политика, други области на политиките трябва да допринесат по-решително за увеличаване на потенциала за дългосрочен растеж, подкрепя на съвкупното търсене в сегашната ситуация и намаляване на уязвимостта. Прилагането на структурни политики в държавите от еврозоната трябва да се ускори значително, за да се засилят производителността и потенциалът за растеж на еврозоната, да се намали структурната безработица и да се увеличи устойчивостта. Всички държави следва да увеличат усилията си за постигане на композиция на публичните финанси, която в по-голяма степен да благоприятства растежа. Управителният съвет приветства усилията, които се полагат в тази област, и призовава за по-нататъшни конкретни и решителни стъпки за доизграждане на банковия съюз и съюза на капиталовите пазари.

На заседание на 23 януари 2020 г. Управителният съвет на Европейската централна банка (ЕЦБ) взе решение лихвеният процент по основните операции по рефинансиране и лихвените проценти по пределното кредитно улеснение и депозитното улеснение да останат непроменени – съответно 0,00%, 0,25% и -0,50%. Управителният съвет очаква основните лихвени проценти на ЕЦБ да се задържат на сегашното си или по-ниско равнище, докато той не отбележи, че перспективите за инфлацията се доближават солидно към равнище, достатъчно близко, но под 2% в рамките на прогнозния период, и че това доближаване е намерило устойчиво отражение в базовата инфлационна динамика.

Управителният съвет ще продължи нетните покупки по програмата си за закупуване на активи, с месечен темп от 20 млрд. евро. Управителният съвет очаква те да продължат толкова дълго, колкото е необходимо, за да засилят нерестриktivното въздействие на основните лихвени проценти на ЕЦБ, и да приключат малко преди той да започне да ги повишава. Управителният съвет възнамерява да продължи да реинвестира изцяло погашенията по главници на ценни книжа с настъпващ падеж, придобити по програмата за закупуване на активи, за продължителен период от време след датата, на която започне да повишава основните лихвени проценти на ЕЦБ, и във всеки случай толкова дълго, колкото е необходимо за поддържането на благоприятни условия на ликвидност и значителна степен на парично стимулиране.

Пресконференция, Кристин Лагард, председател на ЕЦБ, Луис де Гиндос, заместник-председател на ЕЦБ Франкфурт на Майн, 23 януари 2020 г. Постъпващите данни след последното заседание на Управителният съвет са в съответствие с базовия сценарий за продължаващ, но слаб икономически растеж в еврозоната. По-специално, отслабеният сектор на промишленото производство оказва все така възпиращо въздействие върху инерцията на икономическия растеж в еврозоната. Същевременно обаче продължаващият, макар и с по-бавни темпове, прираст на заетостта, както и нарастването на заплатите все така подпомагат устойчивостта на икономиката в еврозоната. Въпреки че динамиката на инфлацията като цяло остава слаба, в съответствие с очакванията се наблюдават признаци на леко повишаване на базисната инфлация. Действащите мерки по паричната политика допринасят за благоприятни условия за финансиране във всички сектори на икономиката. По-специално, облекчените условия за кредитиране на предприятията и домакинствата подкрепят частното потребление и бизнес инвестициите. Това ще поддържа икономическия подем в еврозоната, засилването на вътрешния ценови натиск и съответно стабилното доближаване на инфлацията към средносрочната ни цел. Същевременно с оглед на все така слабите перспективи за инфлацията паричната политика трябва да се запази силно нерестриktivна в продължителен период от време, за да се подпомогне базисният инфлационен натиск и развитието на общата инфлация в средносрочен план. Ето защо ще наблюдаваме внимателно динамиката на инфлацията и въздействието, което действащите мерки по паричната политика оказват върху икономиката. Нашият ориентир за паричната по-

литика ще осигури коригиране на финансовите условия в съответствие с промените в перспективите за инфлацията. Във всеки случай, Управителният съвет е все така готов да приспособи всички свои инструменти, както е целесъобразно, за да осигури устойчивото доближаване на инфлацията към целевото равнище в съответствие със стремежа си към симетрия. През третото тримесечие на 2019 г. реалният БВП на еврозоната нарасна с 0,3% на тримесечна база, след като през второто тримесечие бе отбелязал прираст от 0,2%. Тази тенденция на нисък растеж отразява все така слабата международна търговия в условия на продължаваща глобална несигурност, която е засегнала особено силно сектора на промишленото производство в еврозоната и също така е оказала възпиращ ефект върху прираста на инвестициите. Същевременно въпреки известно забавяне през втората половина на 2019 г. секторите на услугите и строителството се запазват по-устойчиви. Постъпващите икономически данни и информация от конюнктурни анкети сочат известно стабилизиране в динамиката на икономическия растеж в еврозоната, като се очаква в краткосрочен план той да бъде на равнища, сходни с наблюдаваните през предходните тримесечия. В перспектива икономическият подем в еврозоната все така ще бъде подпомаган от благоприятните условия за финансиране, по-нататъшното нарастване на заетостта в съчетание с увеличаващите се заплати, леко експанзионистичната фискална позиция в еврозоната и продължаващия, макар и малко по-бавно, растеж на световната икономика. Рисковете за перспективата за растежа на еврозоната, свързани с геополитически фактори, нарастващ протекционизъм и уязвимости във възникващите пазари, остават низходящи, но стават по-слабо изразени с частичното отзвучаване на несигурността по отношение на международната търговия. Годишната ХИПЦ инфлация в еврозоната нарасна до 1,3% през декември 2019 г. след 1,0% през ноември в отражение главно на повишаването на инфлацията на енергоносителите. Въз основа на настоящите фючърсни цени на петрола е вероятно общата инфлация да се движи около сегашното си равнище през следващите месеци. Макар че показателите за инфлационните очаквания остават на ниско равнище, в последно време те или се стабилизират, или отбелязват леко покачване. Измерителите на базисната инфлация остават в общи линии слаби, макар да се наблюдават все повече признаци за умерено нарастване в съответствие с предишните очаквания. Макар че натискът от страна на разходите за труд се е засилил в условия на затягане на пазарите на труда, по-слабата инерция на растежа забавя отражението му в инфлацията. В средносрочна перспектива се очаква инфлацията да се повишава, подкрепяна от нашите мерки по паричната политика, продължаващия икономически подем и солидният растеж на заплатите. Що се отнася до паричния анализ, прирастът на широкия паричен агрегат (M3) възлизаше на 5,6% през ноември 2019 г., в общи линии без промени от август. Устойчивият темп на прираст на широките пари отразява продължаващото инициране на банкови кредити за частния сектор и ниските пропуснати ползи при държане на M3 в съпоставка с други финансови инструменти. Що се отнася до компонентите, тесният паричен агрегат M1 продължава да има най-голям принос за растежа на широките пари. Прирастът на кредитите за предприятия и домакинствата остана солиден благодарение на продължаващата подкрепа от нерестриktivната парична политика и това намира отражение в много ниските лихвени проценти по банковите кредити. Докато годишният темп на прираст на кредитите за домакинствата остана непроменен спрямо октомври – 3,5% през ноември, годишният темп на прираст на кредитите за нефинансови предприятия намаля до 3,4% през ноември спрямо 3,8% през октомври, вероятно в отражение на известна забавена реакция на отслабването на икономиката в предходен период. Тази динамика проличава и в резултатите от проучването на банковото кредитиране в еврозоната за четвъртото тримесечие на 2019 г., които показват отслабващо търсене на кредити за предприятия, докато търсенето на жилищни кредити за домакинствата продължава да нараства. Въпреки това кредитните стандарти както за кредитите за предприятия, така и за жилищните кредити за домакинствата останаха в общи линии без промяна, което показва, че условията за предоставяне на кредити все още са благоприятни. Като цяло, нерестриktivната позиция на паричната ни политика ще допринесе за запазване на много благоприятните условия за банково кредитиране и ще продължи да подпомага достъпа до финансиране във всички отрасли на икономиката, особено за малки и средни предприятия. В обобщение съпоставянето на резултатите от икономическия анализ със сигналите от паричния анализ потвърждава, че все още е необходима съществена степен на нерестриktivност на паричната политика, за да продължи стабилното доближаване на инфлацията до равнища под, но близо до 2% в средносрочен план. За да се извлече максимална полза от мерките по паричната политика, други области на политиките трябва да допринесат по-решително за увеличаване на потенциала за дългосрочен растеж, подкрепа на съвкупното търсене в сегашната ситуация и намаляване на уязвимостта. Прилагането на структурни политики в държавите от еврозоната трябва да се ускори значително, за да се засилят производителността и потенциалът за растеж на еврозоната, да се намали структурната безработица и да се увеличи устойчивостта. За насока следва да послужат конкретните препоръки по държави за 2019 г. Що се отнася до фискалните политики, очаква се ориентацията

на бюджетната политика в еврозоната да продължи да подкрепя в известна степен икономическата активност. Като се има предвид слабата перспектива за икономиката, Управителният съвет приветства призива на Еврогрупата от декември за диференцирани фискални мерки и нейната готовност да изпълнява ролята на координатор. Правителствата с възможности за фискални маневри би трябвало да бъдат готови да предприемат ефикасни и своевременни действия. Необходимо е правителствата на държави с висок публичен дълг да провеждат разумна политика и да изпълняват целите по отношение на структурното салдо, и по този начин да се създадат нужните условия за безпрепятствено действие на автоматичните стабилизиращи механизми. Всички държави следва да увеличат усилията си за постигане на композиция на публичните финанси, която в по-голяма степен да благоприятства растежа. Аналогично, прозрачното и последователно прилагане на рамката на Европейския съюз за фискално и икономическо управление, с течение на времето и във всички държави, продължава да е от решаващо значение за засилване на устойчивостта на икономиката на еврозоната. Приоритет остава подобряването на функционирането на икономическия и паричен съюз. Управителният съвет приветства усилията, които се полагат в тази област, и призовава за по-нататъшни конкретни и решителни стъпки за доизграждане на банковия съюз и съюза на капиталовите пазари.

Централна банка на Англия

Комитетът за парична политика на Банката на Англия определя паричната политика за постигане на целта за инфлация от 2% и по начин, който помага да се поддържа растеж и заетост. На своето заседание, приключващо на 29 януари 2020 г., Комитетът за парична политика гласува с мнозинство 7-2 за поддържане на основния лихвен процент на 0,75%. Комитетът гласува единодушно запазването на стойността на покупки на корпоративни облигации с нефинансов инвестиционен клас, финансирани чрез издаване на резерви на централната банка, на 10 милиарда паунда. Комитетът гласува единодушно запазването на стойността на държавни облигации на Обединеното кралство, финансирани чрез емитиране на резерви на централната банка, на 435 милиарда паунда. Предвижда се ръстът на БВП на Обединеното кралство да се покачи малко в началото на 2020 г. По-нататък и при условие, че пазарният път на основния лихвен процент, който леко спада през прогнозния период, възстановяването на растежа на Обединеното кралство се подкрепя от увеличаване на световната активност, още спад на несигурността по Брекзит и обявените от правителството мерки за разходи. Подкрепата от тези фактори е достатъчна, за да стимулира растежа на търсенето над отслабения потенциален ръст на предлагането. Инфлацията се очаква да остане под целта от 2% на Комитета по парична политика през цялата тази година и голяма част от 2021 г. Освен това и при условие, че пазарната доходност, засилването на натиска върху цените на вътрешния пазар, заедно с намаляващото съпротивление от цените на енергията, означава, че инфлацията достига целта от 2% до края на следващата година и се издига малко над нея до края на прогнозния период. Ако икономиката се възстанови до голяма степен в съответствие с най-новите прогнози на Комитета за парична политика, може да се наложи леко затягане на политиката, за да се поддържа устойчиво инфлацията към целта. На това заседание Комитетът за парична политика преценява, че съществуващата позиция на паричната политика е подходяща.

Комитетът за парична политика (MPC) на Банката на Англия определя паричната политика за постигане на целта за инфлация от 2% и по начин, който помага да се поддържа растеж и заетост. На своето заседание, приключващо на 29 януари 2020 г., Комитетът за парична политика гласува с мнозинство 7-2 за поддържане на основния лихвен процент на 0,75%. Комитетът гласува единодушно запазването на стойността на покупки на корпоративни облигации с нефинансов инвестиционен клас, финансирани чрез издаване на резерви на централната банка, на 10 милиарда паунда. Комитетът гласува единодушно запазването на стойността на държавни облигации на Обединеното кралство, финансирани чрез емитиране на резерви на централната банка, на 435 милиарда паунда. Растежът на БВП на Обединеното кралство се забави миналата година, отразявайки по-слабия глобален растеж и повишената несигурност по Рекзит. Очаква се растежът да е постоянен през последното тримесечие на 2019 г. Ръстът на редовното заплащане се е върнал до около 3,5%, въпреки че разходите за труд на единица продукция продължават да нарастват със темпове, надвишаващи тези, отговарящи на целта за инфлация в средносрочен план. Инфлацията падна до 1,3% през декември, основната инфлация спадна до 1,4%, а инфлацията в основните услуги е под целевия си диапазон. Степента на безработица остава ниска и ста-

билна, а ръстът на заетостта се повиши. След годишната преоценка на условията на предлагането Комитетът преценява, че през последните години в икономиката има малко по-голям запас от свободен капацитет, който оказва натиск надолу върху вътрешно генерираната инфлация. Най-новите показатели показват, че глобалният растеж се е стабилизирал, което отразява частичното облекчаване на търговското напрежение и значителното разхлабване на паричната политика от много централни банки през последната година. Доверието в световен мащаб и другите производствени показатели като цяло са се увеличили. В национален план, краткосрочните несигурности пред бизнеса и домакинствата отстъпиха. Проучванията на бизнес активността нараснаха, в някои случаи доста забележимо, а инвестиционните намерения изглеждат се възстановиха. Показателите на пазара на жилища се засилиха, а доверието на потребителите леко се увеличи. Комитетът ще следи отблизо степента, в която тези ранни индикации за подобряване на перспективите са запазени, и ще следва твърдите данни за вътрешната активност през следващите месеци. Актуализираните прогнози на Комитета за икономическата активност и инфлация са посочени в придружаващия януарски доклад за паричната политика. Те се основават на предположението за незабавна, но подредена стъпка, в началото на следващата година, към дълбоко споразумение за свободна търговия между Обединеното кралство и Европейския съюз. Предвижда се ръстът на БВП на Обединеното кралство да се покачи малко в началото на 2020 г. По-нататък и при условие, че пазарният път на основния лихвен процент, който леко спада през прогнозния период, възстановяването на растежа на Обединеното кралство се подкрепя от увеличаване на световната активност, още спад на несигурността по Брекзит и обявените от правителството мерки за разходи. Подкрепата от тези фактори е достатъчна, за да стимулира растежа на търсенето над отслабения потенциален ръст на предлагането. В резултат на това слабостта се ерозира постепенно през първата част на прогнозния период и след това се увеличава маржът на излишното търсене. Инфлацията се очаква да остане под целта от 2% на MPC през цялата тази година и голяма част от 2021 г. Освен това и при условие, че пазарната доходност, засилването на натиска върху цените на вътрешния пазар, заедно с намаляващото съпротивление от цените на енергията, означава, че инфлацията достига целта от 2% до края на следващата година и се издига малко над нея до края на прогнозния период. Паричната политика ще бъде определена, за да осигури устойчиво възвръщане на инфлацията до 2%. Възможно е политиката да засили очакваното възстановяване на растежа на БВП на Обединеното кралство, ако по-положителните сигнали от последните показатели за глобална и вътрешна активност не се поддържат или ако показателите за вътрешните цени останат относително слаби. Освен това, ако икономиката се възстанови до голяма степен в съответствие с най-новите прогнози на Комитета за парична политика, може да се наложи леко затягане на политиката, за да се поддържа устойчиво инфлацията към целта. На това заседание Комитетът за парична политика преценява, че съществуващата позиция на паричната политика е подходяща.

Федерален резерв

Федералният резерв издаде изявление на Федералния комитет за открит пазар на 29 януари 2020 г. Информацията, получена след заседанието на Федералния комитет за отворен пазар през декември, показва, че пазарът на труда остава силен и че икономическата активност нараства с умерени темпове. Пазарните мерки за компенсация на инфлацията остават ниски; измерванията, основани на проучване на дългосрочните инфлационни очаквания са слабо променени. В съответствие със законовия си мандат Комитетът се стреми да насърчи максимална заетост и стабилност на цените. Комитетът реши да запази целевия диапазон на лихвения процент по федералните фондове от 1,5% до 1,75%. Комитетът преценява, че настоящата позиция на паричната политика е подходяща за подпомагане на устойчивото разширяване на икономическата активност, силните условия на пазара на труда и инфлацията, която се връща към симетричната цел на Комитета от 2%. При определяне на срока и размера на бъдещите корекции на целевия диапазон за лихвения процент по федералните фондове Комитетът ще оцени реализираните и очакваните икономически условия по отношение на максималната си цел за заетост и симетричната цел за 2% инфлация. Тази оценка ще вземе предвид широк спектър от информация, включително мерки за състоянието на пазара на труда, показатели за инфлационен натиск и инфлационни очаквания и показания за финансовите и международните развия.

Федералният резерв издаде изявление на Федералния комитет за открит пазар на 29 януари 2020 г.

Информацията, получена след заседанието на Федералния комитет за отворен пазар през декември, показва, че пазарът на труда остава силен и че икономическата активност нараства с умерени темпове. Средно печалбите през послед-

ните месеци са стабилни, а равнището на безработица остава ниско. Въпреки че разходите на домакинствата се увеличават с умерени темпове, фиксираните инвестиции в бизнеса и износьт остават слаби. На 12-месечна база общата инфлация и инфлация за стоки, различни от храна и енергия, са под 2%. Пазарните мерки за компенсация на инфлацията остават ниски; измерванията, основани на проучване на дългосрочните инфлационни очаквания са слабо променени. В съответствие със законовия си мандат Комитетът се стреми да насърчи максимална заетост и стабилност на цените. Комитетът реши да запази целевия диапазон на лихвения процент по федералните фондове от 1,5% до 1,75%. Комитетът преценява, че настоящата позиция на паричната политика е подходяща за подпомагане на устойчивото разширяване на икономическата активност, силните условия на пазара на труда и инфлацията, която се връща към симетричната цел на Комитета от 2%. Комитетът ще продължи да следи последиците от постъпващата информация за икономическите перспективи, включително глобалното развитие и приглушения инфлационен натиск, тъй като оценява подходящите стойности на целевия диапазон на лихвения процент по федералните фондове. При определяне на срока и размера на бъдещите корекции на целевия диапазон за лихвения процент по федералните фондове Комитетът ще оцени реализираните и очакваните икономически условия по отношение на максималната си цел за заетост и симетричната цел за 2% инфлация. Тази оценка ще вземе предвид широк спектър от информация, включително мерки за състоянието на пазара на труда, показатели за инфлационен натиск и инфлационни очаквания и показания за финансовите и международните развития.

Японска централна банка

21 януари 2019 г. Изявление на Банката на Япония относно паричната политика. На заседанието за паричната политика, проведено на 21.01.2020 г., Съветът по политика на Банката на Япония взе решение за следното: Контрол на кривата на доходност. Банката на Япония реши с мнозинство 7-2 гласа да определи следните насоки за пазарните операции за периода през следващия период: Краткосрочен лихвен процент: Банката на Япония ще прилага отрицателен лихвен процент от минус -0,1% спрямо баланса на лихвените проценти по текущите сметки, държани от финансовите институции в Банката на Япония. Дългосрочен лихвен процент: Банката на Япония ще закупи японски държавни облигации (JGB), така че 10-годишната доходност от тези облигации ще остане около нула 0%. По отношение на размера на закупените японските държавни облигации Банката на Япония ще извършва покупките гъвкаво, така че тяхната обща сума ще нараства с годишни темпове от около 80 трилиона йени. Насоки за покупка на активи. По отношение на покупките на активи, различни от японски държавни облигации, Банката на Япония реши с единодушие да определи следните насоки: Банката на Япония ще закупи борсово търгувани фондове (ETFs) и японски тръстове за инвестиции в недвижими имоти (J-REITs), така че неизплатените им суми ще се увеличат при годишни темпове съответно около 6 трилиона йени и около 90 милиарда йени. Що се отнася до краткосрочните и дългосрочни корпоративни облигации, Банката на Япония ще поддържа активи съответно около 2,2 трилиона йени и около 3,2 трилиона йени. Банката на Япония ще продължи с „Количествено и качествено парично улеснение (QQE) с контрол на кривата на доходност“, като се стреми да постигне ценовата стабилност от 2%, толкова колкото е необходимо за достигане на тази цел по стабилен начин. В ситуация, в която рисковете за икономическа активност и цените, главно по отношение на развитието в отвъдморските икономики, са значителни, Банката на Япония няма да се колебае да предприеме допълнителни експанзионистични мерки, ако има по-голяма вероятност инерцията за постигане на цената целта за стабилност ще бъде загубена.

21 януари 2019 г. Изявление на Банката на Япония относно паричната политика.

На заседанието за паричната политика, проведено на 21.01.2020 г., Съветът по политика на Банката на Япония взе решение за следното: *Контрол на кривата на доходност* Банката на Япония реши с мнозинство 7-2 гласа да определи следните насоки за пазарните операции за периода през следващия период: Краткосрочен лихвен процент: Банката на Япония ще прилага отрицателен лихвен процент от минус -0,1% спрямо баланса на лихвените проценти по текущите сметки, държани от финансовите институции в Банката на Япония. *Дългосрочен лихвен процент*: Банката на Япония ще закупи японски държавни облигации (JGB), така че 10-годишната доходност от тези облигации ще остане около нула 0%. Докато тя прави това, доходността може да се движи нагоре и надолу до известна степен главно в зависимост от развитието на икономическата активност и цените. По отношение на размера на закупените японските държавни облигации

Банката на Япония ще извършва покупките гъвкаво, така че тяхната обща сума ще нараства с годишни темпове от около 80 трилиона йени. *Насоки за покупка на активи:* По отношение на покупките на активи, различни от японски държавни облигации, Банката на Япония реши с единодушие да определи следните насоки: Банката на Япония ще закупи борсово търгувани фондове (ETFs) и японски тръстове за инвестиции в недвижими имоти (J-REITs), така че неизплатените им суми ще се увеличат при годишни темпове съответно около 6 трилиона йени и около 90 милиарда йени. С оглед понижаване на рисковите премии на цените на активите по подходящ начин, Банката на Япония може да увеличи или намали размера на покупките в зависимост от пазарните условия. Що се отнася до краткосрочните и дългосрочни корпоративни облигации, Банката на Япония ще поддържа активи съответно около 2,2 трилиона йени и около 3,2 трилиона йени. Банката на Япония ще продължи с „Количествено и качествено парично улеснение (QQE) с контрол на кривата на доходност“, като се стреми да постигне ценовата стабилност от 2%, толкова колкото е необходимо за достигане на тази цел по стабилен начин. Тя ще продължи да разширява паричната база, докато годишният темп на нарастване на наблюдаваният индекс на потребителски цени (ИПЦ) (всички артикули с по-малко прясна храна) надвиши 2% и остане над целта по стабилен начин. Що се отнася до лихвените проценти, Банката на Япония очаква краткосрочните и дългосрочните лихвени проценти да останат на сегашните си или по-ниски нива, доколкото е необходимо да се обърне голямо внимание на възможността импулсът за постигане на целта за ценова стабилност да изгубен. Тя ще проучи рисковете, считани за най-важни за провеждането на паричната политика, и ще направи необходимите корекции на политиката, като отчита развитието на икономическата активност и цените, както и финансовите условия, с оглед поддържане на инерцията за постигане на целта за ценова стабилност. По-специално, в ситуация, в която рисковете за икономическа активност и цените, главно по отношение на развитието в отвъдморските икономики, са значителни, Банката на Япония няма да се колебае да предприеме допълнителни експанзионистични мерки, ако има по-голяма вероятност инерцията за постигане на цената целта за стабилност ще бъде загубена.

Китайска централна банка

Китайската централна банка инжектира 1,7 трилиона юана (246 милиарда щатски долара) на финансовите пазари на 03-04.01.2020 г., като част от усилията на регулаторите да смекчат нестабилността, когато търговията се открие на фона на епидемията на коронавируса. Китайската централна банка (PBOC) съобщи на своя уебсайт, че намалява седемдневният лихвен процент на репо на 2,40% от 2,50% и намалява 14-дневния лихвен процент на 2,55% от 2,65% предишна стойност. Китайската централна банка (PBOC) заяви, че понижава лихвата на едногодишните кредити за средносрочен заем (MLF) на финансови институции с 10 базисни пункта (bps) до 3,15% от 3,25% предишна стойност. Китайската централна банка (PBOC) ще гарантира, че малките и средните предприятия (МСП) ще получат достъп до 537 милиарда юана (77 милиарда щатски долара) кредити, за да им помогнат да преминат през спада на бизнеса, причинен от избухването на коронавирусната епидемия. Китайската централна банка (PBOC) реши да освободи 300 милиарда юана от специално кредитиране на централната банка, за да подкрепи финансовите институции за отпускане на заеми на изгодни цени и засилване на финансовата подкрепа за ключови предприятия, предлагащи важни медицински консумативи.

Китайската централна банка инжектира 1,7 трилиона юана (246 милиарда щатски долара) на финансовите пазари на 03-04.01.2020 г., като част от усилията на регулаторите да смекчат нестабилността, когато търговията се открие на фона на епидемията на коронавируса. Китайската централна банка (PBOC) съобщи на своя уебсайт, че намалява седемдневният лихвен процент на репо на 2,40% от 2,50% и намалява 14-дневния лихвен процент на 2,55% от 2,65% предишна стойност. Китайската централна банка (PBOC) заяви, че понижава лихвата на едногодишните кредити за средносрочен заем (MLF) на финансови институции с 10 базисни пункта (bps) до 3,15% от 3,25% предишна стойност. Китайската централна банка (PBOC) ще гарантира, че малките и средните предприятия (МСП) ще получат достъп до 537 милиарда юана (77 милиарда щатски долара) кредити, за да им помогнат да преминат през спада на бизнеса, причинен от избухването на коронавирусната епидемия. Компаниите, които могат да рестартират производството възможно най-скоро, ще получат подкрепата на Китайската централна банка, доколкото „малко увеличение“ на необслужваните кредити, дължими на банките, ще бъде „толерирано“

Февруари 2020 г.

Китайската централна банка (РВРС) реши да освободи 300 милиарда юана от специално кредитиране на централната банка, за да подкрепи финансовите институции за отпускане на заеми на изгодни цени и засилване на финансовата подкрепа за ключови предприятия, предлагащи важни медицински консумативи и ежедневни нужди. В списъка са главни производители на медицински консумативи и ежедневни нужди, като хирургически маски, очила, дезинфектанти и дезинфектанти, които са от съществено значение за предотвратяване и контрол на епидемиите. Търговските банки са длъжни да отпускат заеми на горепосочените предприятия на изгодни лихви, т.е. на практика финансовите институции отпускат заеми със ставки от 2,4% до 3,15%. Въз основа на заемите Министерството на финансите субсидира 50% от лихвените проценти за кредитополучателите, което означава, че с отпуснатия заем ключовите предприятия ще понесат разходи за финансиране не по-високи от 1,6%.

Турска централна банка

Основният лихвен процент в Турция е намален от 24% през юли 2019 г. на 10,75% през февруари 2020 г., общо 13,25%. Президентът Ердоган призова реалния сектор да ескалира инвестициите, тъй като лихвеният процент бързо се свежда до едноцифрени стойности, така че проблемът с високата безработица да се облекчи, търсенето ще се върне и конкурентоспособността ще се повиши. Ердоган настоява, че намаляването на основния лихвен процент ще намали инфлацията, тъй като той се стреми да върне процента на политиката обратно в едноцифрената територия преди средата на 2020 година. Но толкова силна парична експанзия излага на голям риск както стабилността на валутния курс, така и продължителния процес на дезинфлация. Инфлацията вече има устойчив тренд на повишение от 8,55% през октомври 2019 г. на 10,56% през ноември, 11,84% през декември и 12,15% през януари 2020 г. Турската лира постепенно се обезценява от 5,8 лири за долар в края на ноември 2019 г. на 5,95 лири за долар в края на декември, 6,00 лири за долар в края на януари 2020 г. и 6,08 лири за долар през 19.02.2020 г. Решение на Комитета за парична политика на Централната банка на Турция 19 февруари 2020 г. Подобряването на макроикономическите показатели, в частност инфлацията, подпомага падането на премията за риск за страната и помага за ограничаване на натиска върху разходите. Счита се, че курсът на инфлацията като цяло съответства на прогнозата за инфлация в края на годината. Съответно, като взе предвид всички фактори, влияещи на перспективата за инфлацията, Комитетът реши да направи по-умерено намаление на основния лихвен процент.

Основният лихвен процент в Турция е намален от 24% през юли 2019 г. на 10,75% през февруари 2020 г., общо 13,25%. Президентът Ердоган призова реалния сектор да ескалира инвестициите, тъй като лихвеният процент бързо се свежда до едноцифрени стойности, така че проблемът с високата безработица да се облекчи, търсенето ще се върне и конкурентоспособността ще се повиши. Ердоган настоява, че намаляването на основния лихвен процент ще намали инфлацията, тъй като той се стреми да върне процента на политиката обратно в едноцифрената територия преди средата на 2020 година. Но толкова силна парична експанзия излага на голям риск както стабилността на валутния курс, така и продължителния процес на дезинфлация. Инфлацията вече има устойчив тренд на повишение от 8,55% през октомври 2019 г. на 10,56% през ноември, 11,84% през декември и 12,15% през януари 2020 г. Турската лира постепенно се обезценява от 5,8 лири за долар в края на ноември 2019 г. на 5,95 лири за долар в края на декември, 6,00 лири за долар в края на януари 2020 г. и 6,08 лири за долар през 19.02.2020 г. Решение на Комитета за парична политика на Централната банка на Турция 19 февруари 2020 г. Комитетът по парична политика (Комитетът) реши да намали основния лихвен процент (едноседмичен репо-аукцион лихвен процент) от 11,25% на 10,75%. Последните данни показват, че възстановяването на икономическата активност продължава. Отрасловото разпределение на икономическата активност продължава да се подобрява. Въпреки признаците за възстановяване, инвестициите и заетостта остават слаби. Докато благоприятните ефекти от подобрената конкурентоспособност преобладават, отслабването на глобалните икономически перспективи потиска външното търсене. С намаляването на приноса на нетния износ към икономическия растеж се очаква икономическото възстановяване да се поддържа с помощта на текущия процес на дезинфлация и подобряване на финансовите условия. Независимо от това, развитието на кредитния растеж и неговия състав се следят отблизо за тяхното въздействие върху външния баланс и инфлацията. Понататък, поддържането на умерен курс по салдото по текущата сметка, което наскоро отбеляза значително подобрене, се счита за решаващ елемент от съвкупността от макроикономически политики.

Февруари 2020 г.

Слабостта в световната икономическа активност и ниските нива на глобална инфлация засилват очакванията по отношение на продължаването на експанзионистичната парична политика в развитите икономики. От друга страна, наскоро повишената несигурност по отношение на глобалните икономически перспективи води до нестабилност в търсенето на активи на нововъзникващите пазари и апетит към риск. Повишаващият се протекционизъм, несигурност по отношение на глобалните икономически политики, геополитическото развитие и скорошното избухване на епидемична болест се следят отблизо за тяхното въздействие върху потоците на капитали, международната търговия и цените на стоките. Развитието на очакванията за инфлацията, условията на вътрешното търсене и цените на производителите допринесоха за умерена тенденция в основните показатели за инфлация. Подобряването на макроикономическите показатели, в частност инфлацията, подпомага падането на премията за риск за страната и помага за ограничаване на натиска върху разходите. Счита се, че курсът на инфлацията като цяло съответства на прогнозата за инфлация в края на годината. Съответно, като взе предвид всички фактори, влияещи на перспективата за инфлацията, Комитетът реши да направи по-умерено намаление на основния лихвен процент. Към настоящия момент настоящата позиция на паричната политика остава съгласувана с прогнозирания път на дезинфлация. Комитетът оценява, че поддържането на устойчив процес на дезинфлация е ключов фактор за постигане на по-нисък държавен риск, по-ниски дългосрочни лихвени проценти и по-силно икономическо възстановяване. Поддържането на процеса на дезинфлация в съответствие с целевия път изисква продължаване на предпазлива парична позиция. В това отношение паричната позиция ще бъде определена, като се вземат предвид показателите за основната тенденция на инфлация, за да се гарантира продължаването на процеса на дезинфлация. Централната банка ще продължи да използва всички налични инструменти в изпълнение на целите за ценова стабилност и финансова стабилност. Трябва да се подчертае, че всякакви нови данни или информация могат да накарат Комитета да преразгледа своята позиция.

МЕЖДУНАРОДНИ ЦЕНИ НА СТОКИ

Петрол

Международната агенция по енергетика (МАЕ) понижи прогнозата си за растежа на глобалното търсене на петрол през настоящата година до най-ниско ниво от 2011 г. Причината е епидемията от коронавирус, която парализира през последните седмици Китай. Международната агенция по енергетика заяви, че глобалното търсене на петрол през първото тримесечие на 2020 г. вероятно ще се свие на годишна база за първи път след финансовата криза през 2009 г. Цените на петрола се понижиха с над 2% на 18.01.2020 г., тъй като избухването на коронавирус, може да попречи на китайската икономика и да доведе до забавяне на търсенето в най-големия вносител на суров в света. Цената на Brent намалява с -0,82 долара за барел или с -1,43% до 56,425 долара за барел във вторник, 18 февруари. За месеца намалението е -13,42%. Цената на суровия петрол намалява с -1,04 долара за барел или -2,00% до 51,024 долара за барел във вторник, 18 февруари. За месеца намалението е -13,05%. От гледна точка на производителите, преди кризата с епидемията от коронавирус се очакваше пазарът да се придвижи към постигане на баланс (между търсене и предлагане) през втората половина на 2020 г. поради комбинация от съкращенията на производството, приложени от началото на годината, по-голямото търсене и постепенното спиране на растежа на доставките извън ОПЕК. Сега обаче рискът, породен от кризата с епидемията от коронавирус, накара страните от ОПЕК+ да обмислят допълнително намаляване на производството на петрол“, се казва още в месечния доклад на Международната агенция по енергетика.

Международната агенция по енергетика (МАЕ) понижи прогнозата си за растежа на глобалното търсене на петрол през настоящата година до най-ниско ниво от 2011 г. Причината е епидемията от коронавирус, която парализира през последните седмици Китай. По данни от последния месечен доклад на МАЕ глобалното търсене на петрол ще се увеличи през тази година със само 825 хил. барела, или с 365 хил. барела по-малко, отколкото беше заложено в предишната прогноза. Това би представлявало най-слабото нарастване на потреблението на важната енергийна суровина от 2011 г. насам. В същото време се очаква търсенето на петрол да се свие през първото тримесечие на 2020 г. с 435 хил. барела спрямо година по-рано, като това ще представлява първо намаляване на световното петролно потребление от повече от десет години насам. Международната агенция по енергетика заяви, че глобалното търсене на петрол през първото тримесечие на 2020 г. вероятно ще се свие на годишна база за първи път след финансовата криза през 2009 г. Цените на петрола се понижиха с над 2% на 18.01.2020 г., тъй като избухването на коронавирус, може да попречи на китайската икономика и да доведе до забавяне на търсенето в най-големия вносител на суров в света. Цената на Brent намалява с -0,82 долара за барел или с -1,43% до 56,425 долара за барел във вторник, 18 февруари. За месеца намалението е -13,42%.

Цената на суровия петрол намалява с -1,04 долара за барел или -2,00% до 51,024 долара за барел във вторник, 18 февруари. За месеца намалението е -13,05%. "От гледна точка на производителите, преди кризата с епидемията от коронавирус се очакваше пазарът да се придвижи към постигане на баланс (между търсене и предлагане) през втората половина на 2020 г. поради комбинация от съкращения на производството, приложени от началото на годината, по-голямото търсене и постепенното спиране на растежа на доставките извън ОПЕК. Сега обаче рискът, породен от кризата с епидемията от коронавирус, накара страните от ОПЕК+ да обмислят допълнително намаляване на производството на петрол", се казва още в месечния доклад на Международната агенция по енергетика.

Селскостопански стоки

Общата тенденция за седмицата се очерта с понижение при цените на основните зърнени контракти по световните борсови пазари. В САЩ пшеницата поевтиня с -5,00 долара до 249,00 долара/тон, FOB цената във Франция остана без промяна на 198,00 евро/тон, както и в Украйна, а в Русия поевтиняването е с -2,00 долара до съответно 221,00 и 220,00 долара/тон. При царевицата също обща тенденция надолу, нулева и 177,00 долара/тон в Чикаго, в Украйна минус -4,00 долара до 180,00 долара/т, във Франция минус -5,00 евро до 170,00 евро/тон. В подкръг „Зърно“ на Софийска стокова борса АД хлебната пшеница от място оферира цени на предлагане от 400,00 до 380,00 лева/тон, търсенето беше леко нагоре на 340,00-370,00 лева/тон. При фуражната пшеница купувачите са на 280,00-290,00 лева/тон, а продавачите са на 320,00 лева/тон.

Обзор на Софийска стокова борса АД

Общата тенденция за февруари 2020 г. се очерта с понижение при цените на основните зърнени контракти по световните борсови пазари. В САЩ пшеницата поевтиня с -5,00 долара до 249,00 долара/тон, FOB цената във Франция остана без промяна на 198,00 евро/тон, както и в Украйна, а в Русия поевтиняването е с -2,00 долара до съответно 221,00 и 220,00 долара/тон. При царевицата също обща тенденция надолу, нулева и 177,00 долара/тон в Чикаго, в Украйна минус -4,00 долара до 180,00 долара/т, във Франция минус -5,00 евро до 170,00 евро/тон. Ечемикът в Украйна поевтиня с -5,00 долара до 185,00 долара/т, във Франция минимално понижение от едно -1 евро до 164,00 евро/тон. При рапицата в Европейския съюз /Europex/ котировките останаха същите на 394,25 евро/тон. Нерафинираното слънчогледово олио на борсата в Ротердам продължава да се срива за поредна седмица с нов спад от -35,00 долара до 755,00 долара/тон, а рафинираната захар отново поскъпна с още 11,90 долара до 425,90 долара/тон на борсата в Лондон, доставка март. В подкръг „Зърно“ на Софийска стокова борса АД хлебната пшеница от място оферира цени на предлагане от 400,00 до 380,00 лева/тон, търсенето беше леко нагоре на 340,00-370,00 лева/тон. При фуражната пшеница купувачите са на 280,00-290,00 лева/тон, а продавачите са на 320,00 лева/тон. За маслодаен слънчоглед разликите между търговците са съвсем близки и преодолими – търсенето е на 650,00 лева/тон, предлагането на 660,00-700,00 лева/тон. Всички цени са без ДДС.

БЪЛГАРИЯ

ВЪНШЕН СЕКТОР

Платежен баланс

За януари – декември 2019 г. текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на 6855,3 млн. евро (11,2% от БВП) при излишък от 3603,7 млн. евро (6,4% от БВП) за януари – декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. текущата сметка е положителна и възлиза на 5901,1 млн. евро (9,7% от БВП) при излишък от 3002,2 млн. евро (5,4% от БВП) за януари – декември 2018 г.

Текущата и капиталова сметка е положителна и възлиза на 149,3 млн. евро при излишък от 33,3 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на 6855,3 млн. евро (11,2% от БВП) при излишък от 3603,7 млн. евро (6,4% от БВП) за януари – декември 2018 г. За декември 2019 г. салдото по текущата сметка е положително и възлиза на 23,9 млн. евро при излишък от 11,3 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. текущата сметка е положителна и възлиза на 5901,1 млн. евро (9,7% от БВП) при излишък от 3002,2 млн. евро (5,4% от БВП) за януари – декември 2018 г. Търговското салдо за декември 2019 г. е отрицателно в размер на 288,9 млн. евро при дефицит от 216,8 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. търговското салдо е отрицателно в размер на 128 млн. евро (0,2% от БВП) при дефицит от 1858 млн. евро (3,3% от БВП) за същия период на 2018 г. Износът на стоки е 2119,1 млн. евро за декември 2019 г., като нараства с 27,8 млн. евро (1,3%) в сравнение с този за декември 2018 г. (2091,3 млн. евро). За януари – декември 2019 г. износът е 28 875,8 млн. евро (47,3% от БВП), като нараства с 1131,6 млн. евро (4,1%) в сравнение с този за същия период на 2018 г. (27 744,2 млн. евро, 49,5% от БВП). Износът за януари – декември 2018 г. нараства на годишна база с 2,9%. Вносът на стоки за декември 2019 г. е 2408 млн. евро, като нараства със 100 млн. евро (4,3%) спрямо декември 2018 г. (2308,1 млн. евро). За януари – декември 2019 г. вносът е 29 003,8 млн. евро (47,5% от БВП), като намалява с 598,4 млн. евро (2%) спрямо същия период на 2018 г. (29 602,2 млн. евро, 52,8% от БВП). Вносът за януари – декември 2018 г. нараства на годишна база с 6,8%. Салдото по услугите е положително в размер на 139,7 млн. евро при положително салдо от 144,7 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. салдото е положително в размер на 4012,3 млн. евро (6,6% от БВП) при положително салдо от 3560,6 млн. евро (6,3% от БВП) за януари – декември 2018 г. Салдото по статия Първичен доход (която включва доход, свързан с факторите на производството (работна сила, капитал или земя), данъци върху производството и вноса и субсидии) е положително в размер на 24,8 млн. евро при отрицателно салдо от 37,1 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. салдото е положително в размер на 14,6 млн. евро (0,02% от БВП) при отрицателно салдо от 652,5 млн. евро (1,2% от БВП) за януари – декември 2018 г. Салдото по статия Вторичен доход (която отразява преразпределението на доход) е положително в размер на 148,4 млн. евро при положително салдо от 120,5 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. салдото е положително в размер на 2002,3 млн. евро (3,3% от БВП) при положително салдо от 1952,1 млн. евро (3,5% от БВП) за същия период на 2018 г. Капиталовата сметка е положителна в размер на 125,4 млн. евро при положителна стойност от 21,9 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. капиталовата сметка е положителна – 954,1 млн. евро (1,6% от БВП), при положителна стойност от 601,5 млн. евро (1,1% от БВП) за януари – декември 2018 г. Финансовата сметка за декември 2019 г. е положителна в размер на 366,3 млн. евро при положителна стойност от 659,3 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. финансовата сметка е положителна – 3510,5 млн. евро (5,7% от БВП), при положителна стойност от 3244,8 млн. евро (5,8% от БВП) за същия период на 2018 г. Салдото по статия Преки инвестиции, представена съгласно изискванията на шестото издание на Ръководство по платежен баланс и международна инвестиционна позиция, е положително в размер на 125,1 млн. евро при положително салдо от 2 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. салдото е отрицателно в размер на 348 млн. евро (0,6% от БВП) при отрицателно салдо от 312,5 млн. евро (0,6% от БВП) за същия период на 2018 г. Преките инвестиции – активи се повишават с 5,5 млн. евро при намаление с 16,3 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. те нарастват с 479,4 млн. евро (0,8% от БВП) при увеличение със 744 млн. евро (1,3% от БВП) за същия период на 2018 г. Преките инвестиции – пасиви намаляват със 119,6 млн. евро при понижение с 18,3 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. те нарастват с 827,4 млн. евро (1,4% от БВП) при увеличение с 1056,5 млн. евро (1,9% от БВП) за януари – декември 2018 г. Салдото по статия Портфейлни инвестиции е положително в размер на 253,7 млн. евро при положителна стойност от 119 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. салдото е положително в размер на 1559 млн. евро (2,6% от БВП) при положително салдо от 1465,7 млн. евро (2,6% от БВП) за същия период на 2018 г. Портфейлните инвестиции – активи за декември 2019 г. нарастват с 254,9 млн. евро при увеличение със 108,4 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. те нарастват с 1510,2 млн. евро (2,5% от БВП) при увеличение с 886,9 млн. евро (1,6% от БВП) за същия период на 2018 г. Портфейлните инвестиции – пасиви за декември 2019 г. се повишават с 1,2 млн. евро при намаление с 10,6 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. портфейлните инвестиции – пасиви намаляват с 48,8 млн. евро (0,1% от БВП) при намаление с 578,9 млн.

евро (1% от БВП) за същия период на 2018 г. Салдото по статия Други инвестиции е положително в размер на 127,5 млн. евро при отрицателно салдо от 270,6 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. салдото е положително в размер на 2898,8 млн. евро (4,7% от БВП) при положително салдо от 685,6 млн. евро (1,2% от БВП) за януари – декември 2018 г. Други инвестиции – активи намаляват с 82 млн. евро при понижение с 530,1 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. те се повишават с 2437 млн. евро (4% от БВП) при увеличение с 1004,1 млн. евро (1,8% от БВП) за същия период на 2018 г. Други инвестиции – пасиви за декември 2019 г. се понижават с 209,5 млн. евро при намаление с 259,5 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. намаляват с 461,8 млн. евро (0,8% от БВП) при увеличение с 318,4 млн. евро (0,6% от БВП) за същия период на 2018 г. Резервните активи на БНБ се понижават със 130,3 млн. евро през отчетния месец при увеличение с 842,6 млн. евро за декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. те намаляват с 559,4 млн. евро (0,9% от БВП) при увеличение с 1361,6 млн. евро (2,4% от БВП) за същия период на 2018 г. Статия Грешки и пропуски, нето е положителна в размер на 216,9 млн. евро при положителна стойност от 626 млн. евро за декември 2018 г. По предварителни данни за януари – декември 2019 г. статията е отрицателна в размер на 3344,7 млн. евро (5,5% от БВП) при отрицателна стойност от 358,9 млн. евро (0,6% от БВП) за същия период на 2018 г.

България: Платежен баланс	Декември 2018	Декември 2019	Промяна млн. евро	Януари - Декември 2018	Януари - Декември 2019	Промяна млн. евро
Текуща и капиталова сметка	33.3	149.3	116.1	3603.7	6855.3	3251.6
Текуща сметка	11.3	23.9	12.6	3002.2	5901.1	2899.0
Търговски баланс	-72.1	-149.2	-77.2	1702.5	3884.2	2181.7
Услуги, нето	144.7	139.7	-5.0	3560.6	4012.3	451.7
Първичен доход, нето	-37.1	24.8	61.9	-652.5	14.6	667.1
Вторичен доход, нето	120.5	148.4	27.8	1952.1	2002.3	50.2
Капиталова сметка	21.9	125.4	103.5	601.5	954.1	352.6
Капиталови трансфери, нето	141.3	102.3	-39.1	507.3	650.6	143.3
Финансова сметка	659.3	366.3	-293.0	3244.8	3510.5	265.7
Източник: БНБ						

Преки чуждестранни инвестиции

За януари – декември 2019 г., нетният поток на преките инвестиции в България е положителен в размер на 629,9 млн. евро (1% от БВП), като е по-голям с 92,8 млн. евро (17,3%) от този за януари – декември 2018 г. (когато е отчетен положителен поток от 537,1 млн. евро, 1% от БВП).

По предварителни данни нетният поток на преките инвестиции в страната за януари – декември 2019 г., отчетени съгласно принципа на първоначалната посока на инвестицията, е положителен в размер на 629,9 млн. евро (1% от БВП), като е по-голям с 92,8 млн. евро (17,3%) от този за януари – декември 2018 г. (положителен поток от 537,1 млн. евро, 1% от БВП). През декември 2019 г. потокът е отрицателен и възлиза на 166,9 млн. евро, при положителен поток от 15,5 млн. евро за декември 2018 г. Дяловият капитал (преведени/изтеглени парични и апортни вноски на нерезиденти в/от капитала и резервите на български дружества, както и постъпления/плащания по сделки с недвижими имоти в страната) е отрицателен и възлиза на 399,1 млн. евро за януари – декември 2019 г. Той е по-нисък с 1303,4 млн. евро от този за януари – декември 2018 г., който е положителен в размер на 904,3 млн. евро. Нетният поток от инвестиции на чуждестранни лица в недвижими имоти е положителен в размер на 5,3 млн. евро, при положителен нетен поток от 19,2 млн. евро за януари – декември 2018 г. По страни, най-голям дял в инвестициите в недвижими имоти имат Германия (2 млн. евро), Украйна (0,7 млн. евро), Русия (0,6 млн. евро) и Нидерландия (0,6 млн. евро). По предварителни данни, статия Реинвестиране на печалба (показваща дела на чуждестранните инвеститори в текущата печалба или загуба на дружеството на база на счетоводни данни за финансовия резултат) е положителна и възлиза на 81,2 млн. евро, при положителна стойност от 328,5 млн. евро за януари – декември 2018 г. За януари – декември 2019 г. нетният поток по подстатия Дългови инструменти (промяната в нетните задължения между дружествата с чуждестранно участие и преките чуждестранни инвеститори по финансови, облигационни и търговски кредити) възлиза на 947,8 млн. евро, при отрицателна стойност от 695,7 млн. евро за януари – декември 2018 г. Най-големите нетни потоци по преки инвестиции в страната за януари – декември 2019 г. са от Нидерландия (404,2 млн. евро), Обединеното кралство (173,8 млн. евро) и Люксембург (142,2 млн. евро). По предварителни данни нетният поток на преките инвестиции в чужбина за януари – декември 2019 г. възлиза на 282 млн. евро (0,5% от БВП), при 224,6 млн. евро (0,4% от БВП) за януари – декември 2018 г. През декември 2019 г. Той е отрицателен и възлиза на 41,8 млн. евро, при положителна стойност от 17,5 млн. евро за декември 2018 г. Съгласно предварителните данни, размерът на преките инвестиции в страната към трето тримесечие на 2019 г. е 44 476,1 млн. евро, при 42 831,4 млн. евро в края на 2018 г. Подстатия Дялов капитал и реинвестиране на печалба е в

размер на 34 275,2 млн. евро, като нараства с 558,6 млн. евро спрямо декември 2018 г. (33 716,6 млн. евро). Подстатия Дългови инструменти е в размер на 10 200,9 млн. евро и нараства с 1086,1 млн. евро спрямо декември 2018 г. (9114,8 млн. евро).

България: Преки инвестиции	Декември 2018	Декември 2019	Януари - Декември 2018	Януари - Декември 2019	Промяна млн. евро на месечна база	Промяна млн. евро на годишна база
Преки инвестиции нето	2.0	125.1	-312.5	-348.0	123.1	-35.5
Преки инвестиции в чужбина	17.5	-41.8	224.6	282.0	-59.3	57.4
Дялов капитал	6.2	6.6	67.4	147.7	0.4	80.3
Реинвестиране на печалба	6.2	5.2	-3.2	13.8	-1.0	17.0
Дългови инструменти	5.2	-53.7	160.4	120.5	-58.9	-39.9
Преки инвестиции в страната	15.5	-166.9	537.1	629.9	-182.4	92.8
Дялов капитал	663.9	19.7	904.3	-399.1	-644.2	-1303.4
Реинвестиране на печалба	16.5	0.0	328.5	81.2	-16.5	-247.3
Дългови инструменти	-664.9	-186.6	-695.7	947.8	478.3	1643.5
Източник: БНБ						

Международни резерви

През януари 2020г. международните резерви на БНБ са в размер на 47,9 млрд. лева (24,5 млрд. евро) и нарастват с 0,5% на годишна база.

По данни на БНБ през януари 2020 г. международните резерви на БНБ са в размер на 47,9 млрд. лева (24,5 млрд. евро) и намаляват с 1,3% на месечна база при ръст от 0,5% на годишна база. От страна на активите, паричните средства и предоставени депозити в чуждестранна валута възлизат на 14,8 млрд. лева и нарастват с 1,5% на месечна база при 19,7% спад спрямо същия период на предходната година. Инвестициите в монетарно злато нарастват с 5,4% на месечна база и 24,4% на годишна база до 3,6 млрд. лева. Инвестициите в ценни книжа са с 3.4% отрицателен тренд на месечна база при ръст от 11,3% на годишна база и възлизат на 29,5 млрд. лева. От страна на пасивите, парите извън банките са в размер на 18,9 млрд. лева, намаляват с 3,1% на месечна база при ръст от 10,6% на годишна база. Задълженията към банки са в размер на 12,5 млрд. лева и намаляват с 6,8% на месечна база и с 12,5% на годишна база. Задълженията към правителството са в размер на 8,8 млрд. лева и нарастват с 8,7% на месечна база при спад от 1,2% на годишна база. Задълженията към други депозанти се задържат на ниво от 1,8 млрд. лева. спрямо предходния месец при спад от 13% на годишна база. Депозитът на управление „Банково“ е в размер на 6,3 млрд. лева и нараства с 2,7% на месечна база и с 10,8% на годишна база. Международната ликвидна позиция на България, изчислена като съотношение на международните резерви към краткосрочния външен дълг е на високо ниво от 296,1% към края на ноември 2019 г. спрямо 288,8% към края на ноември 2018 г. и 294.4 % през октомври 2019 г.

Коефициент на покритие:	31.01.2019	28.02.2019	31.03.2019	30.04.2019	31.05.2019	30.06.2019	31.07.2019	31.08.2019	30.09.2019	31.10.2019	30.11.2019
Международни резерви/Краткосрочен външен дълг (%)	310.1	298.6	297.5	288.8	295.1	302.0	302.2	295.7	299.4	294.4	296.1
Краткосрочен външен дълг (EUR млн.)	8 206	8 293	8 427	8 573	8 398	8 322	8 424	8 355	8 435	8 378	8 393
Чуждестранни резерви (EUR млн)	24 398	24 767	25 026	24 760	24 784	25 130	25 454	24 705	25 258	24 667	24 849
Коефициент на покритие ЧР/КВД(%)	297.3	298.6	297.5	288.8	295.1	302.0	302.2	295.7	299.4	294.4	296.1
Източник: БНБ, изчисления ОББ											

РЕАЛЕН СЕКТОР

Международните институции за икономиката на България

Мисия на Международния валутен фонд (МВФ), водена от г-н Джейу Лий, посети София през периода от 4 до 14 февруари за провеждане на консултация по член IV за 2020 г. даде висока оценка за България. "Имайки предвид трайно установяване на макроикономическа стабилност, предизвикателствата пред икономическата политика на България понастоящем са свързани с ускоряване на приобщаващия растеж и устойчиво сближаване на доходите. Това изисква подкрепа на благоприятстващите растежа реформи и инвестиции в хората. По-силните институции и по-

доброто предоставяне на публични услуги са ключът, който на свой ред ще стимулира по-широкообхватни инвестиции и увеличаване на производителността”.

Според МВФ икономиката на България отбелязва солиден растеж през 2019 г., а безработицата намалява до рекордно ниски нива. Фискалната позиция е силна. Фискалният баланс се очаква да се върне от еднократен дефицит през 2019 г. до балансирана позиция през настоящата година и в средносрочен план. Външната позиция също остава силна, като по текущата сметка се наблюдава голям излишък. Това стабилно икономическо представяне в общи линии се очаква да продължи през 2020 г., макар и с по-умерен растеж и при неблагоприятни външни рискове. Ако тези рискове се материализират, автоматичните фискални стабилизатори би следвало да бъдат оставени да заработят свободно и публичните разходи, които подкрепят инвестициите, биха могли да бъдат повишени. Основните предизвикателства пред икономическата политика са в средносрочен план. Силното икономическо представяне през последните години е обусловило добри темпове на сближаване на доходите. Но разликата спрямо високите нива на доходи в останалите страни от ЕС остава голяма. Също така, неравенството в доходите в България е високо, и обществото и икономиката са изправени пред значителни демографски предизвикателства. В този контекст, постигането на по-приобщаващ растеж и по-бързото сближаване на доходите изискват всеобхватни структурни реформи, включително за подобряване на управлението, намаляване на недостига на работна сила, подобряване на образованието, както и понижаване на неравенството. Продължаващата подготовка за присъединяване към Валутния механизъм II (ERM II) и банковия съюз допринасят за укрепване на институциите и на рамката за провеждане на политики. Успешните реформи могат да доведат до значително повишение на ефикасността и да катализират по-високи инвестиции. По-големите и по-ефикасни инвестиции са необходими за поддържането на по-висок растеж и конвергенция. Те също така ще спомогнат за нормализиране на излишъка по текущата сметка на България, който понастоящем изглежда висок за икономика, която би следвало да инвестира повече за по-бързо преодоляване на изоставането по отношение на доходите. По същия начин, повече и по-качествените разходи за държавни услуги също биха могли да намалят спестяванията и излишъка по текущата сметка.

Подобряване на публичните услуги и управление

Според МВФ силните фискална и външна позиции на България предоставят възможности за увеличаване на нивото на фискални разходи. Ефективно изпълняваните разходни мерки биха могли да подкрепят структурните реформи на всички фронтове. Има възможности за по-добра мобилизация на приходи с цел поддържане на балансиран бюджет в средносрочен план, което ние считаме за подходяща цел. Имайки това предвид, малки дефицити, които са в резултат от благоприятстващи растежа разходи също биха били подходящи, при условие, че публичният дълг остане на нива, близки до сегашното му ниско равнище.

- Подобряването на управлението на публичните инвестиции ще увеличи ефикасността на инвестициите и ще положи основи за увеличаване на нивото на публичните инвестиции. МВФ оценява високо предстоящото прилагане на системата за електронни обществени поръчки на национално равнище и подкрепяме разработването на стандартни насоки за оценка на проекти и подобряване на многогодишното бюджетиране.

- Нивото на усвояване на европейските средствата се е подобрило спрямо предходния цикъл. По-доброто планиране на средствата от ЕС в бъдеще допълнително ще намали изразходването на голяма част от средствата в края на периода на реализация на проектите и ще повиши ефикасността на инвестициите. По-ефективното събиране на приходите ще увеличи наличните ресурси на правителството, както и ще подобри на ефикасността и прозрачността на публичния сектор. Някои варианти за постигането му включват намаляване на значителните разлики между дължимия и събран ДДС и увеличаване на данъка върху недвижимите имоти. За оценката на административния капацитет на приходните органи и идентифициране на ключовите области за подобрене би могла да спомогне диагностика, основана на рамката на МВФ, наречена Инструмент за диагностика и оценка на данъчната администрация (Tax Administration Diagnostic Assessment Tool).

МВФ очаква по-нататъшния напредък в укрепването на съдебната система и на прилагането на рамката за управление на държавните предприятия. В продължение на благоприятното признание, изразено в Механизма за сътрудничество и проверка на Европейската комисия, правителството планира да създаде пост-мониторингов съвет, който да спомогне за гарантиране на последователността на реформата. Законодателството в областта на управлението на държавните предприятия е приведено в съответствие с насоките на ОИСР (ангажимент за Валутния механизъм II) и това би следвало да бъде последвано от стабилно изпълнение, включително и по отношение на политиката на собственост, финансовия надзор и квалификация на членовете на съветите на предприятията.

Инвестиции в хората

По-добре разработените разходи за социална защита биха могли да намалят бедността и неравенството. Неравенството в България, което е високо дори и понастоящем, се увеличава през последните години, тъй като разходите за социална защита (като дял от БВП) и ефективността на данъчното преразпределение намаляват. МВФ препоръчва преглед на нивото, таргетирането и структурата на разходите за социална защита, след което тези разходи биха могли да се увеличат, за да осигурят по-добро покритие на повече социални рискове. Без непременно да се налага преразглеждане на постиг-

натия обществен консенсус по отношение на плоския данък върху доходите, преразпределителната роля на данъчното облагане би могла да се увеличи, например чрез повишаване на максималния осигурителен доход. Като подкрепя продължаващите политики за намаляване на недостига на работна сила, МВФ препоръчва укрепване на активните политики на пазара на труда (АППТ). Правителството успешно е предприело редица инициативи за справяне с недостига на работна сила и умения: споразумения за внос на работна ръка, усилия да се върнат обратно българите в чужбина, както и програми за обучение за придобиване на умения, за които се очаква да има по-високо търсене. Друг начин за справяне с недостига на работна сила е да се намали дългосрочната безработица, която остава висока, като дял от общата безработица в България. В същото време, средствата за АППТ са ниски в сравнение с други страни от ЕС. Разходите за АППТ могат да се увеличат, по-конкретно тези за обучение, стимулите за новосъздадени фирми, както и програмите за заетост в частния сектор, които са показали своята ефективност за намаляване на дългосрочната безработица в много страни. Подобряването на ефикасността на напасването между търсенето и предлагането на труд ще спомогне намаляването на дългосрочната безработица и ще повиши разпределителната ефикасност на свития пазар на труда. Укрепването на образованието ще подпомогне изграждането на човешки капитал и подобряването на икономическите възможности за хората и обществото. Ние виждаме възможност за увеличаване на публичните разходи за образование, които остават ниски в сравнение с останалите страни от ЕС, като същевременно се осигури ефикасност при разходването им. Повишените разходи биха могли допълнително да финансират преподаването на дигитални умения и модернизиранието на образователната система, както и да подкрепят други текущи инициативи. Те включват подпомагане на хората, които не работят, не учат и не се обучават (NEETs) и преждевременно напускащите училище, насърчаване на равния достъп до качествено образование и повишаване на учителските заплати. По-голямото участие на бизнеса може да помогне за подобро синхронизиране на университетските програми с променящите се нужди на пазара на труда, както и увеличението на учителските заплати би следвало да бъдат съпътствани от мерки за привличане и задържане на учителите с най-добри резултати.

Укрепване на финансовия сектор

Българската народна банка (БНБ), продължава да поддържа консервативен подход към финансовия надзор с акцент върху капиталовите буфери. Ефективният надзор е необходимо условие, за да се гарантира устойчивостта на финансовата система. Устойчивият и добре функциониращ финансов сектор от своя страна подобрява разпределението на ресурси и предоставя допълнителни възможности. БНБ постепенно повишава антицикличния капиталов буфер, за да се предпази банковата система срещу рискове, които могат да се акумулират при продължителен период на ниски лихвени проценти. По-тясно фокусирани макропруденциални мерки, например базирани на кредитополучателите, могат да бъдат приложени, в случай на риск от прекомерен растеж в определени кредитни сегменти. МВФ подкрепя подновените усилия за намаляване на необслужваните кредити (NPL), тъй като настоящите обстоятелства са благоприятни за това предвид стабилната икономика и условия на финансовия сектор. След бързо понижение от 2015 г. насам, темпът на намаление на необслужваните кредити се забави през 2019 г., като делът на необслужваните кредити все още е значително над средното за ЕС. МВФ оценява приемането от страна на БНБ на насоките на Европейския банков орган за необслужваните кредити, които биха могли да помогнат да се гарантира, че банките с високи необслужваните кредити ще предприемат съответните действия за справяне с тях. Реформите за подобряване на рамката за несъстоятелност, друг ангажимент във връзка с Валутния механизъм II, също биха могли да помогнат за намаляване на необслужваните кредити. Присъединяването към Европейския банков съюз би следвало да доведе до допълнително укрепване на устойчивостта на финансовата система. То ще се случи след успешна рекапитализация на двете банки, идентифицирани в цялостния преглед на ЕЦБ, което все още предстои. След присъединяването към банковия съюз (като страна, която не е в Евророната), значимите институции ще попаднат под прякото наблюдение на ЕЦБ, тъй като България ще се присъедини както към Единния надзорен механизъм и така и към Единния механизъм за реструктуриране. В процеса на подготовка за влизане във Валутния механизъм II и банковия съюз, има напредък и по други реформи във финансовия сектор, които подкрепяме, включително укрепване на рамката за борба с прането на пари и надзора на небанковия финансов сектор.

ЕК публикува своята зимна прогноза. Очаква се БВП на България да нарасне с 2,9% през 2020 г. и с 3,1% през 2021 г. Очаква се цените на непреработените храни енергията да поддържат инфлацията около 2,3% през 2020 г., докато очакваните международни цени на петрола се очаква да задържат инфлацията на ниво от 1,9% през 2021 г.

Ръстът на реалния БВП на България се ускори от 3,1% през 2018 г. до 3,7% през 2019 г., въпреки относително по-слабото външно търсене и по-голямата несигурност в чужбина. Потреблението остава основният двигател на растежа, особено през първата половина на годината. Благоприятните условия на пазара на труда и нарастващите реални разполагаеми доходи подкрепят положителната динамика на частното потребление. Въпреки че условията за финансиране остават благоприятни и използването на капацитета в производствения сектор е високо, инвестициите допринасят само незначително за растежа на БВП. Износът беше отрицателно повлиян от влошаването на външното търсене и стана по-нестабилен. Вносът се задържа в реални условия, ограничен от намалените запаси и по-малко динамичните инвести-

ции в производствено оборудване. Очаква се растежът на реалния БВП да се забави значително до 2,9% през 2020 г. и 3,1% през 2021 г. поради по-слабия растеж на вътрешното търсене. Въпреки, че се очаква частното потребление да остане основният двигател на растежа, неговият принос за икономическата експанзия се очаква да намалее на фона на пониския растеж на заетостта. Малко вероятно е инвестициите да компенсират по-бавния растеж на потреблението през 2020 г. и се очаква то да нарасне едва през 2021 г., заедно с малко по-силен растеж на износа. Възходящият вътрешен риск за прогнозата зависи от по-бързото възстановяване на потребителските настроения, което може да доведе до по-добро от очакваното частно потребление. Средногодишната хармонизирана инфлация през 2019 г. се установи на ниво от 2,5%. То беше повлияно от екзогенни фактори, като например избухването на африканската чума по свинете, която даде тласък на цените на непреработената храна и колебанията в цените на горивата. Очаква се цените на необработените храни и енергията да поддържат инфлация около 2,3% през 2020 г., докато цените на петрола се очаква да задържат инфлацията на 1,9% през 2021 г.

Брутен вътрешен продукт

БВП през четвъртото тримесечие на 2019 г. се увеличава с 0.1% в ЕС-27 спрямо предходното тримесечие по сезонно изгладени данни и с 1,2% на годишна база. През четвъртото тримесечие на 2019 г. БВП на България нараства с 3,5% спрямо съответното тримесечие на предходната година и с 0,7% спрямо третото тримесечие на 2019 г. според сезонно изгладените данни на НСИ. Очаква се годишният темп на растеж на БВП в България да бъде 3,7% за цялата 2019 г. Годишният годишен темп на растеж в България да бъде 3,1% през 2020 г. и 3% през 2021 г.

По данни на Евростат през четвъртото тримесечие на 2019 г. спрямо предходното тримесечие най-висок икономически растеж отчитат Румъния – 1,5%, Литва – 1,3%, Унгария – 1,0% и Кипър – 0,8%. Спад отчитат Франция, Италия и Финландия - съответно с 0,1%, 0,3 и 0,4%. В сравнение със същото тримесечие на предходната година сезонно изгладените данни показват нарастване на равнището на БВП в ЕС-27 с 1,2%, а в България - с 3,5%. През четвъртото тримесечие на 2019 г. в сравнение със същото тримесечие на предходната година най-висок икономически растеж се наблюдава в Унгария – 4,6%, Румъния – 4,2%, и Литва – 3,7%. Според експресните оценки на НСИ за четвъртото тримесечие на 2019 г. БВП в номинално изражение достига 32 372,4 млн. лева. Реализираната добавена стойност през четвъртото тримесечие на 2019 г. е 28 056,6 млн. лева. По елементи на крайното използване най-голям дял в БВП заема крайното потребление (78,1%), което в стойностно изражение възлиза на 25 295,2 млн. лева. През четвъртото тримесечие на 2019 г. бруто капиталобразуването е 6 390,3 млн. лв. и заема 19,8% относителен дял в БВП. Външнотърговското салдо е положително. През четвъртото тримесечие на 2019 г. спрямо третото тримесечие на 2019 г. БВП по сезонно изгладени данни се увеличава с 0,7%. За същия период брутната добавена стойност нараства с 0,6%. Според експресните оценки на БВП по елементи на крайното използване през четвъртото тримесечие на 2019 г. принос за регистрирания икономически растеж по сезонно изгладени данни спрямо третото тримесечие на 2019 г. има увеличението на крайното потребление - с 0,6%, и на износа на стоки и услуги - с 0,1%. През четвъртото тримесечие на 2019 г. БВП по сезонно изгладени данни нараства с 3,5% спрямо същото тримесечие на предходната година. Брутната добавена стойност се увеличава с 3,1%. Крайното потребление регистрира положителен икономически растеж от 5,0%. Бруто образуването на основен капитал отчита спад от 1,2% през четвъртото тримесечие на 2019 г. спрямо съответното тримесечие на предходната година по сезонно изгладени данни. Износът на стоки и услуги намалява с 1,5%, а вносът на стоки и услуги - с 2,7%.

Темп на прираст на БДС и БВП на годишна база по тримесечия (%)	Селско, горско и рибно стопанство	Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	Строителство	Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	Финансови и застрахователни дейности	Операции с недвижими имоти
2018 Q1	0.4	2.0	3.0	2.7	6.7	3.4	7.2
2018Q2	-0.9	1.8	2.3	2.4	6.2	5.6	7.1
2018Q3	-1.9	1.7	2.4	2.7	5.2	5.1	8.3
2018Q4	-2.3	1.7	3.3	2.5	4.4	7.5	7.1
2019Q1	-0.2	1.8	0.8	2.5	4.1	3.0	6.5
2019Q2	2.0	1.7	2.1	2.3	3.3	6.2	6.7
Източник: НСИ							

Прогноза: През четвърто тримесечие 2019 БВП на България се увеличи с 3.5% на годишна база и с 0,7% на тримесечна база, според сезонно коригираните данни на НСИ. Очаква се годишният темп на растеж на БВП в България да бъде 3,7% за цялата 2019 г. Годишният годишен темп на растеж в България да бъде 3,1% през 2020 г. и 3% през 2021 година.

Бизнес климат

През януари 2020 г. общият показател на бизнес климата се повишава с 1,4 пункта в сравнение с декември 2019 г. до 28,5%, което се дължи на подобрената стопанска конюнктура в промишлеността.

По данни на НСИ през януари 2020 г. общият показател на бизнес климата се повишава с 1.4 пункта в сравнение с декември 2019 г. до 28,5%, което се дължи на подобрената стопанска конюнктура в промишлеността.

Промисленост. Съставният показател „бизнес климат в промишлеността“ се увеличава с 5,0 пункта в резултат на по-оптимистичните оценки и очаквания на промишлените предприемачи за бизнес състоянието на предприятията. Прогнозите им по отношение на износа и производствената активност през следващите три месеца са също благоприятни. Средното натоварване на мощностите нараства с 1,7 пункта в сравнение с три месеца по-рано и достига 78,0%, като с оглед на очакваното търсене през следващите месеци се предвижда излишък от мощности. Недостигът на работна сила и несигурната икономическа среда продължават да са основните пречки за развитието на бизнеса, посочени съответно от 32,8 и 32,3% от предприятията. Относно продажните цени в промишлеността преобладаващите очаквания на мениджърите са те да останат без промяна през следващите три месеца.

Строителство. През януари съставният показател „бизнес климат в строителството“ намалява с 1,0 пункт, което се дължи на по-неблагоприятните оценки на строителните предприемачи за настоящото бизнес състояние на предприятията. Осигуреността на производството с поръчки се запазва спрямо октомври 2019 г. и се оценява на 8,5 месеца. Същевременно мениджърите очакват увеличение на новите поръчки през следващите шест месеца, което според тях ще доведе и до подобрене на дейността в краткосрочен план. През последния месец анкетата отчита и намаление на броя на клиентите със закъснения в плащанията. Най-сериозните затруднения за дейността в сектора остават недостигът на работна сила, несигурната икономическа среда и конкуренцията в бранша. По отношение на продажните цени в строителството са регистрирани известни очаквания за увеличение, макар по-голяма част от мениджърите да предвиждат запазване на тяхното равнище през следващите три месеца.

Търговия на дребно. Съставният показател „бизнес климат в търговията на дребно“ се понижава с 1,9 пункта в резултат на по-резервираните оценки на търговците на дребно за настоящото бизнес състояние на предприятията. Прогнозите им за развитието на бизнес състоянието през следващите шест месеца се запазват, като и очакванията им за поръчките към доставчиците от вътрешния пазар през следващите три месеца са благоприятни. Конкуренцията в бранша продължава да бъде основният фактор, ограничаващ развитието на бизнеса, следвана от недостатъчното търсене и несигурната икономическа среда. Относно продажните цени търговците предвиждат известно повишение през следващите три месеца.

Услуги. През януари съставният показател „бизнес климат в сектора на услугите“ запазва нивото си от декември 2019 г. Оценките и очакванията на мениджърите за бизнес състоянието на предприятията се изместват към по-умерените мнения. Същевременно и прогнозите им за търсенето на услуги през следващите три месеца са по-неблагоприятни. Основните проблеми за дейността продължават да бъдат свързани с конкуренцията в бранша, несигурната икономическа среда и недостига на работна сила, въпреки че през последния месец се отчита намаление на неблагоприятното им влияние. По отношение на продажните цени в сектора на услугите очакванията на мениджърите са те да останат без промяна през следващите три месеца.

Промислено производство

По предварителни данни през декември 2019 г. при сезонно изгладения индекс на промишленото производство е регистриран спад от 1.8% в сравнение с ноември 2019 година. През декември 2019 г. календарно изгладеният индекс на промишленото производство е с 1.5% под равнището на съответния месец през 2018 година. Промисленото производство в България се очаква да бъде 1,5% до края на 2020 г. В перспектива очакваме, че индустриалното производство в България да бъде 3,1% през 2021 г. и 3,3% през 2022 г.

По предварителни данни на НСИ през декември 2019 г. при сезонно изгладения индекс на промишленото производство е регистриран спад от 1,8% в сравнение с ноември 2019 година. През декември 2019 г. календарно изгладеният индекс на промишленото производство е с 1,5% под равнището на съответния месец през 2018 година. През декември 2019 г. увеличение спрямо предходния месец е регистрирано в добивната промишленост - с 4,1%, и при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 0,4%, а намаление - в преработващата промишленост - с 2,3%. По-значителен спад в преработващата промишленост се наблюдава при: производството на автомобили, ремаркета и полуремаркета - със 17,1%, производството на тютюневи изделия - с 16,2%, производството на метални изделия, без машини и оборудване - с 14,4%, печатната дейност и възпроизвеждането на записани носители - с 13,1%. Съществено увеличение е регистрирано при: производството на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти - с 11,8%, производството на дървен материал и изделия от него, без мебели - с 6,6%, производството на изделия от други неметални минерални суровини - с 6,4%, производството на химични продукти - с 5,5%.

Февруари 2020 г.

На годишна база ръст на индекса на промишленото производство, изчислен от календарно изгладените данни, е отчетен в добивната промишленост - с 4,6%, а спад - при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 9,3%, и в преработващата промишленост - с 0,1%. По-значително намаление в преработващата промишленост спрямо съответния месец на предходната година се наблюдава при: производството на тютюневи изделия - с 32,4%, ремонта и инсталирането на машини и оборудване - със 17,1%, производството на лекарствени вещества и продукти - с 16,1%, производството на машини и оборудване с общо и специално предназначение - с 14,1%. Най-голямо увеличение е отчетено при: производството на превозни средства, без автомобили - с 41,0%, производството на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти - с 32,2%, производството, некласифицирано другаде - с 29,0%, производството на автомобили, ремаркета и полуремаркета - с 10,4%.

Прогноза: Промисленото производство в България се очаква да бъде 1,5% до края на 2020 г. В перспектива очакваме, че индустриалното производство в България да бъде 3,1% през 2021 г. и 3,3% през 2022 г.

Продажби на дребно

По предварителни сезонно изгладени данни през декември 2019 г. оборотът в раздел Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети по съпоставими цени нараства с 0,7% на месечна база. През декември 2019 г. оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни нараства с 5,4% на годишна база. В перспектива продажбите на дребно в България се очаква да достигнат ръст от 5,5% през 2020 г. и 5,8% през 2021 г. и 6% през 2022 г.

По предварителни сезонно изгладени данни на НСИ през декември 2019 г. оборотът в раздел „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ по съпоставими цени нараства с 0,7% спрямо предходния месец. През декември 2019 г. оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, е с 5,4% над равнището на същия месец на 2018 година. През декември 2019 г. се наблюдава увеличение на оборота спрямо предходния месец при търговията на дребно с автомобилни горива и смазочни материали - с 4,7%, и в търговията на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали - с 1,1%. Намаление на оборота е регистрирано при търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия - с 0,2%. В търговията на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали е отчетено нарастване при търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки - с 6,2%, и при търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или интернет - с 2,7%. По-значително намаление на оборота е регистрирано при търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника - с 2,5%, и в търговията на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия - с 1,6%. През декември 2019 г. в сравнение със същия месец на 2018 г. оборотът нараства при търговията на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали (с 10,0%) и при търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия (с 2,1%). Понижение е отчетено при търговията на дребно с автомобилни горива и смазочни материали (с 1,0%). По-значителен ръст при търговията на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали е регистриран при: търговията на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита - с 21,4%, търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника - с 13,1%, и търговията на дребно в неспециализирани магазини с разнообразни стоки - с 11,7%. Понижение се наблюдава при търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки - с 0,5%.

Прогноза: Очаква се продажбите на дребно в България до края на 2020 г. да нараснат с 5,5% на годишна база. В перспектива продажбите на дребно в България се очаква да достигнат ръст от 5,8% през 2021 г. и 6% през 2022 г.

Строителство

По предварителни данни през декември 2019 г. индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 0,7% под равнището от предходния месец. През декември 2019 г. в сравнение със съответния месец на 2018 г. календарно изгладеният индекс на строителната продукция също намалява с 0,7%. Строителната продукция в България се очаква да нарасне с 2,2% до края на 2020 г. В перспектива строителната продукция в България ще нараства с 3,2% през 2021 г. и 3,4% през 2022 г.

По предварителни данни през декември 2019 г. индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 0,7% под равнището от предходния месец. Календарно изгладените данни също показват намаление от 0,7% на строителната продукция през декември 2019 г. в сравнение със съответния месец на 2018 година. През декември 2019 г. индексът на произведената строителна продукция, изчислен от сезонно изгладени данни, е под равнището от предходния месец, като продукцията от сградно строителство намалява с 1,4%, докато гражданското/инженерното строителство се увеличава с 0,3%. На годишна база понижението на календарно изгладения индекс на строителната продукция през декември 2019 г., се определя от отрицателния темп при гражданското/инженерното строителство, където намалението е с 1,3%, а при сградното строителство - с 0,3%.

Прогноза: Очаква се строителната продукция в България да нарасне с 2,2% до края на 2020 г. В перспектива строителната продукция в България ще нараства с 3,2% през 2021 г. и 3,4% през 2022 г.

Индекс на потребителските цени

През януари 2020 г. индексът на потребителските цени спрямо декември 2019 г. е 100,9%, т.е. месечната инфлация е 0,9%. Годишната инфлация за януари 2020 г. спрямо януари 2019 г. е 4,2%. Средногодишната инфлация за периода февруари 2019 - януари 2020 г. спрямо периода февруари 2018 - януари 2019 г. е 3,2%. Хармонизираният индекс на потребителските цени за януари 2020 г. спрямо декември 2019 г. е 100,5%, т.е. месечната инфлация е 0,5%. Годишната инфлация за януари 2020 г. спрямо януари 2019 г. е 3,4%. Средногодишната инфлация за периода февруари 2019 - януари 2020 г. спрямо периода февруари 2018 - януари 2019 г. е 2,5%. Заради постепенното отслабване на временните фактори при ценообразуването и продължаващата тенденция за поевтиняване на петрола инфлацията се очаква да се забави до 2,3% през 2020 г. и до 2,1% през 2021 г.

По предварителни данни на НСИ индексът на потребителските цени за януари 2020 г. спрямо декември 2019 г. е 100,9%, т.е. месечната инфлация е 0,9%. Годишната инфлация за януари 2020 г. спрямо януари 2019 г. е 4,2%. Средногодишната инфлация за периода февруари 2019 - януари 2020 г. спрямо периода февруари 2018 - януари 2019 г. е 3,2%. Оскъпяването на стоките и услугите през януари 2020 г. продължи тренда на увеличение на стойността на индекса, който достига седемгодишен връх, след като започна промяна от август 2013 г. Само през октомври 2018 г. инфлацията на годишна база се приближи до границата от 4%, но не я надхвърли и отчете ниво от 3,7%. През януари 2020 г. най-голямо увеличение – с 2,6% има при хранителните продукти и безалкохолните напитки. Цените в здравеопазването през миналия месец са по-високи с 0,4%, на транспорта - с 0,2%, при съобщенията - с 0,4%. По-скъпи са развлеченията и културата през януари, като увеличението е с 0,9%, за ресторанти и хотели - с 0,5%, а цените за образование са се увеличили с 0,1%. Намаление има при облекло и обувки с 4,4%. По предварителни данни на НСИ хармонизираният индекс на потребителските цени за януари 2020 г. спрямо декември 2019 г. е 100,5%, т.е. месечната инфлация е 0,5%. Годишната инфлация за януари 2020 г. спрямо януари 2019 г. е 3,4%. Средногодишната инфлация за периода февруари 2019 - януари 2020 г. спрямо периода февруари 2018 - януари 2019 г. е 2,5%. Прогноза: В резултат на постепенното отслабване на временните фактори при ценообразуването и продължаващата тенденция за поевтиняване на петрола инфлацията се очаква да се забави до 2,3% през 2020 г. и до 2,1% през 2022 г. Забавянето през прогнозния период се дължи на очакванията за нормализиране на цените на енергийните ресурси. Това отразява по-ниските цени на суровия петрол, както и постигнатата договореност между Европейската комисия и "Газпром", за намаляване на цените на природния газ за пет страни от Централна и Източна Европа, включително България, в замяна на което руския монополист ще избегне санкции за злоупотреба с господстващо положение в пазарите на газ в тези страни. Балансиращ ефект ще имат цените на храните, които леко ще се повишат през 2020г., тъй като засушаването през изминалата есен вероятно ще засегне добивите на някои култури. Базисната инфлация ще продължи да се расте, тъй като икономиката бавно приближава към крайната фаза на настоящия цикъл на експанзия, когато увеличението на разходите за труд трябва да започне да се пренася във нарастваща степен върху така наречените базисни цени.

България: Индекси на потребителските цени	Тегла 2018 г. (%)	Януари 2020 г. Изменение на месечна база (%)	Януари 2020 г. Изменение спрямо края на 2019 г. (%)	Януари 2020 г. Изменение на годишна база (%)
Общ ИПЦ	100.00	100.9	100.9	104.2
Хранителни стоки	31.358	102.6	102.6	107.8
Нехранителни стоки	34.696	99.7	99.7	101.9
Обществено хранене	5.429	100.5	100.5	106
Услуги	28.517	100.7	100.7	102.4

Източник: НСИ

Цени на производител

Общият индекс на цените на производител през декември 2019 г. остава непроменен в сравнение с предходния месец и нараства с 3,5% спрямо декември 2018 година. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през декември 2019 г. остава без промяна спрямо предходния месец, а спрямо съответния месец на предходната година е регистриран ръст от 4,5%.

Общият индекс на цените на производител през декември 2019 г. остава непроменен спрямо предходния месец. Повишение е регистрирано в добивната промишленост - с 1,0%, при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ е отчетен спад с 0,4%, а в преработващата промишленост няма промяна. В преработващата промишленост по-високи цени на производител се наблюдават при: производството на основни метали - с 1,9%, производството на хранителни продукти - с 0,8%, и производството на автомобили, ремаркета и полуремаркета - с 0,6%. По-съществено е намалението на цените при производството на лекарствени вещества и продукти - с 1,2%, и при производството на изделия от каучук и пластмаси - с 1,0%. Общият индекс на цените на производител през декември 2019 г. нараства с 3,5% в сравнение със същия месец на 2018 година. По-високи цени са регистрирани при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 8,7%, в добивната промишленост - със 7,3%, и в преработващата промишленост - с 1,8%. Повишение на цените в преработващата промишленост се наблюдава при: обработката на кожи и производството на изделия от обработени кожи, без косъм - с 4,8%, ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 3,9%, и производството на хранителни продукти - с 3,2%. Значително намаление е отчетено при производството на хартия, картон и изделия от хартия и картон - с 3,3%, и при производството на дървен материал и изделия от него, без мебели - с 2,8%.

Повишение на цените в преработващата промишленост се наблюдава при: обработката на кожи и производството на изделия от обработени кожи, без косьм - с 4,8%, ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 3,9%, и производството на хранителни продукти - с 3,2%. Значително намаление е отчетено при производството на хартия, картон и изделия от хартия и картон - с 3,3%, и при производството на дървен материал и изделия от него, без мебели - с 2,8%.

Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през декември 2019 г. остава непроменен спрямо предходния месец. Покачване на цените се наблюдава в добивната промишленост - с 1,5%, и в преработващата промишленост - с 0,2%, а при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ е отчетено намаление с 0,4%.

В сравнение с ноември 2019 г. по-голямо увеличение на цените се наблюдава при: производството на хранителни продукти, производството на мебели и производството на машини и оборудване, с общо и специално предназначение - по 0,9%. По-съществено намаление на цените е отчетено при производството на химични продукти - с 0,5%, и при производството на изделия от каучук и пластмаси - с 0,3%.

Индексът на цените на производител на международния пазар през декември 2019 г. намалява с 0,1% спрямо предходния месец и нараства с 2,1% спрямо съответния месец на 2018 година.

Доходи и разходи на домакинствата

Общият доход средно на лице от домакинство през четвъртото тримесечие на 2019 г. е 1 770 лв. и нараства с 13,7% спрямо същото тримесечие на 2018 година. Общият разход средно на лице от домакинство през четвъртото тримесечие на 2019 г. е 1 670 лв. и се увеличава с 10,7% спрямо същото тримесечие на 2018 година.

По данни на НСИ общият доход средно на лице от домакинство през четвъртото тримесечие на 2019 г. е 1 770 лв. и нараства с 13,7% спрямо същото тримесечие на 2018 година. В структурата на общия доход с най-висок относителен дял са доходите от работна заплата (56,2%), следвани от доходите от пенсии (27,3%) и от самостоятелна заетост (6,4%). Спрямо четвъртото тримесечие на 2018 г. относителният дял на дохода от работна заплата се увеличава с 1,1 процентни пункта, а доходите от самостоятелна заетост и от пенсии намаляват с по 0,4 процентни пункта. В номинално изражение през четвъртото тримесечие на 2019 г. в сравнение със същото тримесечие на 2018 г. доходите средно на лице от домакинство по източници на доход се променят, както следва: Доходът от работна заплата нараства от 858 на 996 лв. (с 16,1%). Доходът от самостоятелна заетост нараства от 105 на 113 лв. (със 7,4%). Доходите от пенсии се увеличават от 432 на 483 лв. (с 11,9%). Доходите от социални обезщетения и помощи нарастват от 39 на 53 лв. (с 36,1%). През четвъртото тримесечие на 2019 г. относителният дял на паричния доход на домакинствата в общия доход е 99,1%, а делът на дохода от натура - 0,9%.

България: Общ доход на Домакинствата	Първо тримесечие 2019			Второ тримесечие 2019			Трето тримесечие 2019			Четвърто тримесечие 2019		
	Относителен дял (%)	Средно на домакинство - лв.	Средно на лице - лв.	Относителен дял (%)	Средно на домакинство - лв.	Средно на лице - лв.	Относителен дял (%)	Средно на домакинство - лв.	Средно на лице - лв.	Относителен дял (%)	Средно на домакинство - лв.	
Общ доход	100	3345.69	1518.57	100	3378.05	1546.87	100	3726.39	1715.6	100	3815.82	
Брутен общ доход	96.6	3233.32	1467.57	96.6	3262.49	1493.95	96	3577.56	1647.08	96.3	3674.76	
Работна заплата	57.6	1926.49	874.41	57.8	1951.91	893.81	56.5	2104.58	968.93	56.2	2146.14	
Извън работната заплата	0.6	21.41	9.72	0.7	25.01	11.45	0.8	31.15	14.34	1.1	41.88	
От самостоятелна заетост	6.4	212.47	96.44	6.2	208.14	95.31	6.7	250.08	115.13	6.4	243.88	
От собственост	0.2	6.45	2.93	0.3	10.08	4.61	0.7	25.11	11.56	1.1	41.66	
Пенсии	27.9	934.31	424.07	27.6	933.37	427.41	27.2	1014.54	467.09	27.3	1041.69	
Обезщетения за безработни	0.4	11.92	5.41	0.2	5.76	2.64	0.2	9.15	4.21	0.3	9.83	
Семейни добавки за деца	1.3	42.88	19.46	1.2	41.99	19.23	1.3	46.65	21.48	1.2	47.05	
Други обезщетения и помощи	0.7	22.32	10.13	1.6	53.47	24.49	1.5	55.62	25.61	1.5	58.04	
Регулярни трансфери от други домакинства	1.6	55.08	25	1	32.75	15	1.1	40.68	18.73	1.2	44.6	
Приходи от продажби	0.2	6.57	2.98	0.3	9.81	4.49	0.2	7.49	3.45	0.3	13.25	
Други приходи	3.2	105.8	48.02	3.1	105.75	48.43	3.8	141.34	65.07	3.3	127.82	
Изтеглени спестявания	x	85.5	38.81	x	77.76	35.61		126.34	58.16		128.95	
Заеми и кредити	x	12.34	5.6	x	15	6.87		14.32	6.59		39.77	

Източник: НСИ

Общият разход средно на лице от домакинство през четвъртото тримесечие на 2019 г. е 1 670 лв. и се увеличава с 10,7% спрямо същото тримесечие на 2018 година. В структурата на общия разход с най-голям относителен дял са разходите за храна (29,7%), следвани от разходите за жилище (17,2%), данъци и социални осигуровки (12,9%) и транспорт и съобщения (11,5%). Спрямо четвъртото тримесечие на 2018 г. относителният дял на разходите за храна и безалкохолни напитки намалява с 0,5 процентни пункта, делът на разходите, свързани с жилището - с 0,6 процентни пункта, а делът на разходите за здравеопазване се увеличава с 1,7 процентни пункта. Като абсолютни стойности през четвъртото тримесечие на 2019 г. в сравнение със същото тримесечие на 2018 г. средно на лице от домакинство разходите по видове се променят, както следва: Разходите за храна и безалкохолни напитки нарастват от 455 на 495 лв. (с 8,8%). Разходите за алкохолни напитки и цигари се увеличават от 63 на 73 лв. (с 15,1%). Разходите за облекло и обувки нарастват от 60 на 63 лв. (с 4,7%). Разходите за жилище (вода, електроенергия, отопление, обзавеждане и поддържане на дома) се увеличават от 268 на 286 лв. (с 6,7%). Разходите за здравеопазване се увеличават от 82 на 118 лв. (с 43,6%). Разходите за транспорт и съобщения нарастват от 168 на 191 лв. (с 13,8%). Разходите за свободно време, културен отдих и образование се увеличават от 61 на 69 лв. (с 13,7%). Разходите за данъци и социални осигуровки нарастват от 191 на 216 лв. (с 13,0%).

България: Общ разход на Домакинствата	Първо тримесечие 2019 г.			Второ тримесечие 2019 г.			Трето тримесечие 2019			Четвърто тримесечие	
	Относителен дял (%)	Средно на домакинств. во - лв.	Средно на лице лв.	Относителен дял (%)	Средно на домакинство лв.	Средно на лице лв.	Относителен дял (%)	Средно на домакинство - лв.	Средно на лице лв.	Относителен дял (%)	Средно на домакинство - лв.
Общ разход	100	3 090.39	1 402.69	100	3061.67	1401.99	100	3437.32	1582.52	100	3599.09
Потребителски общ разход	81.6	2 522.92	1 145.13	81.1	2483.64	1137.31	82.6	2840.93	1307.94	81.5	2933.68
Храна и безалкохолни напитки	30.2	931.8	422.93	31.4	960.45	439.81	30.1	1034.38	476.22	29.7	1067.83
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	4.2	129.08	58.59	4.4	134.28	61.49	4.3	147.96	68.12	4.4	157.1
Облекло и обувки	3	93.07	42.24	3.1	93.83	42.97	3.1	105.38	48.52	3.8	135.89
Жилища, вода, електроенергия и горива	14.2	438.46	199.01	12.3	375.76	172.07	12.6	433	199.35	13.4	481.31
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	4	123.11	55.88	3.2	99.04	45.35	3.5	118.99	54.78	3.8	135.87
Здравеопазване	6	186.09	84.46	6.8	209.22	95.81	5.3	182.69	84.11	7.1	254.25
Транспорт	7.6	236.27	107.24	7.1	218.85	100.21	7	240.97	110.94	7.4	265.17
Съобщения	4.5	138.51	62.87	4.6	140.75	64.45	4.2	145.4	66.94	4.1	146.41
Свободно време, културен отдих и образование	3.5	108.55	49.27	4	123.44	56.53	8.3	284.22	130.85	4.1	148.86
Разнообразни стоки и услуги	4.5	137.99	62.63	4.2	128.02	58.62	4.3	147.94	68.11	3.9	140.98
Данъци	6.1	187.85	85.27	6.1	186.53	85.41	5.4	187.22	86.19	5.4	193.29
Социални осигуровки	7.9	242.98	110.29	8.1	249.18	114.1	7.7	265.33	122.16	7.5	271.25
Регулярни трансфери към други домакинства	1.2	38.3	17.39	1.1	34.19	15.66	0.8	25.89	11.92	1.2	42.18
Други разходи	3.2	98.32	44.63	3.5	108.13	49.51	3.4	117.95	54.3	4.4	158.69
Влог	x	167.91	76.21	x	183.19	83.89		254.86	117.33		226.39
Изплатен дълг и даден заем	x	77.59	35.22	x	74.73	34.22		67.34	31		73.71

Източник: НСИ

ПАЗАР НА ТРУДА

Безработица

През четвъртото тримесечие на 2019 г. коефициентът на безработица в България е 4,1%, а коефициентът на заетост за населението на възраст 20 - 64 навършени години е 74,9%. През 2020г. се очаква заетостта в България да нарасне с 0,2 процентни пункта. Безработицата ще продължава да се свива леко, следвайки тренда на нетното намаление на населението с 50,000 души годишно.

През четвъртото тримесечие на 2019 г. броят на безработните лица е 138,5 хил., от които 80,6 хил. (58,2%) са мъже и 57,9 хил. (41,8%) - жени. Коефициентът на безработица е 4,1%, съответно 4,4% за мъжете и 3,8% за жените. В сравнение с четвъртото тримесечие на 2018 г. коефициентът на безработица намалява с 0,6 процентни пункта, като при мъжете и жените намалението е еднакво. От всички безработни лица 9,5% са с висше образование, 45,9% - със средно, и 44,6% - с основно или по-ниско образование. Коефициентите на безработица по степени на образование са съответно 1,3% за висше образование, 3,3% за средно образование и 13,8% за основно и по-ниско образование. През четвъртото тримесечие на 2019 г. продължително безработни (от една или повече години) са 73,6 хил., или 53,1% от всички безработни лица. Коефициентът на продължителна безработица е 2,2% - 2,3% за мъжете и 2.1% за жените. От общия брой на безработните лица 25.5 хил., или 18.4%, търсят първа работа. През четвъртото тримесечие на 2019 г. коефициентът на безработица за възрастовата група 15 - 29 навършени години е 6,7% - с 0,7 процентни пункта по-нисък в сравнение със същото тримесечие на 2018 година. Коефициентът на безработица (15 - 29 навършени години) за мъжете е 7,2%, а за жените - 5,9%.

През четвъртото тримесечие на 2019 г. **общият брой на заетите лица** на възраст 15 и повече навършени години е 3 222,7 хил., от които 1 742,3 хил. мъже и 1 480,4 хил. жени. Относителният дял на заетите лица от населението на възраст 15 и повече навършени години е 54,0%, като при мъжете този дял е 61,0%, а при жените - 47,7%. През четвъртото тримесечие на 2019 г. преобладаващата част от заетите лица - 2 033,2 хил., или 63,1%, работят в сектора на услугите, 978,0 хил. (30,3%) - в индустрията, и 211,5 хил. (6,6%) - в селското, горското и рибното стопанство. От всички заети 3,5% (111,6 хил.) са работодатели, 6,7% (214,6 хил.) - самостоятелно заети лица (без наети), 89,3% (2 876,8 хил.) - наети лица, и 0,6% (19,7 хил.) - неплатени семейни работници. От общия брой на наетите лица 2 204,6 хил. (76,6%) работят в частния сектор, а 672,2 хил. (23,4%) - в обществените. Броят на наетите лица с временна работа нараства с 16,3% в сравнение с четвъртото тримесечие на 2018 г. и достига 117,8 хил., или 4,1% от всички наети лица. През четвъртото тримесечие на 2019 г. заетостта в отделните възрастови групи е следната: Заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години са 3 123,5 хиляди. Коефициентът на заетост за населението в същата възрастова група е 70,0% (74,7% за мъжете и 65,2% за жените). Коефициентът на заетост за населението на възраст 15 - 29 навършени години е 41,3% (47,2% за мъжете и 35,1% за жените). Коефициентът на заетост за населението на възраст 20 - 64 навършени години е 74,9%, съответно 79,9% за мъжете и 69,8% за жените. В сравнение с четвъртото тримесечие на 2018 г. коефициентът на заетост (20 - 64 навършени години) е по-висок с 2,4 процентни пункта, като увеличението при мъжете е с 2,7 процентни пункта, а при жените - с 2,0 процентни пункта. Заетите лица на възраст 55 - 64 навършени години са 611,7 хил., или 64,4% от населението в същата възрастова група (70,3% от мъжете и 58,9% от жените). В сравнение с четвъртото тримесечие на 2018 г. коефициентът на заетост за населението на възраст 55 - 64 години се увеличава с 3,1 процентни пункта.

Прогноза: За 2020 г. се очаква повишение на заетостта с 0,2%. Безработицата ще продължава да се свива леко, следвайки тренда на нетното намаление на населението с 50,000 души годишно.

По предварителни данни на НСИ наетите лица по трудово и служебно правоотношение към края на декември 2019 г. намаляват с 1,0% спрямо края на септември 2019 г. и достигат 2,29 милиона. През четвъртото тримесечие на 2019 г. средната брутна месечна работна заплата нараства с 5,1% спрямо третото тримесечие на 2019 г. и достига 1 313 лева.

По предварителни данни на НСИ наетите лица по трудово и служебно правоотношение към края на декември 2019 г. намаляват с 23,7 хил., или с 1,0%, спрямо края на септември 2019 г., като достигат 2,29 милиона. Спрямо края на третото тримесечие на 2019 г. най-голямо намаление на наетите лица се наблюдава в икономическите дейности „Хотелиерство и ресторантьорство“ - с 11,1%, „Селско, горско и рибно стопанство“ - със 7,4%, и „Административни и спомагателни дейности“ - с 2,2%. Най-голямо увеличение на наетите лица по трудово и служебно правоотношение е регистрирано в дейност „Хуманно здравеопазване и социална работа“ - с 1,6%. В структурата на наетите лица по икономически дейности най-голям е относителният дял на наетите по трудово и служебно правоотношение в дейностите „Преработваща промишленост“ и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ - съответно 21,5 и 17,3%. В края на декември 2019 г. в сравнение с края на декември 2018 г. наетите лица по трудово и служебно правоотношение намаляват с 2,6 хил., или с 0,1%. Най-голямо намаление на наетите се наблюдава в икономическите дейности „Преработваща промишленост“ - с 12,9 хил., „Хотелиерство и ресторантьорство“ - с 3,3 хил., и „Транспорт, складиране и пощи“ - с 1,3 хил., а най-голямо увеличение - в „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ - със 7,0 хиляди. В процентно изражение намалението е най-значително в икономическите дейности „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Преработваща промишленост“ - съответно с 3,1 и 2,6%, а най-голямо увеличение е регистрирано отново в „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ - със 7,8%.

Средната брутна месечна работна заплата за октомври 2019 г. е 1 296 лв., за ноември - 1 294 лв., и за декември - 1 349 лева. През четвъртото тримесечие на 2019 г. средната месечна работна заплата е 1 313 лв. и нараства спрямо третото тримесечие на 2019 г. с 5,1%. Икономическите дейности, в които е регистрирано най-голямо увеличение, са „Образование“ - с 14,8%, „Финансови и застрахователни дейности“ - с 9,2%, и „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“ - с 9,1%. През четвъртото тримесечие на 2019 г. средната месечна работна заплата нараства с 12,1% спрямо четвъртото тримесечие на 2018 г., като най-голямо е увеличението в икономическите дейности „Операции с недвижими имоти“ - с 19,8%, „Образование“ - с 16,9%, и „Други дейности“ - с 15,7%. Икономическите дейности с най-високо средномесечно трудово възнаграждение на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през четвъртото тримесечие на 2019 г. са: „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ - 3 090 лева; „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“ - 2 161 лева; „Финансови и застрахователни дейности“ - 2 155 лева. Най-нископлатени са били наетите лица в икономическите дейности: „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 766 лева; „Други дейности“ - 964 лева; „Селско, горско и рибно стопанство“ - 1 009 лева; Спрямо същия период на предходната година средната месечна работна заплата през четвъртото тримесечие на 2019 г. в общественния сектор нараства с 12,2%, а в частния - с 12,1%.

СРЗ по Икономически дейности
Общо
Селско, горско и рибно стопанство
Добивна промишленост
Преработваща промишленост
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
Строителство
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети
Транспорт, складиране и съобщения
Хотелиерство и ресторантьорство
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
Финансови и застрахователни дейности
Операции с недвижими имоти
Професионални дейности и научни изследвания

ФИСКАЛЕН СЕКТОР

Бюджетно салдо

Бюджетното салдо по КФП на касова основа за 2019 г. е отрицателно в размер на 1 148,3 млн. лв. (0,97 % от прогнозния БВП) и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 1 040,8 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 107,5 млн. лева. Размерът на фискалния резерв към 31.12.2019 г. е 8,8 млрд. лв., в т.ч. 8,6 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,2 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други. На база на предварителни данни и оценки за януари 2020 г. се очаква превишението на приходите над разходите по консолидираната фискална програма (КФП) да бъде в размер на 841,3 млн. лв. (0,7 % от прогнозния БВП).

По данни на МФ приходите, помощите и даренията по КФП за 2019 г. са в размер на 44 048,5 млн. лв. или 100,4 % спрямо годишните разчети. Съпоставени с предходната година те нарастват номинално с 4 397,7 млн. лв., в т.ч. данъчните и неданъчните приходи - с 4 047,1 млн. лв. (10,8 %) и постъпленията от помощи и дарения (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) - с 350,6 млн. лв. (16,6 %). Общата сума на данъчните постъпления, вкл. приходите от осигурителни вноски, възлиза на 35 279,8 млн. лв., което представлява 102,1 % спрямо планираните за годината данъчни приходи. Приходите от преки данъци са в размер на 6 714,8 млн. лв. или 102,4 % спрямо предвидените в разчетите за годината. Приходите от косвени данъци са в размер на 16 847,7 млн. лв., което е 102,5 % спрямо разчетите за годината. Постъпленията от ДДС са в размер на 11 086,1 млн. лв. или 102,4 % спрямо планираните. Приходите от акцизи възлизат на 5 486,0 млн. лв. (102,9 % спрямо разчетените за годината). Постъпленията от мита са 230,9 млн. лв. или 97,5 % от годишните разчети. Постъпленията от други данъци (вкл. имуществени и др. данъци по ЗКПО) са в размер на 1 170,9 млн. лв. или 100,1 % изпълнение на годишните разчети. Приходите от социални и здравноосигурителни вноски са 10 546,3 млн. лв., което представлява 101,6 % спрямо разчетените за годината. Неданъчните приходи са в размер на 6 305,1 млн. лв., което представлява 95,1 % от годишните разчети. Приходите от помощи и дарения са в размер на 2 463,6 млн. лева. Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за 2019 г. възлизат на 45 196,9 млн. лв., което е 97,6 % от годишните разчети. Номиналното нарастване на разходите спрямо същия период на предходната година се дължи на по-високия размер на капиталовите разходи (поради по-високите разходи по националния бюджет, вкл. разходите, свързани с реализирането на инвестиционния проект за придобиване на нов тип боен самолет за българските ВВС, както и по сметките за средства от ЕС), разходите за персонал (увеличение с 10 на сто на средствата за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски на заетите в бюджетния сектор и поредната стъпка на увеличение на възнагражденията в сектор „Образование“), по-високи социални и здравноосигурителни плащания (базов ефект от увеличението на пенсиите от юли 2018 г., индексиранието на пенсиите от юли 2019 г. и увеличение на здравноосигурителните плащания, заложено в ЗБНЗОК за 2019 г.), увеличение на разходите за субсидии и други. Нелихвените разходи са в размер на 43 354,7 млн. лв., което представлява 98,2 % от годишните разчети. Текущите нелихвени разходи за 2019 г. са в размер на 35 743,7 млн. лв., капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 7 567,2 млн. лева. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 43,7 млн. лева. Лихвените плащания са в размер на 649,1 млн. лв. или 97,0 % от планираните за 2019 година. Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена през 2019 г. от централния бюджет, възлиза на 1 193,1 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС. Бюджетното салдо по КФП на касова основа за 2019 г. е отрицателно в размер на 1 148,3 млн. лв. (0,97 % от прогнозния БВП) и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 1 040,8 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 107,5 млн. лева. Съпоставено с разчетите към Закона за изменение и допълнение на ЗДБРБ за 2019 г. се отчита номинално подобрене на бюджетното салдо с около 1,3 млрд. лева. Отчетеният за годината дефицит се дължи на извършените еднократни разходи във връзка с реализирането на инвестиционния проект за придобиване на нов тип многофункционален боен самолет за българските военновъздушни сили. Размерът на фискалния резерв към 31.12.2019 г. е 8,8 млрд. лв., в т.ч. 8,6 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,2 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

Прогноза: На база на предварителни данни и оценки за януари 2020 г. се очаква превишението на приходите над разходите по консолидираната фискална програма (КФП) да бъде в размер на 841,3 млн. лв. (0,7 % от прогнозния БВП). Основни параметри по КФП на база предварителни данни и оценки: Приходите, помощите и даренията по КФП за януари 2020 г. се очаква да бъдат в размер на 3 751,2 млн. лв. (8,0 % от годишния разчет) и са близки до отчетените за същия период на миналата година. Данъчните и неданъчните постъпления по КФП нарастват номинално спрямо предходната година със 118,1 млн. лева. Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за януари 2020 г. са в размер на 2 909,9 млн. лв., което е 6,2 % от годишния разчет. За сравнение разходите по КФП за януари 2019 г. бяха в размер на 2 712,1 млн. лева. Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 31.01.2020 г. от централния бюджет, възлиза на 187,3 млн. лв.

България: Фискален резерв (млн. лева)	31.01.2019	28.02.2019	31.03.2019	30.04.2019	31.05.2019	30.06.2019	31.07.2019	31.08.2019	30.09.2019
Общ фискален резерв, в т.ч.	10518.8	10 417.5	10 333.4	10 617.6	11 307.6	11 667.8	12 355.9	10 341.3	10 138.0
I. Средства на фискалния резерв по депозити	9333.3	9 993.3	9 974.0	10 065.6	10 293.2	11 268.9	11 800.9	10 006.3	10 120.3
Средства на ФР по депозити в Българска народна банка	8920.8	9 591.8	9 578.5	9 669.6	9 839.0	10 819.0	11 367.6	9 571.9	9 719.3
II. Вземания от фондове на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и др.	1184.7	424.2	359.5	552.0	1 014.4	398.9	554.9	335.0	17.6
Национален фонд към МФ	153.1	140.9	177.9	151.9	137.0	114.0	48.7	140.6	17.6
Разплащателна агенция към ДФЗ	1031.6	283.3	181.6	400.2	877.4	284.9	506.2	194.4	0.0

Източник: Министерство на финансите

Дълг на подсектор „Централно управление“

За януари – декември 2019 г. дългът на подсектор „Централно управление“ възлиза на 12 042,2 млн. евро. и заема 19,9% от прогнозния БВП. По отношение на дълговото правило България продължава да осъществява трайна политика при управлението на дълга за поддържане на нива значително под горната граница, установена чрез Маастрихтския критерий за държавна задлъжнялост. Според „Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2020 -2022 г.“ на МФ съотношението държавен дълг/БВП ще намалее до 17.7% през 2020 г. и 16.5% през 2021 г. и 16.2% през 2022.

По данни на МФ дългът на подсектор „Централно управление“ към края на декември 2019 г. възлиза на 12 042,2 млн. евро. Вътрешните задължения са 2 983,5 млн. евро, а външните 9 058,7 млн. евро. В края на отчетния период съотношението на дълга на подсектор „Централно управление“ към БВП възлиза на 19,9 %, като делът на вътрешния дълг е 4,9 %, а на външния дълг – 14,9 %. В структурата на дълга на подсектор „Централно управление“ в края на периода вътрешните задължения заемат дял от 24,8 %, а външните – от 75,2 %. Гарантираният дълг на подсектор „Централно управление“ към 31 декември 2019 г. е в размер на 67,7 млн. евро. Вътрешните гаранции са 33,2 млн. евро, а външните – 34,5 млн. евро. Съотношението гарантиран дълг на подсектор „Централно управление“/БВП е в размер на 0,1 %. Съгласно водения от Министерството на финансите, на основание на чл. 38, ал. 1 от Закона за държавния дълг (ЗДД), официален регистър на държавния и държавногарантирания дълг, държавният дълг към края на декември 2019 г. достига до 11 260,2 млн. евро или 18,6 % от БВП. Вътрешните задължения са в размер на 2 801,6 млн. евро, а външните – в размер на 8 458,6 млн. евро. Държавногарантираният дълг през декември 2019 г. възлиза на 885,4 млн. евро. Вътрешните гаранции са 33,2 млн. евро, а съотношението държавногарантиран дълг/БВП - 1,5 %.

Прогноза: По отношение на дълговото правило България продължава да осъществява трайна политика при управлението на дълга за поддържане на нива значително под горната граница, установена чрез Маастрихтския критерий за държавна задлъжнялост. Според „Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2020-2023 г.“ на МФ съотношението държавен дълг/БВП ще намалее до 17.7% през 2020 г. и 16.5% през 2021 г. и 16.2% през 2022.

България: Дълг на подсектор "Централно управление" (млн. евро)	31.12.2018	31.01.2019	28.02.2019	31.03.2019	30.04.2019	31.05.2019	30.06.2019	31.07.2019	31.08.2019	30.09.2019	31.10.2019	30.11.2019
Вътрешен дълг	3 121.40	2745.4	2595.6	2574.8	2532	2 509.2	2 661.50	2 847.20	2944.1	2 934.70	2 973.40	2982.6
Външен дълг	9093.9	9094.3	9093.6	9093.6	9080.1	9 056.0	9 029.90	9 030.60	9 027.20	9 022.00	9 008.00	9080.9
Общо дълг на подсектор ЦУ	12 215.30	11 839.70	11689.2	11668.4	11612.1	11 565.1	11 691.40	11 877.70	11971.3	11 956.70	11 981.40	12063.5
Общо дълг на подсектор ЦУ /БВП (в %)	22.1	20.1	19.8	19.8	19.7	19.6	19.8	20.10	20.3	19.7	19.8	19.9
Вътрешен дълг на подсектор ЦУ /БВП (в %)	5.7	4.7	4.4	4.4	4.3	4.3	4.5	4.8	5	4.8	4.9	4.9
Външен дълг на подсектор ЦУ /БВП (в %)	16.5	15.4	15.4	15.4	15.4	15.3	15.3	15.3	15.3	14.9	14.9	15

Източник: Министерство на финансите

Министерството на финансите преотвори емисия 5-годишни ДЦК при рекордно ниска доходност от – 0,14%.

На 10 февруари 2020 г. Министерството на финансите преотвори емисия 5-годишни държавни ценни книжа (ДЦК), дефинирана в лева, пусната в обращение на 15.01.2020 г., с падеж 15.01.2025 година. На проведения аукцион бяха плащани успешно ДЦК за 200 млн. лв. съвкупна номинална стойност при среднопретеглена доходност в размер на -0,14 %, която е рекордно ниска за този матуриретен сегмент. Спредът спрямо германските федерални облигации със сходен остатъчен матуриретен е в размер на 49 базисни точки. Общият размер на подадените поръчки достигна 341 млн. лв., което съответства на коефициент на покритие от 1,71. От страна на участниците беше отчетен висок интерес, като най-голямо количество ДЦК на аукциона придобиха банките – 69,5 %, следвани от пенсионни и гаранционни фондове – 23,0 %, застрахователните дружества с 2,5 % и други инвеститори – 5,0 %.

ПАРИЧЕН СЕКТОР

Парични агрегати

В края на декември 2019 г. широките пари (паричният агрегат М3) са в размер на 102,469 млрд. лв. (85,8% от БВП) и нарастват с 9,9% на годишна база. Вътрешният кредит, възлиза на 65,165 млрд. лв. и нараства с 11,5% на годишна база.

През декември 2019 г. широките пари (паричния агрегат М3) се увеличават на годишна база с 9,9% при 9,3% годишното нарастване през ноември 2019 година. В края на декември 2019 г. широките пари са 102,469 млрд. лв. (85,8% от БВП) при 100,587 млрд. лв. към ноември 2019 г. (84,2% от БВП). Най-бързоликвидният им компонент – паричният агрегат М1, се увеличава през декември 2019 г. с 15,5% на годишна база (13,6% годишен ръст през ноември 2019 година). В края на декември 2019 г. депозитите на неправителствения сектор са 85,155 млрд. лв. (71,3% от БВП), като годишното им увеличение е 9,7% (8,8% годишно повишение през ноември 2019 година). Депозитите на Нефинансови предприятия са 26,494 млрд. лв. (22,2% от БВП) в края на декември 2019 година. В сравнение със същия месец на 2018 г. те се увеличават с 14,3% (11,4% годишно повишение през ноември 2019 година). Депозитите на финансовите предприятия нарастват с 2,4% на годишна база през декември 2019 година (2,2% годишно понижение през ноември 2019 г.) и в края на месеца достигат 3,017 млрд. лв. (2,5% от БВП). Депозитите на Домакинства и НТООД са 55,645 млрд. лв. (46,6% от БВП) в края на декември 2019 година. Те се увеличават с 8% спрямо същия месец на 2018 г. (8,3% годишен ръст през ноември 2019 година). Нетните вътрешни активи са 66,112 млрд. лв. в края на декември 2019 година. Те се увеличават с 14,1% спрямо същия месец на 2018 г. (13,5% годишно повишение през ноември 2019 година). В края на месеца основният им компонент – вътрешният кредит, възлиза на 65,165 млрд. лв. и нараства спрямо декември 2018 г. с 11,5% (11% годишно увеличение през ноември 2019 година). През декември 2019 г. вземанията от неправителствения сектор се увеличават с 9,7%, като достигат 64,589 млрд. лв. (8,9% годишно увеличение през ноември 2019 година). В края на декември 2019 г. кредитите за неправителствения сектор са 62,696 млрд. лв. (52,5% от БВП) при 62,786 млрд. лв. към ноември 2019 г. (52,5% от БВП). През декември 2019 г. те се увеличават на годишна база с 9,3% (9% годишно повишение през ноември 2019 година). Изменението в размера на кредитите за неправителствения сектор е повлияно и от нетните продажби на кредити от Други парично-финансови институции (Други ПФИ), чиито обем за последните дванадесет месеца е 558,7 млн. лева. На годишна база продадените кредити от Други ПФИ са 574,4 млн. лв. (в т. ч. 309 млн. лв. през декември 2019 година), а обратно изкупените кредити – 15,7 млн. лв. (през декември 2019 г. няма обратно изкупени кредити). Кредитите за Нефинансови предприятия нарастват с 5,9% на годишна база през декември 2019 г. (5,4% годишно повишение през ноември 2019 г.) и в края на месеца достигат 34,616 млрд. лв. (29% от БВП). Кредитите за Домакинства и НТООД са 23,907 млрд. лв. (20% от БВП) в края на декември 2019 година. Спрямо същия месец на 2018 г. те се увеличават с 9,5% (9,5% годишно повишение през ноември 2019 година). В края на декември 2019 г. жилищните кредити са 10,771 млрд. лв. и нарастват на годишна база с 14,5% (14,4% годишно увеличение през ноември 2019 година). Потребителските кредити възлизат на 11,330 млрд. лв. и се увеличават с 10,8% спрямо декември 2018 г. (10,9% годишно повишение през ноември 2019 година). На годишна база другите кредити намаляват с 40,9% (38,2% годишно понижение през ноември 2019 г.), като достигат 514,6 млн. лева. Кредитите, предоставени на финансови предприятия, са 4,173 млрд. лв. (3,5% от БВП) в края на декември 2019 година. В сравнение с декември 2018 г. те се увеличават с 46,9% (46,7% годишно повишение през ноември 2019 година).

КАПИТАЛОВ ПАЗАР

Индекси на БФБ-София

През януари 2020 г. и четирите водещи индекси на борсата отчитат повишение, както следва: SOFIX до 575,87 пункта, BG TR30 до 522,33 пункта, BGBX 40 до 113,20 пункта и BGREIT до 133,73 пункта.

По данни на БФБ-София през януари 2020 година основният индекс на БФБ-София се повиши с 1.36% до 575.87 пункта. Индексът на най-ликвидните компании BGBX 40 се повиши с 1.23% до 113.20 пункта през януари, след като отчете повишение от 2.79% до 111.83 пункта през декември. Равнопретегляният BG TR30 се повиши с 1.27% до 522.83 пункта през януари, след като регистрира ръст от 4.15% до 516.28 пункта през декември. Измерителят на имотните компании BGREIT се повиши с 2.85% до 133.73 пункта през януари, след като нарасна с 1.03% до 130.03 пункта през декември. От включените в SOFIX компании, през януари 2020 година съотношението между печеливши и губещи емисии е 6:8 и една емисия без промяна. През отминалата 2019 година, най-много губещи компании, включени в българския индекс на сините чипове, бяха отчетени през октомври, когато съотношението между печеливши и губещи беше 2:13. Година по рано, през януари 2019 г., съотношението беше по-лошо - само 4 печеливши към 11 губещи. През януари има две емисии с двуцифрена печалба, за разлика от декември, когато бяха три с печалба над 10%.

Оборотът на фондовата борса през януари 2020 г. спадна с над 6.5 млн. лева, до 8 849 435 лв., след като през декември 2019 г. бяха отчетени сделки с акции на 15-те дружества от SOFIX за 14 514 023 лева. През януари само две емисии са реализирали оборот над 1 млн. лв., за разлика от декември миналата година, когато са били 4. Най-голям оборот през януари 2020 г. отчитат акциите на Доверие Обединен холдинг (1 322 391 лв.), следван от Еврохолд България (1 125 510 лв.). През януари 2020 г. Софарма запазва лидерската си позиция по пазарна капитализация (471 792 647 лв.), следвана от: Градус (406 826 546 лв.), Химимпорт (383 434 027 лв.), ТБ Първа инвестиционна банка (356 400 000 лв.) и Еврохолд България (300 238 912 лв.). В SOFIX след 24 септември 2019 година останаха пет холдинга, между които през януари на загуба Еврохолд България (-13.64%) и Холдинг Варна (-0.50%), един е без промяна - Сирма Груп холдинг (0.00). На печалба са Доверие Обединен холдинг (+40.85%) и Индустиален холдинг България (+0.98%). Компанията с най-голям оборот за месец януари 2020 г. е Кепитъл Концепт Лимитед АД, с реализиран обем от 5 000 040 лева. На второ място се нарежда Болкна енд Сий Пропъртис АДСИЦ с реализиран обем от 4 056 121 лева. В класацията има три представителя на дружествата със специална инвестиционна цел, и те са съответно Болкан енд Сий Пропъртис АДСИЦ, Адванс Терафонд АДСИЦ и Фонд за недвижими имоти България АДСИЦ. С най-малък брой сключени сделки в класацията са Кепитъл Концепт Лимитед АД, Болкан енд Сий пропъртис АДСИЦ, Еврохолд България АД и Родна Земя Холдинг АД, а с най-голям Първа Инвестиционна Банка АД, Адванс Терафонд АДСИЦ, Химимпорт АД и Доверие Обединен Холдинг АД. Най-печелившата компания през месец януари 2020 г. е Премиер Фонд АДСИЦ, което постига двуцифрен ръст от 82,1%. На второ място се нарежда Доверие Обединен Холдинг АД, следвано от Спида АД с ръст от 10,9%. Четвъртата позиция е за ВФ Алтърнатив АД с постигнат месечен ръст от 9,1%. Последната компания в класацията отбелязва едноцифрен ръст, съответно Стара планина Холд АДС с ръст от 8,2%. Най-губещата компания през месец януари 2020 г. е Еврохолд България АД със спад от 13,6%. На второ място е Първа Инвестиционна Банка АД със спад от 9%, следвана от ЧЕЗ Разпределение България АД, което отбелязва спад през януари от 4,6%. На предпоследна позиция в класацията е Хидравлични елементи и системи АД със спад от 3,3%.

БАНКОВ СЕКТОР

В края на декември 2019 г. активите на банковата система достигат 114.2 млрд. лв., или нарастват с 1,5% на месечна база и с 8,2% на годишна база. Относителният им дял в БВП е 97,5%. Брутните кредити и аванси от клиенти в края на декември са в размер на 66,3 млрд. лв., като отчитат негативен тренд от -0,4% на месечна база и ръст от 8,8% на годишна база. Привлечените средства от клиенти в банковата система в края на годината възлизат на 91,8 млрд. лв., като нарастват с 2,2% на месечна база и с 8,6% на годишна база. Агрегираната нетна печалба на банковата система е 1675 млн. лв., и отчита спад от 0,2% на годишна база. В края на декември 2019 г. брутният размер на необслужваните кредити и аванси е 6,1 млрд. лв, а делът им в общата сума на брутните кредити и аванси намалява до 6,5%.

По данни на БНБ агрегираната нетна печалба на банковата система в България към 31 декември 2019 г. е 1675 млн. лв., като размерът ѝ е с 3 млн. лв. (- 0,2%) по-малък спрямо отчетения в края на декември 2018 г. Разходите за обезценка на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, в края на декември 2019 г. са 431 млн. лв. (при 479 млн. лв. година по-рано). Към края на декември 2019 г. нивата на показателите за възвръщаемост на активите (ROA) и за възвръщаемост на балансовия капитал (ROE) са съответно 1.47% и 11.63%.

Показател (BGN"000)	31.12. 2018	31.12. 2019	Годишно изменение (%)
Приход от лихви	3 039 649	3 031 784	-0.3
Разход от лихви	297 250	286 082	-3.8
Нетен лихвен доход	2 742 399	2 745 702	0.1
Обезценки	478 719	430 665	-10.0
Приходи от дивиденди	150 259	165 867	10.4
Приходи от такси и комисиони	1 250 356	1 322 569	5.8
Разходи за такси и комисиони	184 508	216 138	17.1
Нетен доход от такси	1 065 848	1 106 431	3.8
Административни разходи	1 717 348	1 664 160	-3.1
Разходи за персонала	862 405	886 633	2.8
Нетен оперативен приход	4 222 508	4 231 997	0.2
Нетна печалба	1 677 846	1 674 983	-0.2

Източник БНБ, Изчисления ОББ

В края на декември 2019 г. активите на банковата система достигат 114.2 млрд. лв., или нарастват с 1,5% на месечна база и с 8,2% на годишна база. Относителният им дял в БВП е 97,5%. Влияние върху динамиката на балансовите позиции през четвъртото тримесечие на 2019 г. оказва процесът на консолидация в банковия сектор. В края на 2019 г. делът на балансовата сума на кредитите и авансите е 65,8%, този на парите, паричните салда при централни банки и други депозити на виждане –15,9%, а на портфейлите с ценни книжа – 13,0%. Делът на петте най-големи банки в активите на банковата система достига 62,1%. Брутните кредити и аванси от клиенти в края на декември са в размер на 66,3 млрд. лв., като отчитат негативен тренд от -0,4% на месечна база и ръст от 8,8% на годишна база. Вземанията от други финансови институции нарастват с 1,9% на месечна база и с 42,9% на годишна база до 4,6 млрд. лева. Общото увеличение на корпоративните кредити за последното тримесечие е 1 171 080 хил. лв., като то почти изцяло са дължи на увеличението в Други финансови предприятия 923 452 хил. лв. Увеличението в най-важния сектор Нефинансови предприятия е незначително 119 746 хил. лв. Дори в сектор Държавно управление увеличението е по-голямо 127 882 хил. лв. Увеличението в сектор в Други финансови предприятия се дължи почти изцяло на преоформяне на кредити от сектор Кредитни институции към сектор Други финансови предприятия във връзка с процеса на консолидация при Експресбанк и ДСК, както и при Юробанк България АД. Кредитите в сектор Държавно управление нарастват с 0,5% на месечна база и с 25,8% на годишна база до 0,9 млрд. лева. Кредитите на нефинансови предприятия са в размер на 36,6 млрд. лева като отчитат спад от 1,1% на месечна база при ръст от 4,9% на годишна база. Кредитите на домакинствата са в размер на 24,2 млрд. лева и нарастват с 0,2% на месечна база и с 9,6% на годишна база. Привлечените средства от клиенти в банковата система в края на годината възлизат на 91,8 млрд. лв., като нарастват с 2,2% на месечна база и с 8,6% на годишна база. Увеличават се депозитите на домакинства (с 1,8% на месечна база и със 7,9% на годишна база) до 57,6 млрд. лв. Депозитите на нефинансови предприятия достига размер от 28,2 млрд. лева и нарастват с 2,2% на месечна база и с 11,4% на годишна база. Депозитите на други финансови предприятия нарастват с 4,3% на месечна база и с 6,5% на годишна база до 3,4 млрд. лева.

България	31.12.2018	31.11.2019	31.12.2019	Изменение	Изменени	Изменение	Дял в
Показатели за посредничество	BGN'000	BGN'000	BGN'000	m/m (%)	e y/y (%)	yend (%)	БВП (%)
АКТИВИ НА БАНКОВАТА СИСТЕМА (BGN '000)	105 556 619	112 519 023	114 201 141	1.5	8.2	8.2	97.5
Кредити за държавно управление	741 199	927 570	932 642	0.5	25.8	25.8	0.8
Кредити за нефинансови предприятия	34 871 435	36 976 265	36 572 986	-1.1	4.9	4.9	32.0
Кредити на финансови предприятия	3 220 084	4 507 623	4 594 445	1.9	42.7	42.7	3.9
Кредити на домакинствата общо, в т.ч.	22 075 378	24 140 868	24 193 012	0.2	9.6	9.6	20.9
Жилищни	10 906 245	12 351 830	12 486 585	1.1	14.5	14.5	10.7
Потребителски	10 332 669	12 445 978	12 427 283	-0.2	20.3	20.3	10.8
Микро и други кредити	836 464	-656 940	-720 856	9.7	-186.2	-186.2	-0.6
ОБЩО КРЕДИТИ	60 908 096	66 552 326	66 293 085	-0.4	8.8	8.8	57.7
ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ КЛИЕНТИ в т.ч.	84 571 339	89 861 575	91 853 230	2.2	8.6	8.6	77.8
Депозити на Държавно управление	2 696 635	2 439 188	2 665 018	9.3	-1.2	-1.2	2.1
Депозитина Нефинансови предприятия	25 277 991	27 541 777	28 150 012	2.2	11.4	11.4	23.9
Депозити на Други финансови предприятия	3 213 474	3 280 265	3 422 053	4.3	6.5	6.5	2.8
Депозити на Домакинства	53 383 239	56 600 345	57 616 147	1.8	7.9	7.9	49.0
Собствен капитал	13 857 523	14 159 678	14 396 914	1.7	3.9	3.9	12.3
Нетна печалба	1 677 846	1 529 229	1 674 983	9.5	-0.2	-0.2	
Банкови показатели (%)							
ROE	12.1	11.8	11.6	-0.1	2.6	-0.5	
ROA	1.6	1.5	1.5	0.0	0.4	-0.1	
Капиталова адекватност	20.4	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	
Ликвидно покритие (%)	294.1	271.8	269.9	-1.9	n.a	n.a	
Проблемни кредити	7.6	n.a	6.5	n.a	-1.1	-1.1	
БВП	107 295 000	115 437 000	115 437 000				
EUR/BGN	1.95583	1.95583	1.95583				

В края на декември 2019 г. брутният размер на необслужваните кредити и аванси е 6,1 млрд. лв, а делът им в общата сума на брутните кредити и аванси намалява до 6,5% (при 7.6% към края на 2018 г.). Нетната стойност на необслужваните кредити и аванси (след приспадане на присъщата за тази класификационна категория обезценка) също намалява – до 3,2 млрд. лв. към 31 декември 2019 г., а делът ѝ в общата нетна стойност на кредитите и авансите е 3,5%.

	Брутна балансова стойност/номинална стойност				Натрупана обезценка, натрупани отрицателни промени в справедливата стойност поради кредитен риск и провизии	Неработещи кредити > 90 дни	Относителен дял на неработещите кредити	
	Обслужвани	Необслужвани						
		Малко вероятно да бъдат изплатени, без просрочие или с просрочие ≤ 90 дни	Просрочие > 90 дни ≤ 180 дни	Просрочие > 180 дни				
Неработещи кредити Общо								
Кредити и аванси	94 454 735	88 334 418	2 185 552	454 544	3 480 221	-3 617 288	6 120 317	6.5
Централни банки	13 469 256	13 469 256	0	0	0	-167	0	0.0
Държавно управление	932 642	926 385	923	97	5 237	-8 819	5 334	0.6
Кредитни институции	14 688 236	14 688 236	0	0	0	-4 147	0	0.0
Други финансови предприятия	4 594 445	4 433 771	1 981	1	158 692	-101 545	158 693	3.5
Нефинансови предприятия	36 577 144	32 398 562	1 691 108	302 967	2 184 507	-2 214 052	2 487 474	6.8
Домакинства	24 193 012	22 418 208	491 540	151 479	1 131 785	-1 288 558	1 283 264	5.3
От които: Кредити, обезпечени с жилищен имот	12 486 586	11 716 361	273 359	55 108	441 758	-380 985	496 866	4.0
От които: Потребителски кредит	12 427 281	11 359 225	283 629	101 456	682 971	-907 830	784 427	6.3

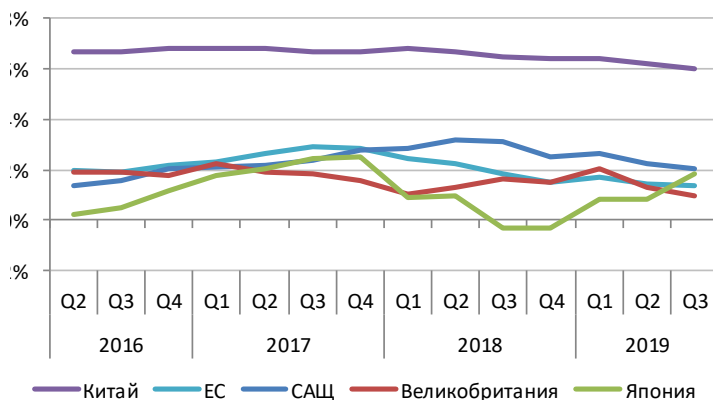
Източник :БНБ, изчисления ОББ

Отношението на ликвидно покритие към 31 декември е 269,9% (при 294.1% в края на 2018 г.). В края на годината ликвидният буфер е 30,9 млрд. лв., а нетните изходящи ликвидни потоци – 11,5 млрд. лв. В края на 2019 г. балансовият капитал на банковата система възлиза на 14,4 млрд. лв. и нараства с 1,7% на месечна база и 3,9% на годишна база, което се дължи главно на преразпределената печалба.

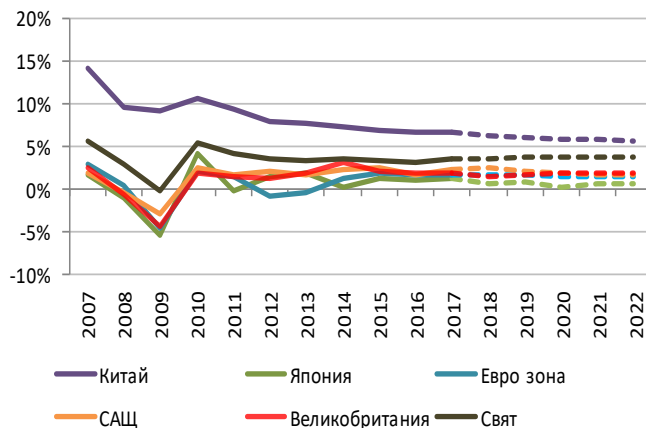
ПРИЛОЖЕНИЕ

НАПРЕДНАЛИ ИКОНОМИКИ: КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ

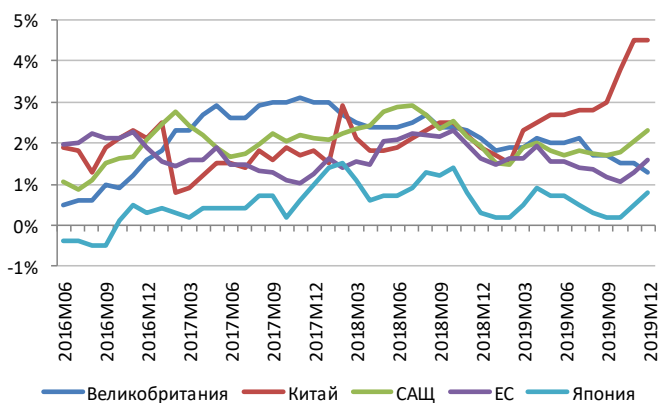
Напреднали икономики: Ръст на БВП спрямо съответното тримесечие на предходната година

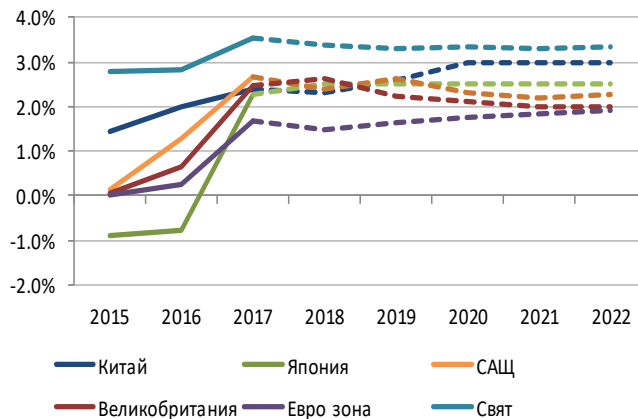
Напреднали икономики: Прогноза за ръста на реалния БВП (% на изменение на годишна база)

Напреднали икономики: Инфлация по страни, към Декември 2019 г. месечно (% на годишна база)

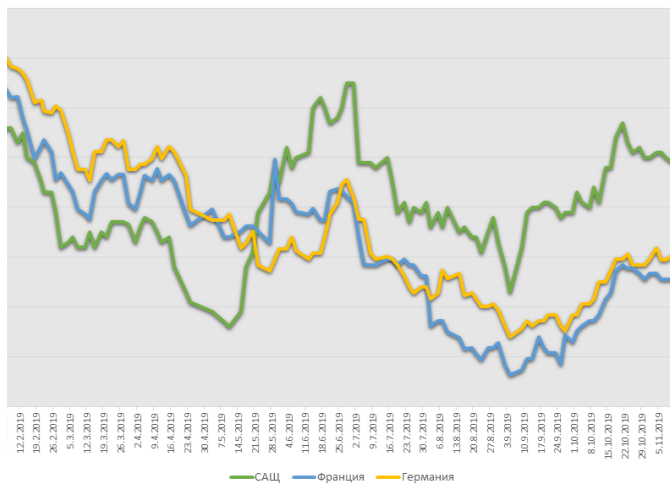
Напреднали икономики: Прогноза за инфлация на годишна база

Международни цени на зърнени култури

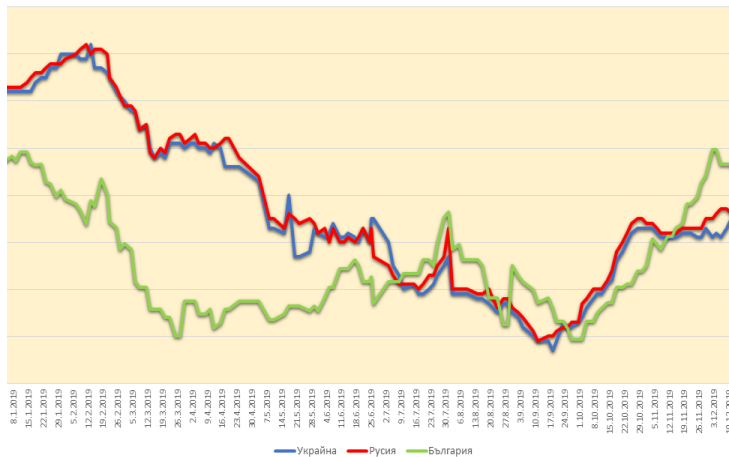
Софийска стокова борса АД

Движение на FOB цената на хлебна пшеница в САЩ, Франция и Германия
01.2019 - 12.2019 (USD/тон)

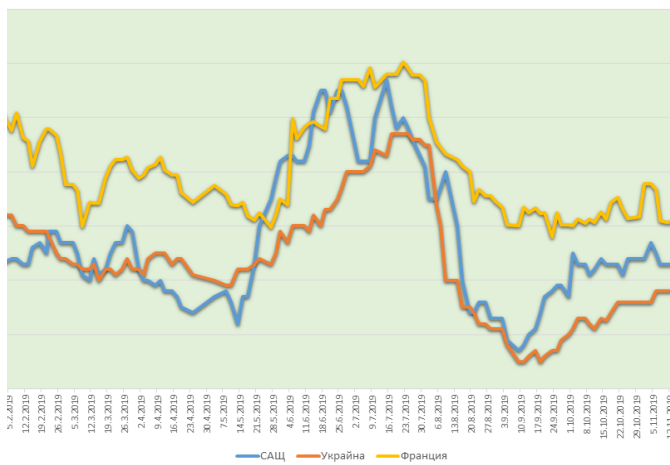
Софийска стокова борса АД

Движение на цената на хлебна пшеница - незабавна доставка
в България, Русия и Украйна 01.2019 - 12.2019 (USD/т)

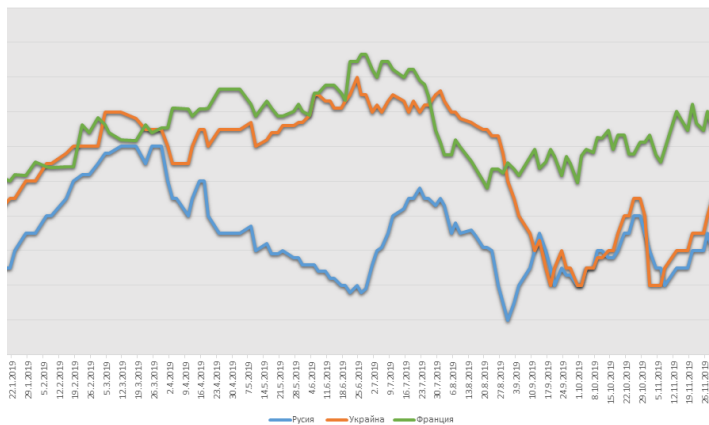
Софийска стокова борса АД

Движение на FOB цената на царевича в САЩ, Украйна и Франция
01.2019 - 12.2019 (USD/тон)

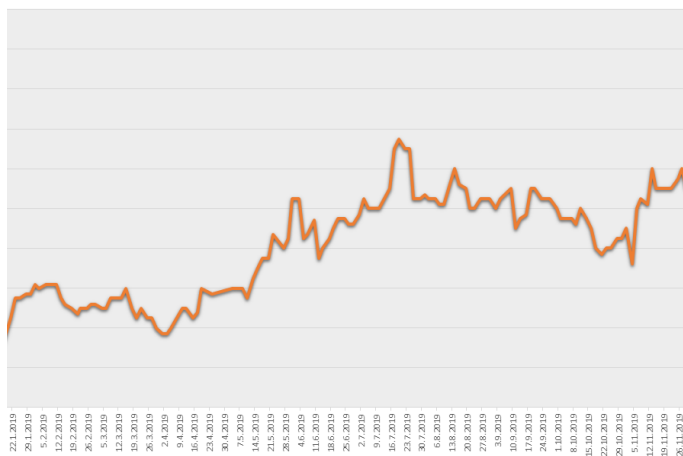
Софийска стокова борса АД

Движение на цената на маслодаен слънчоглед незабавна доставка
в Русия, Украйна и Франция 01.2019 - 12.2019 (USD/тон)

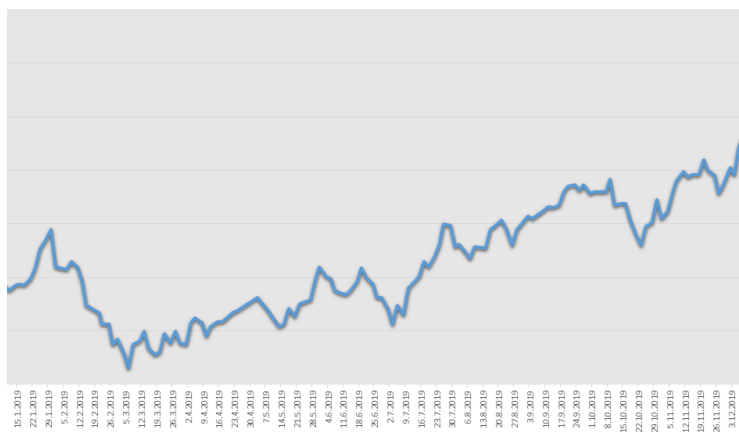
Софийска стокова борса АД

Движение на цената на сурово слънчогледово олио на борсата в Ротердам
01.2019 - 12.2019 (USD/тон)

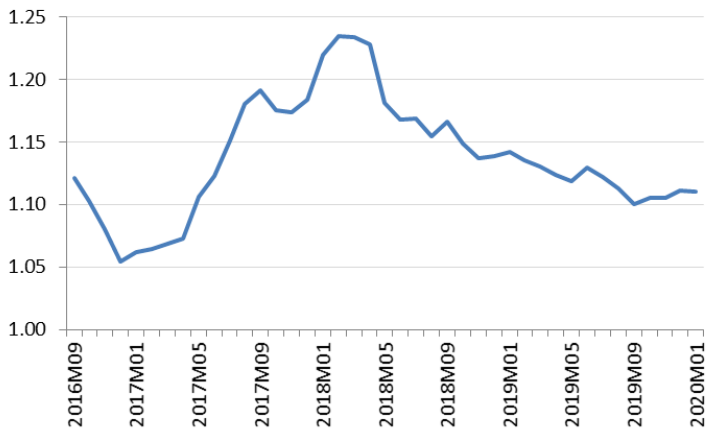
Софийска стокова борса АД

Движение на цената на рапично семе на борса EURONEXT
01.2019 - 12.2019 (EUR/тон)

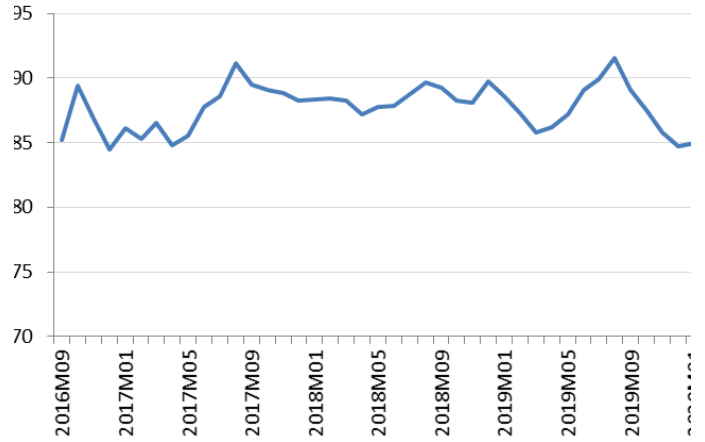

Международни валутни курсове

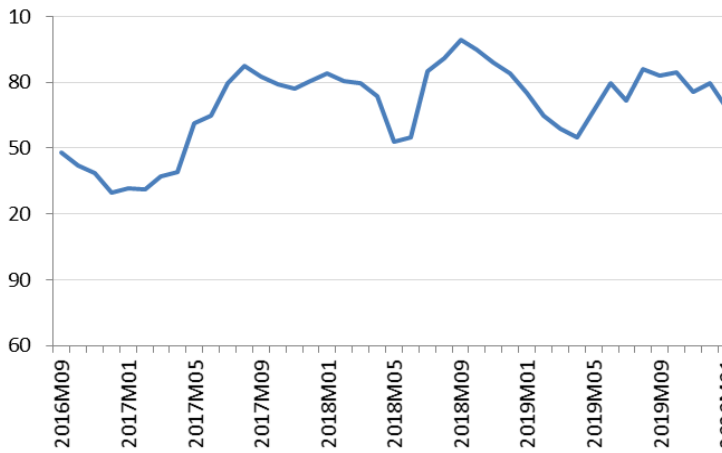
EUR/USD

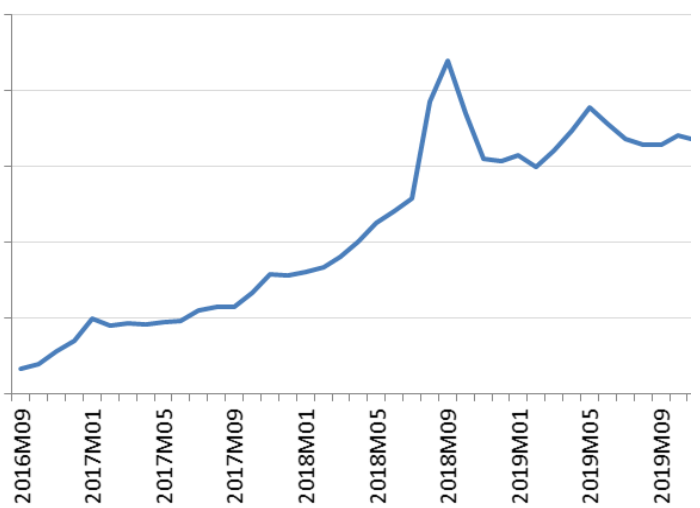
EUR/GBP

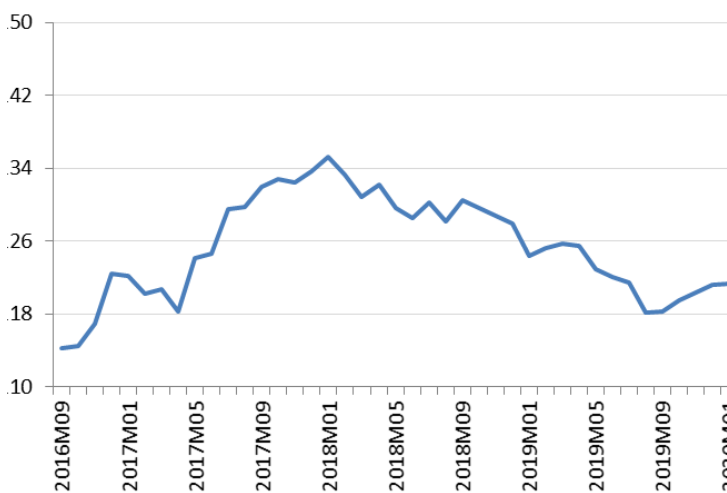
EUR/CNY

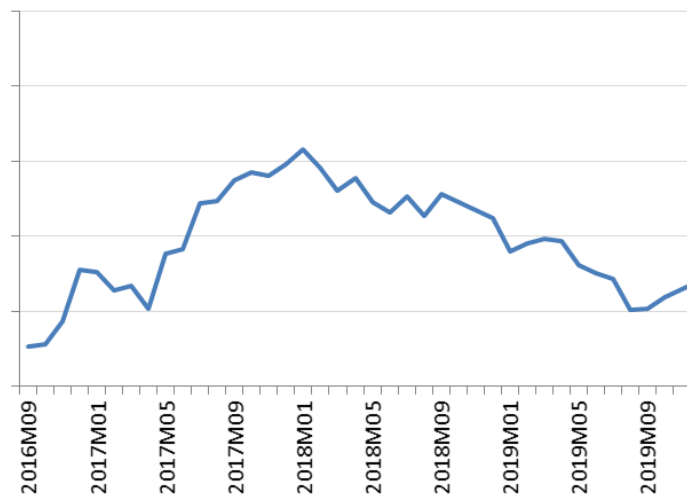
EUR/TRY

EUR/JPY

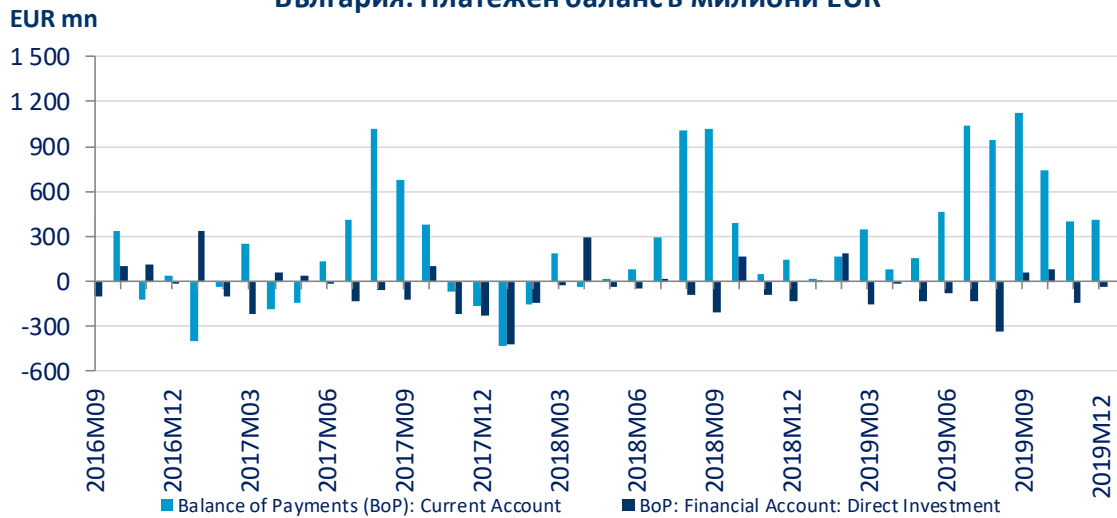

EUR/JPY

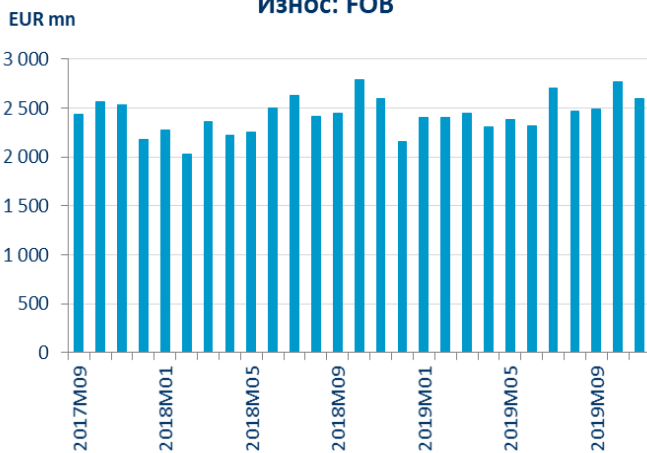

България: Външен сектор

България: Платежен баланс в милиони EUR

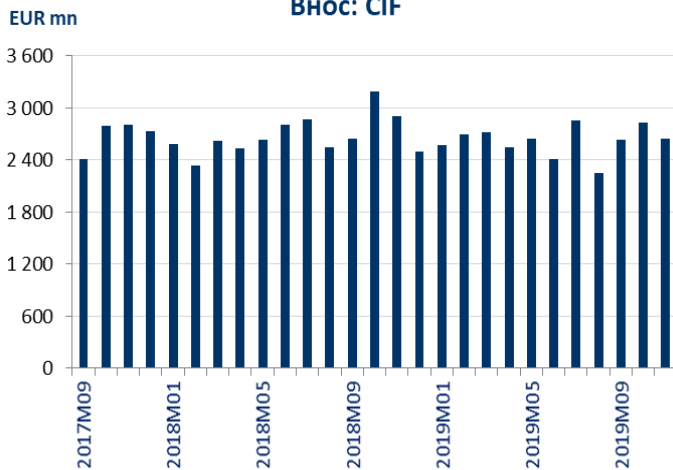
Износ: FOB

Износ по Групи стоки

Внос: CIF

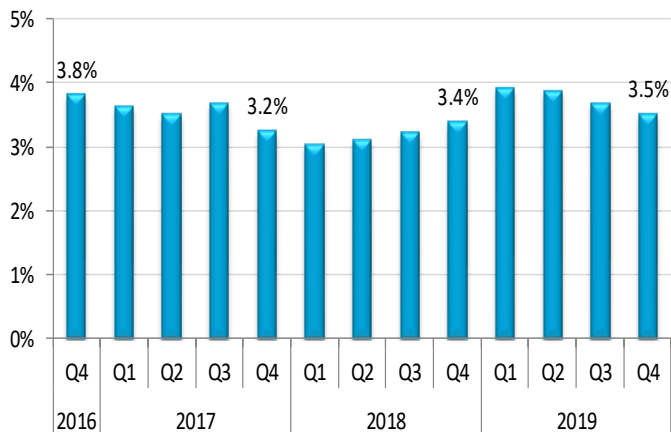

Внос по Групи стоки

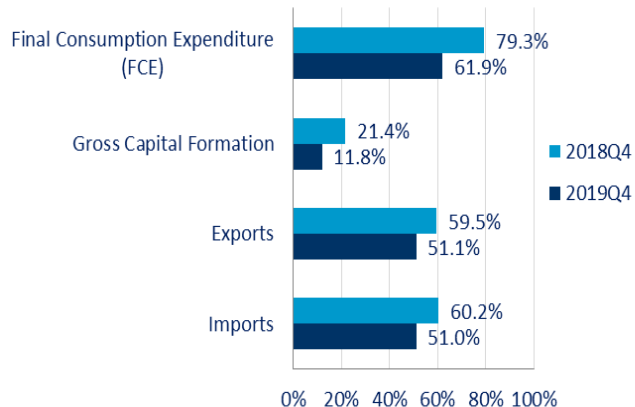

България: Реален сектор

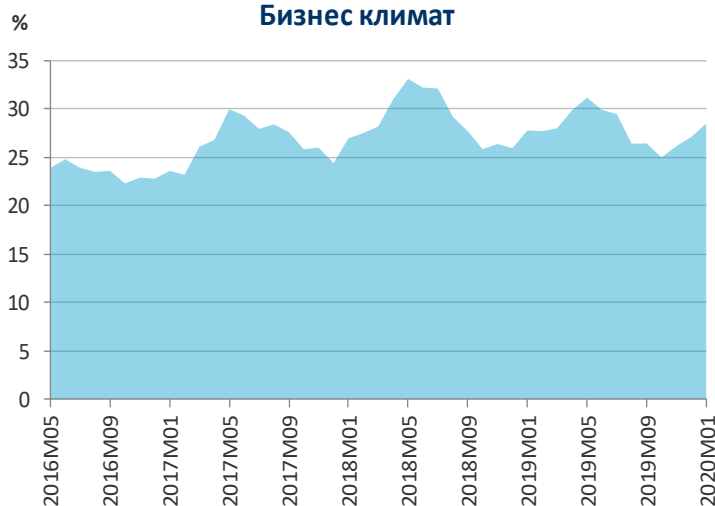
Ръст на БВП спрямо съответното тримесечие на предходната година, сезонно изгладени данни

Structure of GDP by the expenditure approach for Q4 in 2018 and 2019

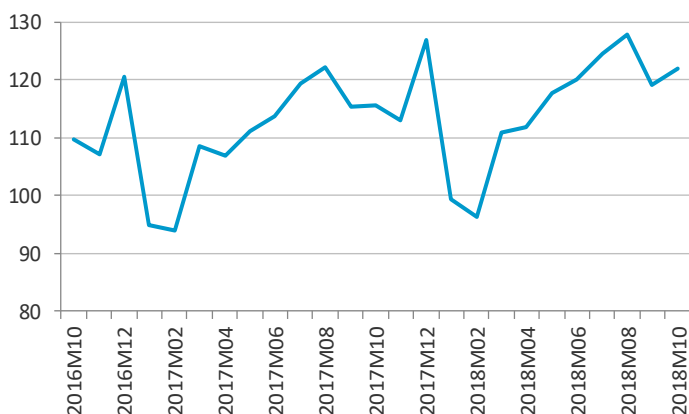
Бизнес климат

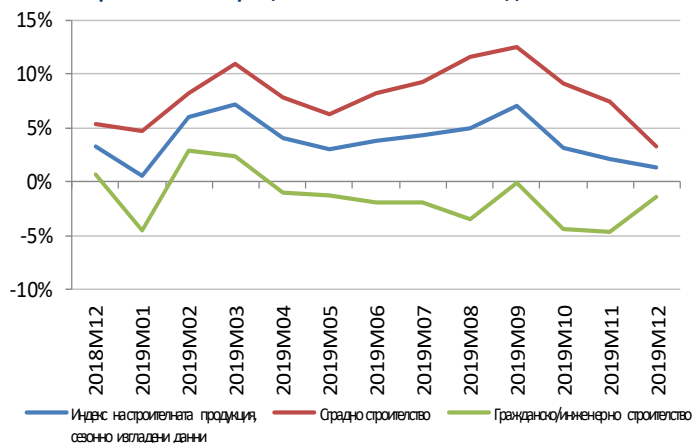
Индекс на промишленото производство, % на годишна база

Индекс на оборота "Търговия на дребно"

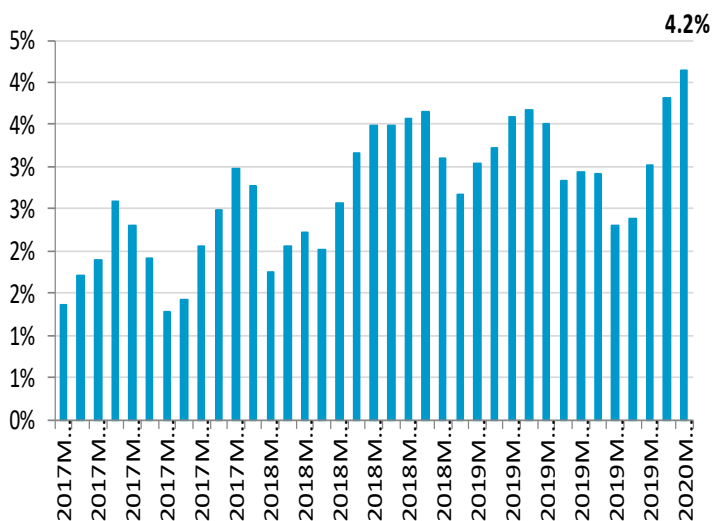

Строителство: Процентно изменение на годишна база

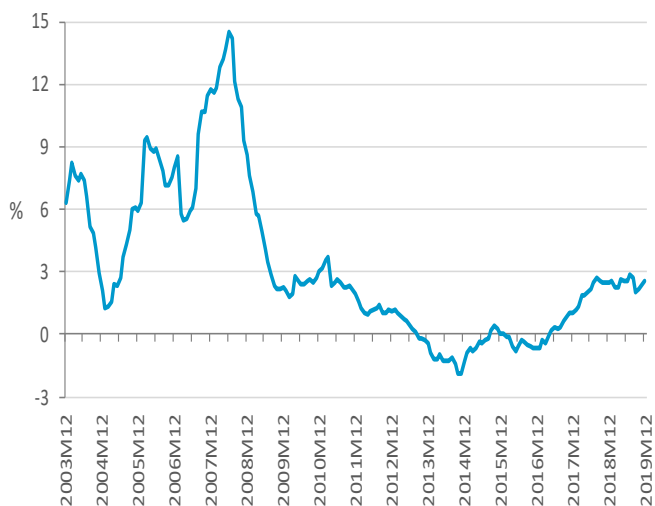

България: Цени в реалния сектор

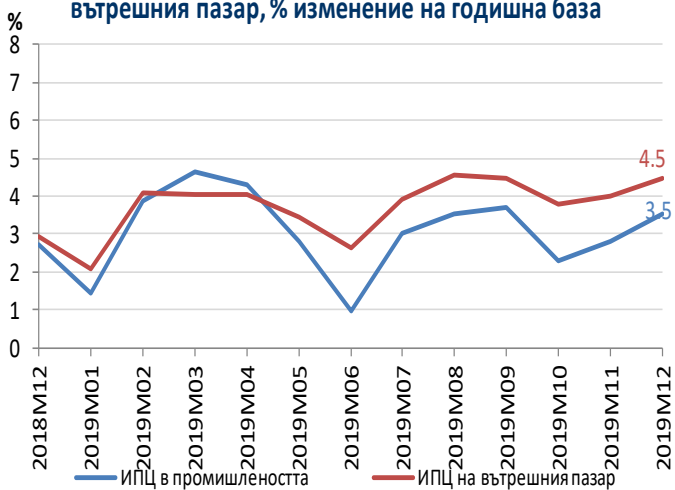
Инфлация на годишна база: 2017 - 2020

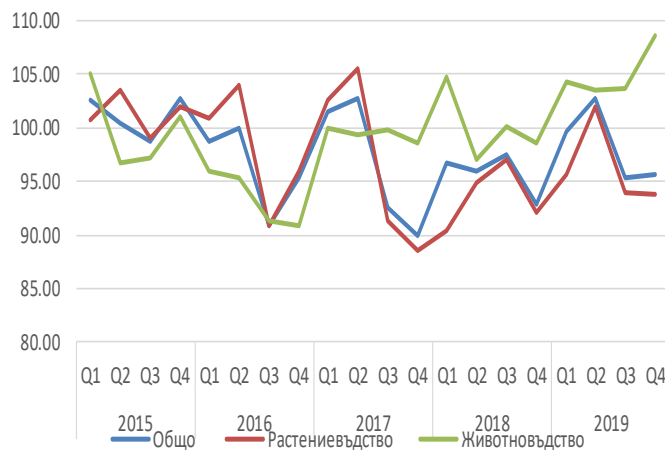
Базисна инфлация, изменение на годишна база (%)

Индекс на цени производител и ИПЦ на вътрешния пазар, % изменение на годишна база

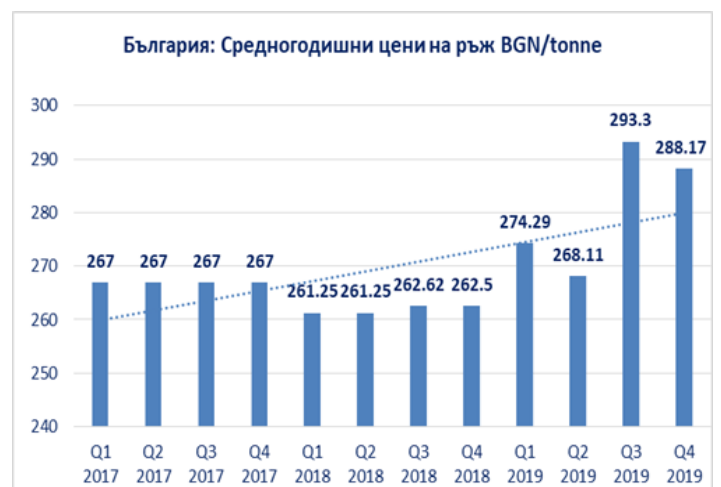
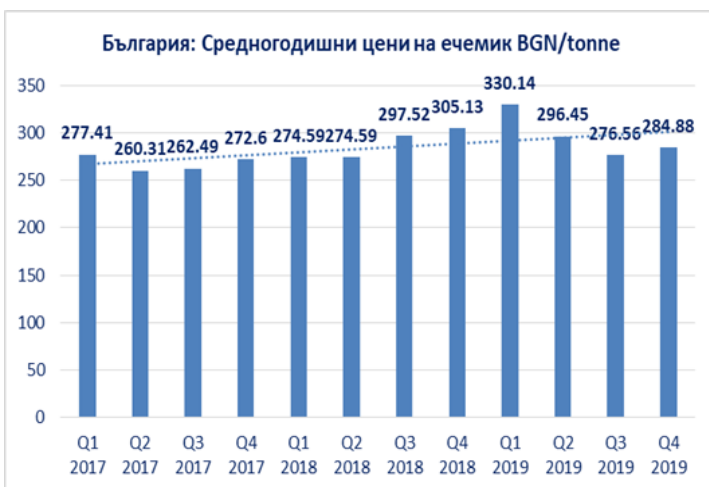
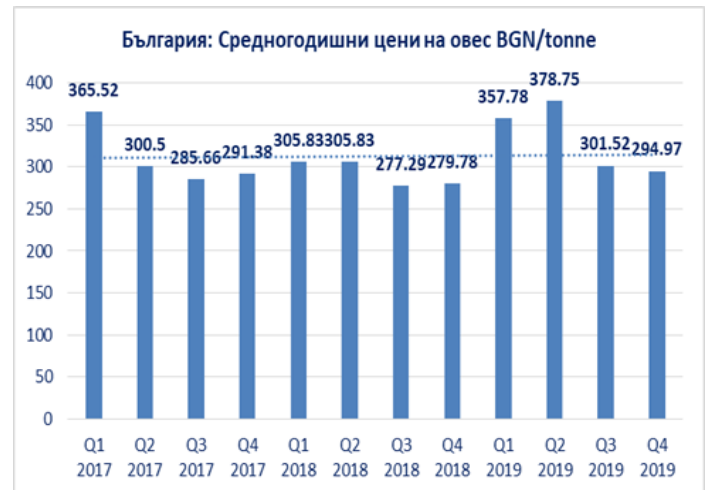
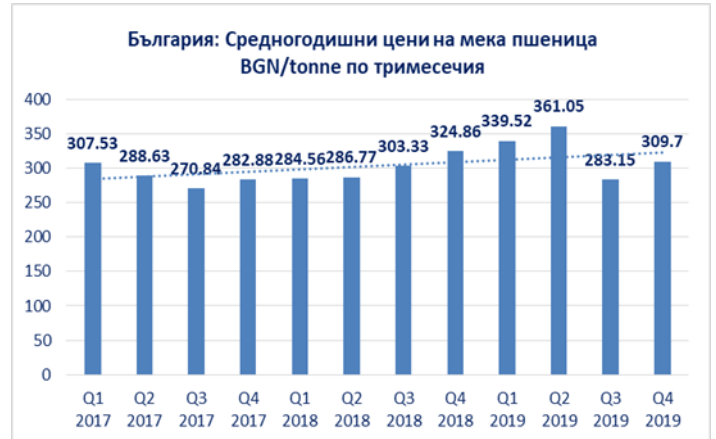

България: Индекси на цените на производител в селското стопанство (2015=100)

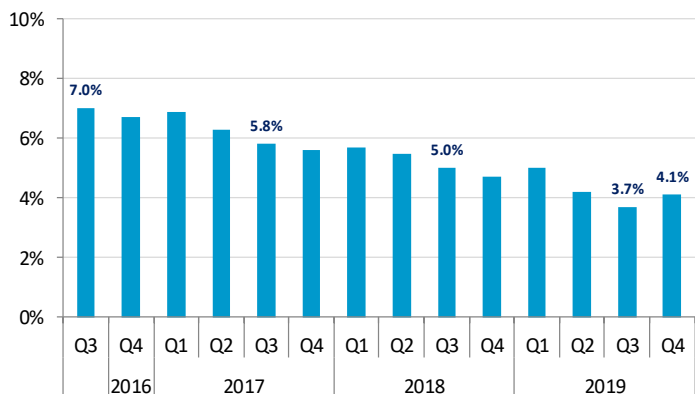

България: Цени на зърнени култури

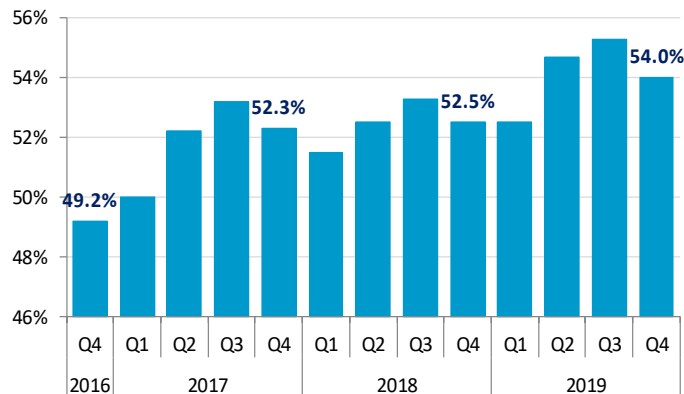

България: Пазар на труда

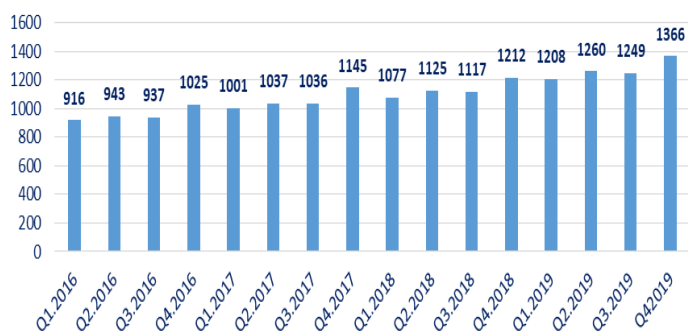
Коефициент на безработица

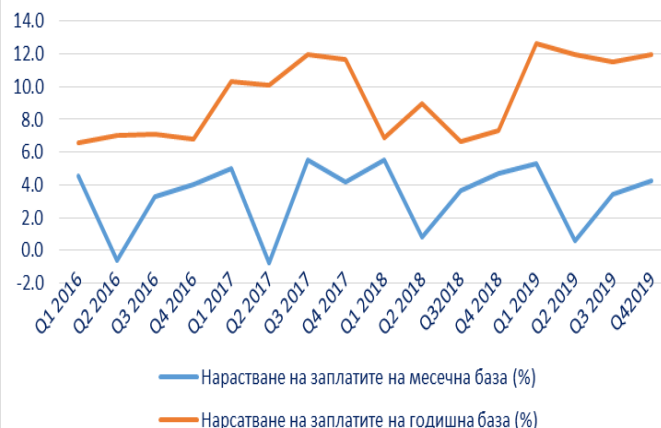
България: Коефициент на заетост

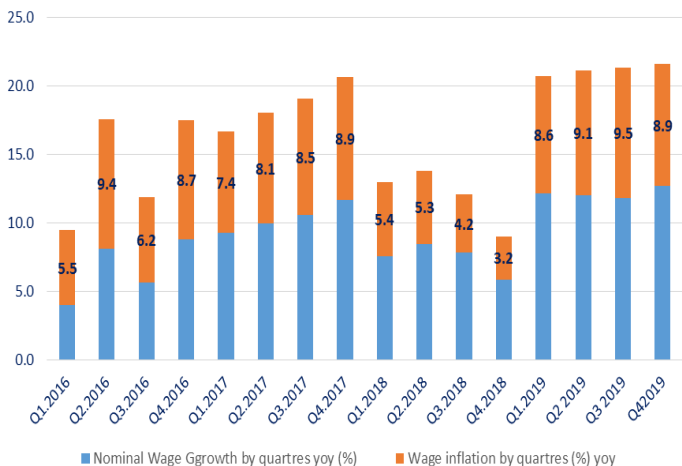
България: Средни месечни заплати в лева по тримесечия

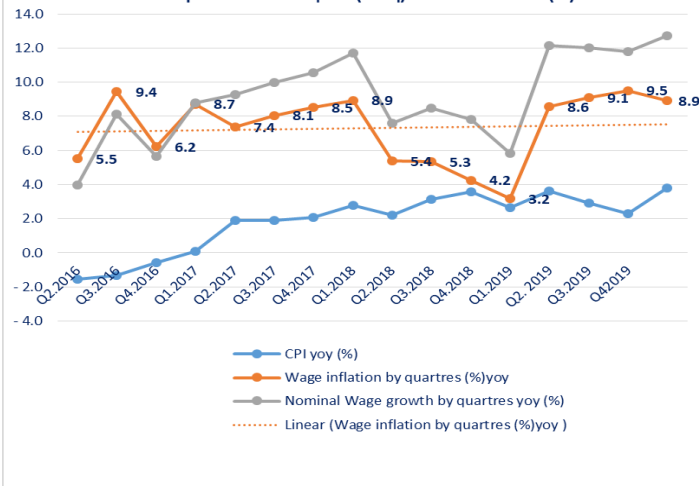
България: Нарастване на номиналната заплата на есчна база и на годишна база (%)

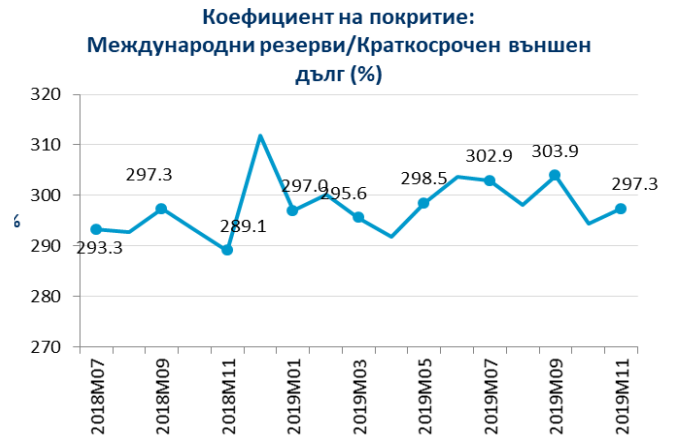
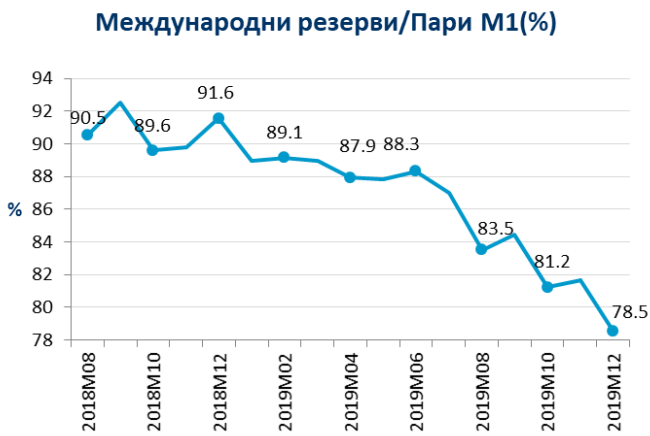
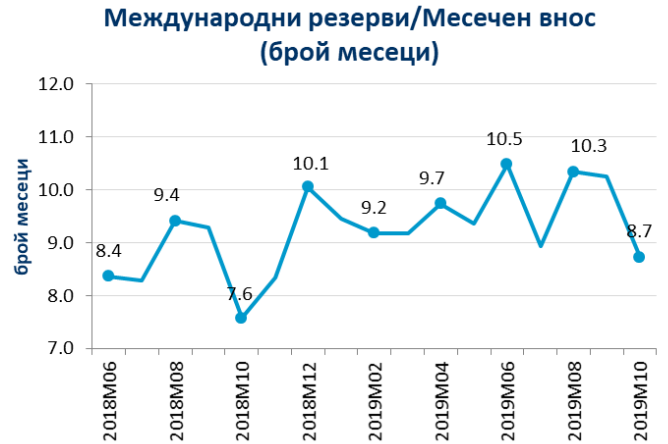
България: Заплати спрямо инфлация и Нарастване на номиналната запалата , изменени на годишна база (%) по тримесечия

България: Заплата спрямо Инфлация и изменеии на Индекса на потребителските цени (ИПЦ) на гоишна база (%)

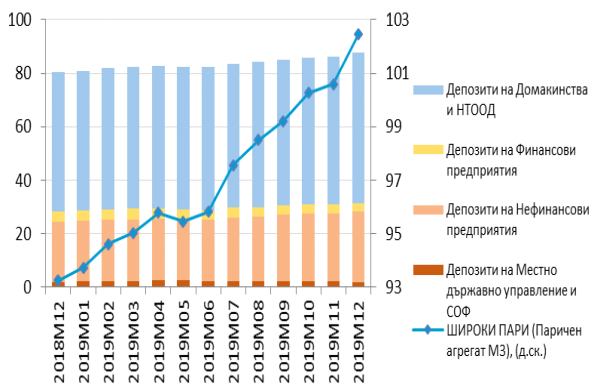

България: Паричен сектор

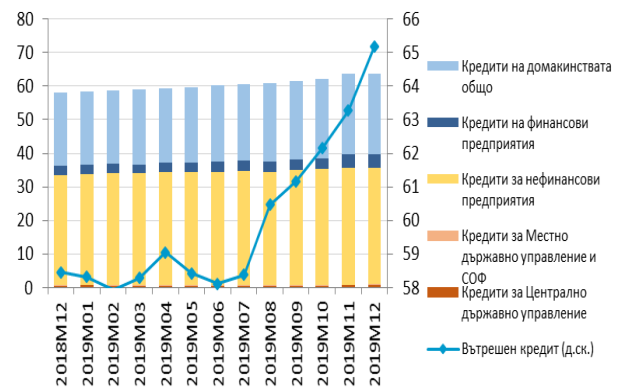

България: Паричен сектор

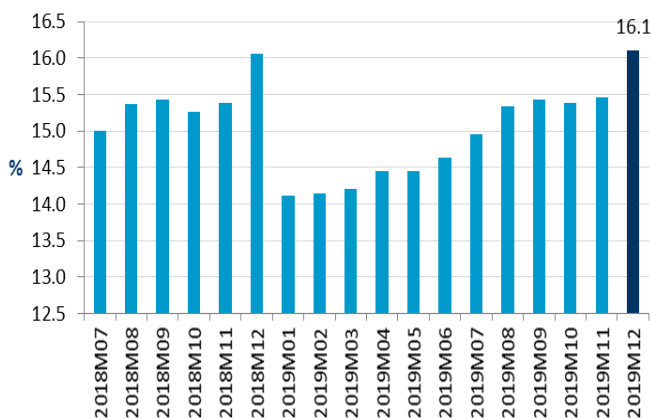
Депозити и широки пари (МЗ), (млрд. лв.)

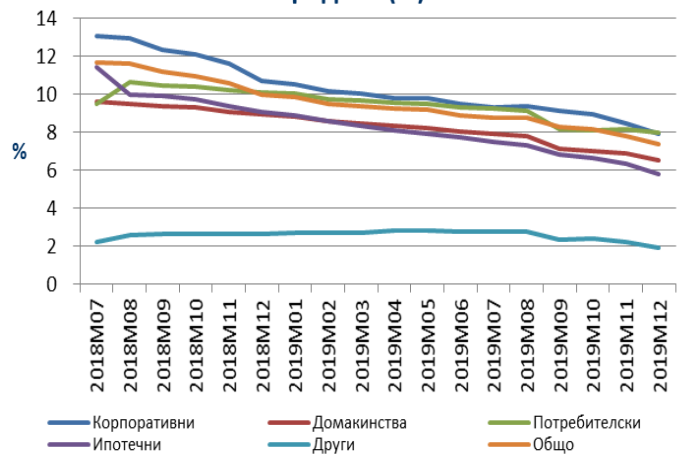
Кредити и вътрешен кредит (млрд. лв.)

Пари в обращение/БВП (%)

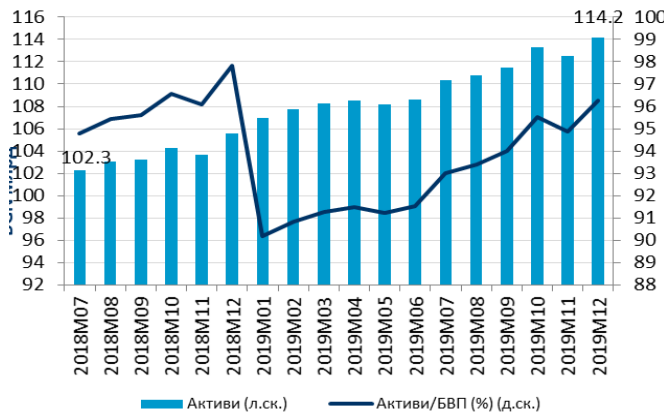

Банков сектор: Лоши и преструктурирани кредити (%)

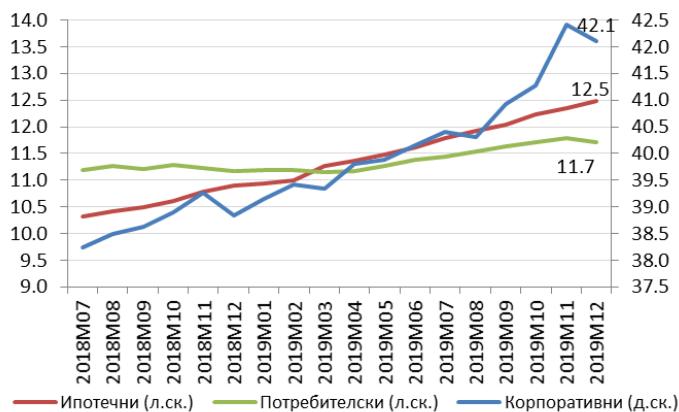

България: Банков сектор

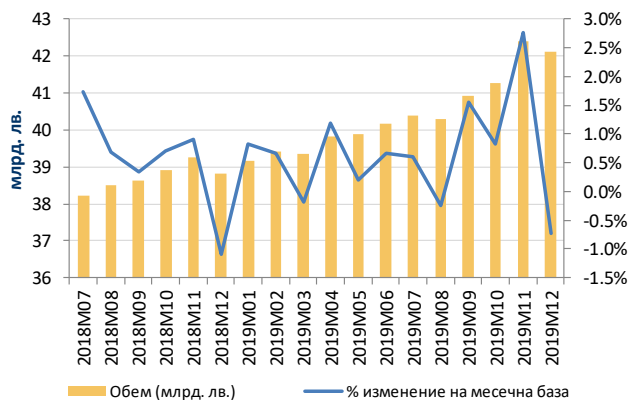
Активи

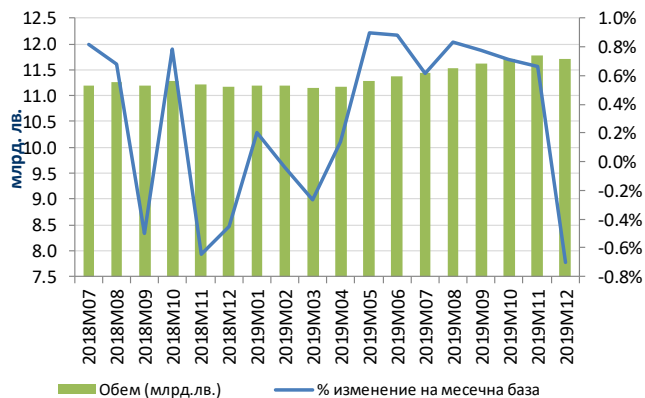
Кредити (BGN млрд)

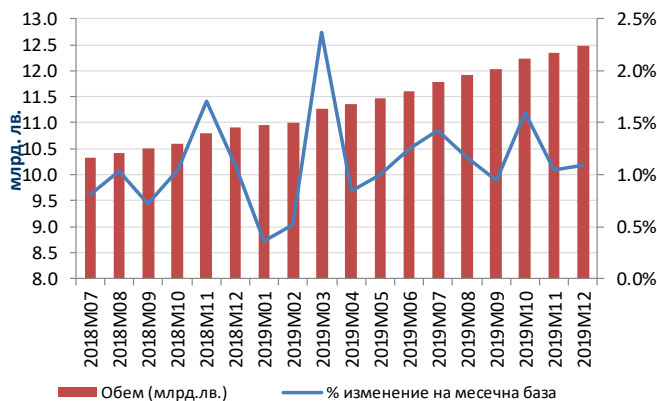
Корпоративни кредити

Потребителски кредити

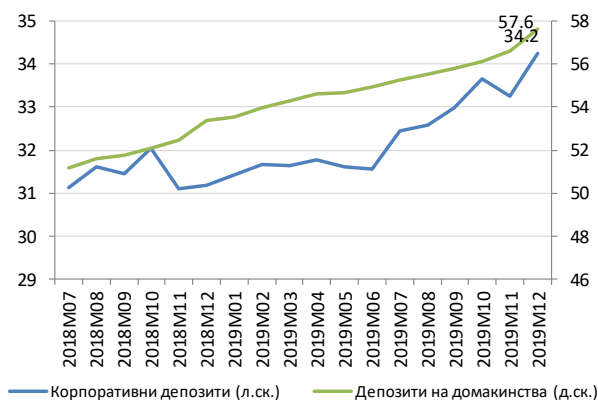

Ипотечни кредити

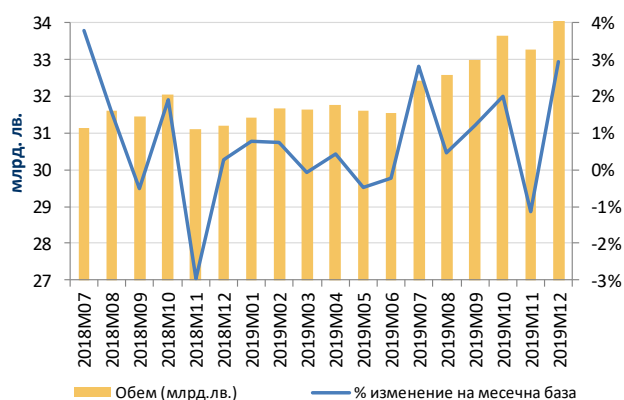

България: Банков сектор

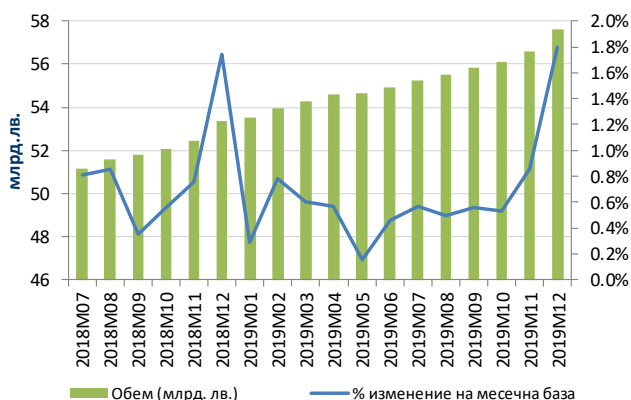
Депозити (BGN млрд)

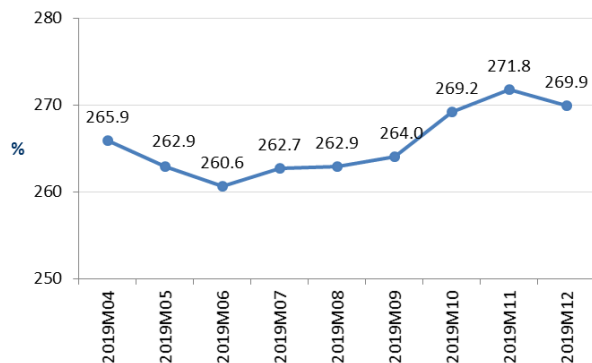
Корпоративни депозити

Депозити на домакинства

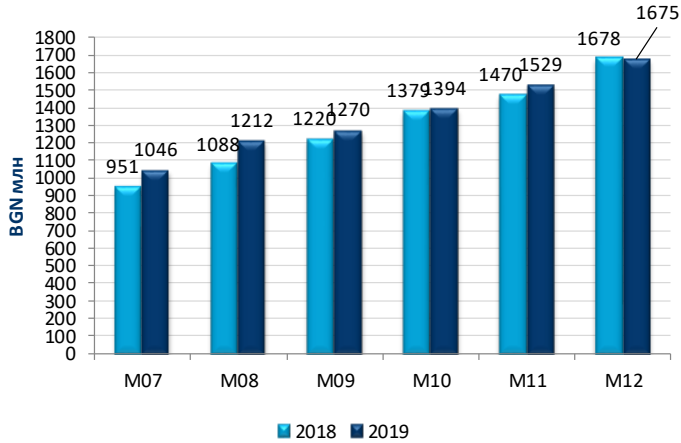

Коефициент на ликвидно покритие, %

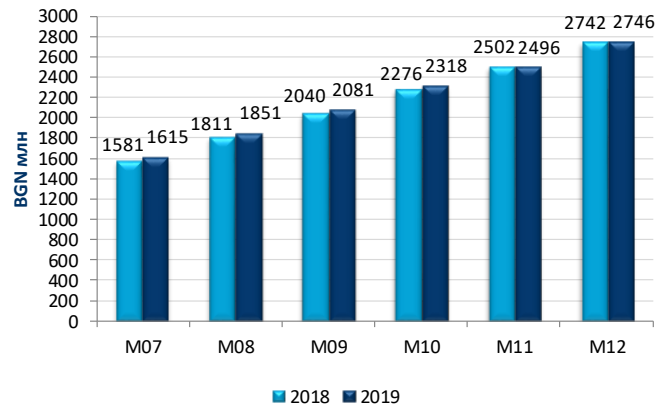

България: Банков сектор

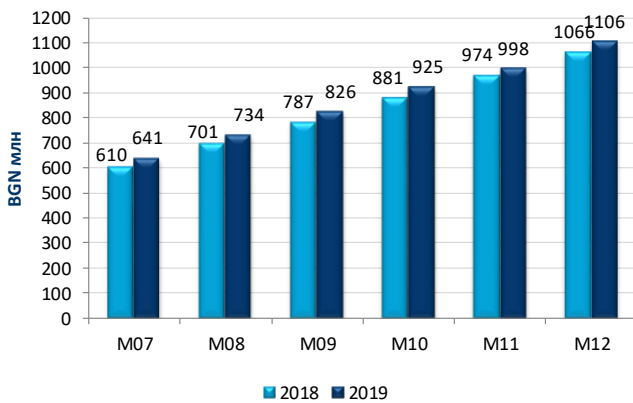
Нетна печалба

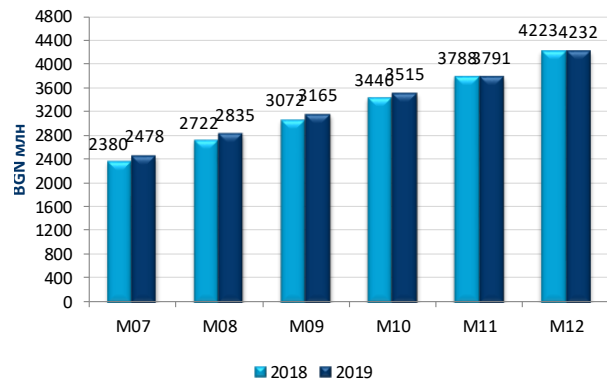
Нетен лихвен доход

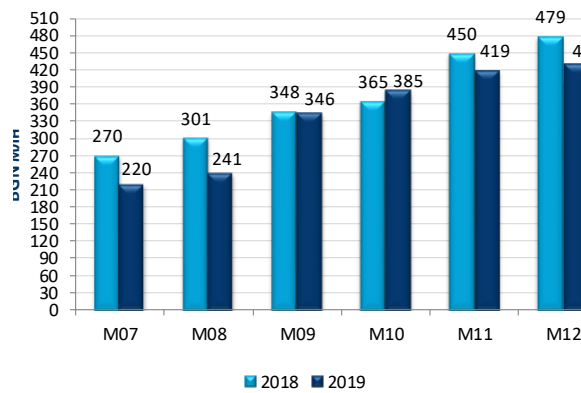
Нетен доход от такси

Нетен оперативен доход

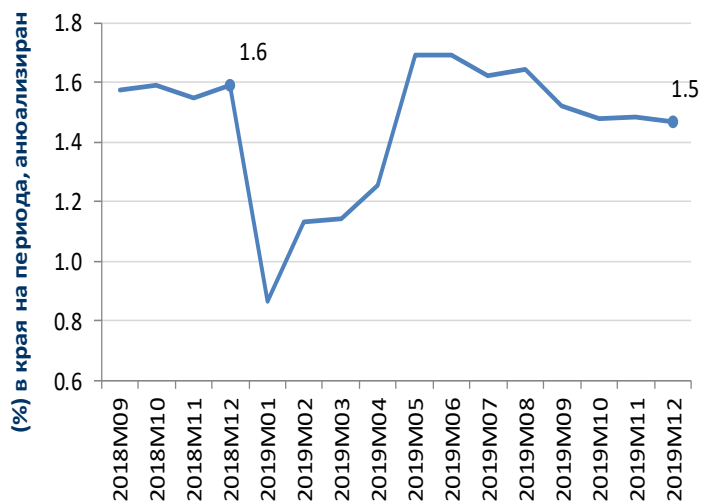

Обезценки

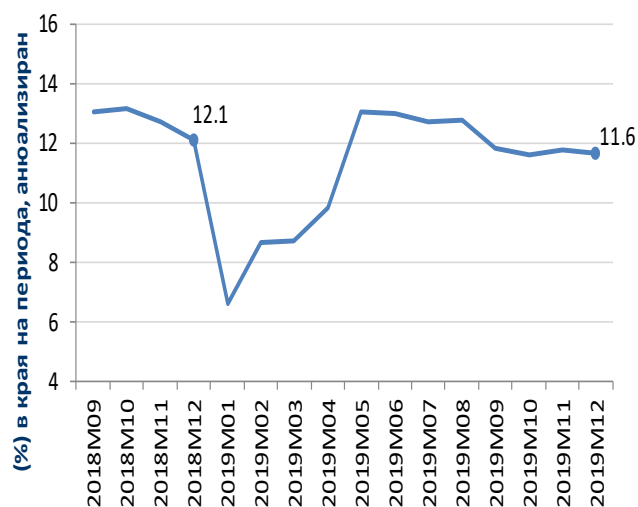

България: Банков сектор

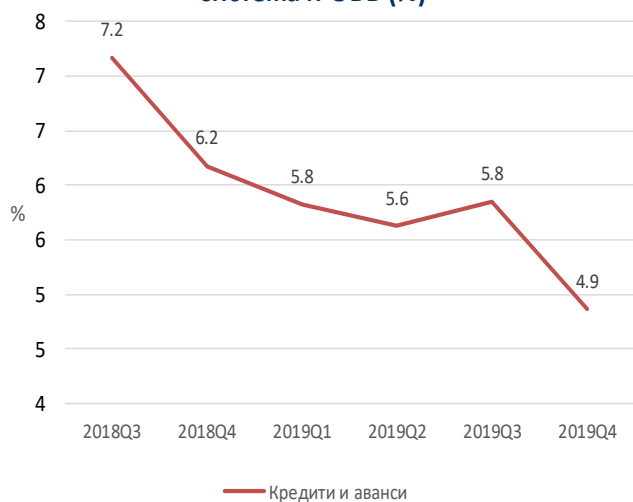
Възвръщаемост на активите (ROA)

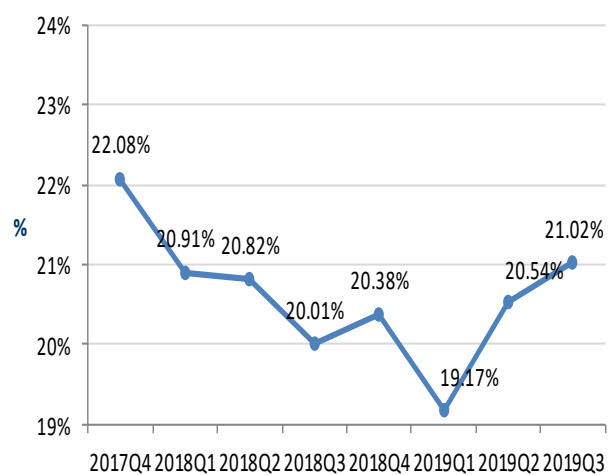
Възвръщаемост на капитала (ROE)

Необслужвани кредити в банковата система и ОББ (%)

Съотношение на капиталова адекватност

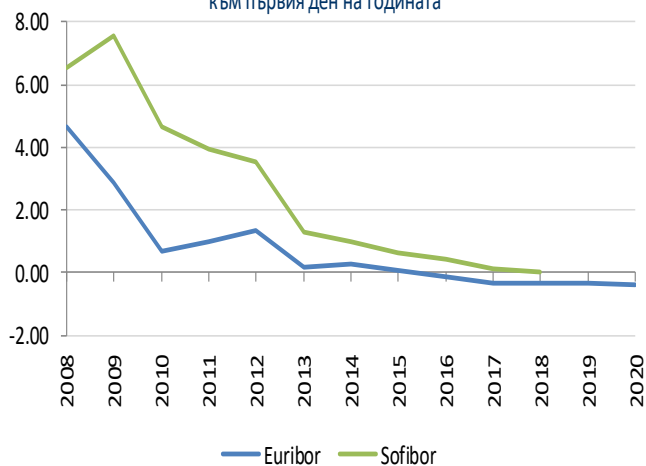

България: Индекси и лихвени проценти

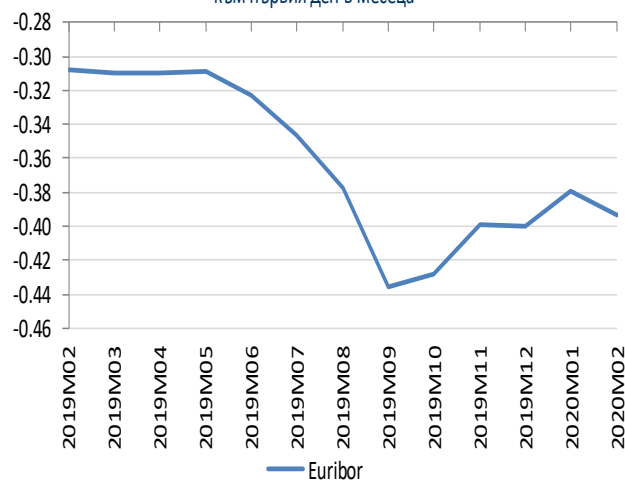
3-месечни индекси

към първия ден на годината

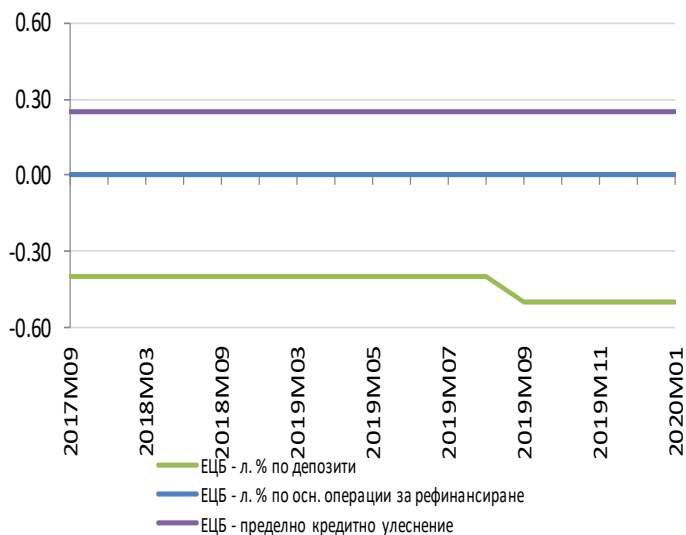

Euribor 3-месечен индекс

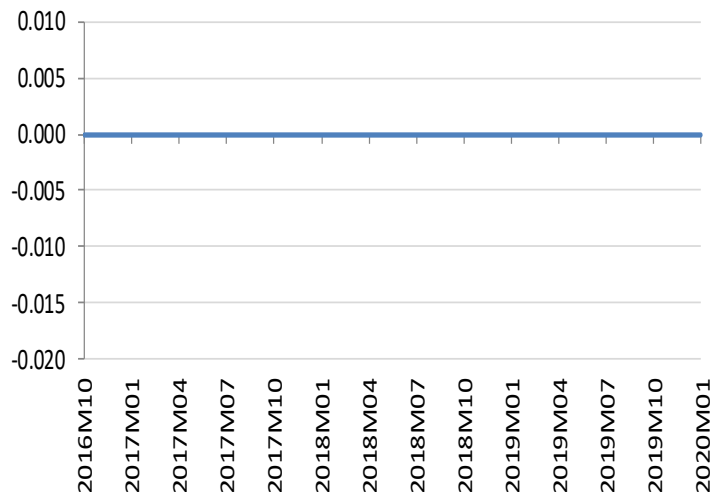
към първия ден в месеца

Лихвени проценти (%)

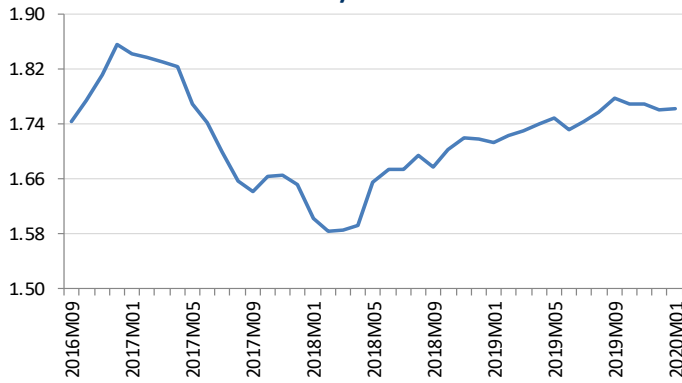

Основен лихвен процент на БНБ (%)

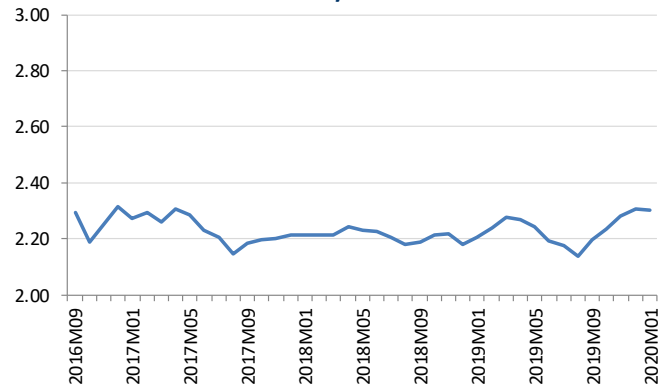

България: Валутни курсове

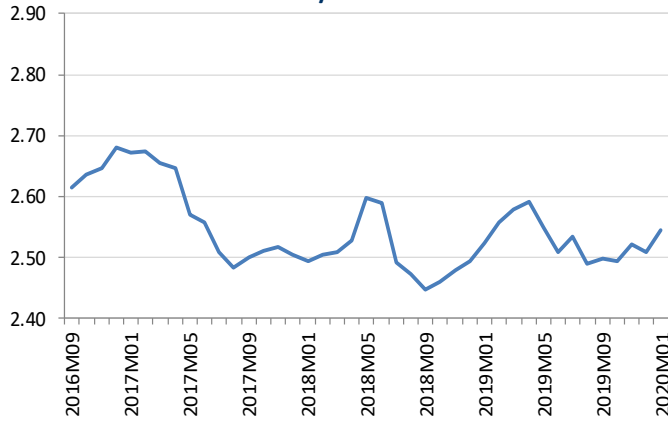
BGN/USD

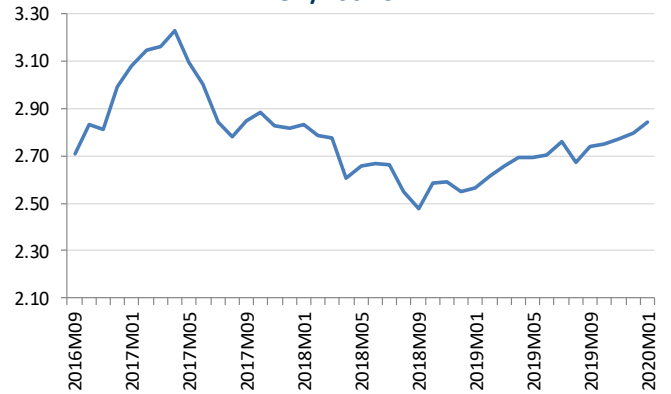
BGN/GBP

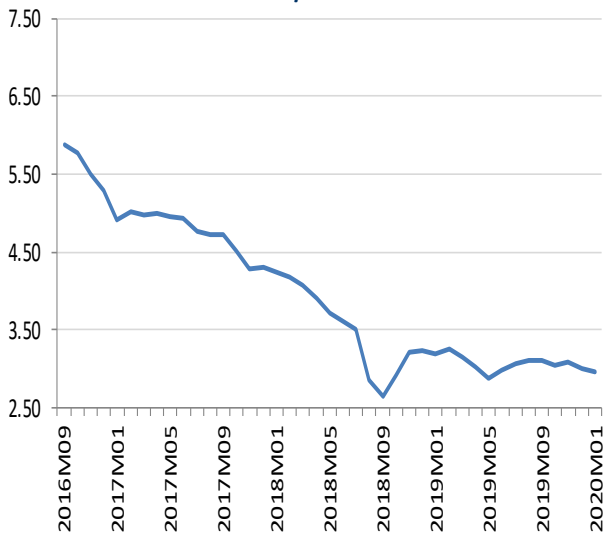
BGN/10CNY

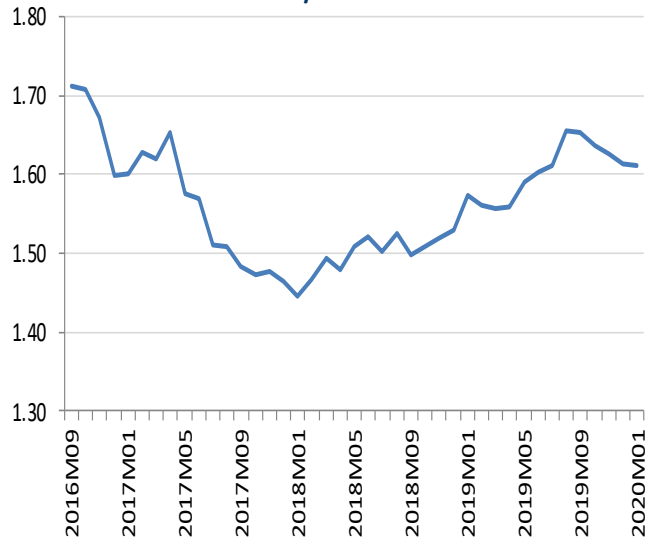
BGN/100RUB

BGN/10TRY

BGN/100JPY

ДЕФИНИЦИИ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

Управителният съвет на ЕЦБ определя основните лихвени проценти за еврозоната, както следва: Лихвеният процент по основните операции по рефинансиране (MRO), който осигуряват основната ликвидност на банковата система. Процентът на MRO определя цената, при която банките могат да получат заем от централната банка за период от една седмица. Процентът на депозитното улеснение, който банките могат да използват за овърнайт депозити в Евросистемата. Лихвеният процент на депозитното улеснение е един от трите лихвени процента, който ЕЦБ определя на всеки шест седмици като част от своята парична политика. Ставката определя лихвата, която банките получават за внасяне на пари в централната банка за една нощ. От юни 2014 г. този процент е отрицателен. Ставката на пределното кредитно улеснение, която предлага овърнайт кредит на банките от Евросистемата. Ако банките имат нужда от пари през нощта, те могат да заемат от пределното кредитно улеснение срещу по-висок процент.

ВЪНШЕН СЕКТОР

ТЕКУЩА СМЕТКА

От 17 април 2015 г. в съответствие с Календара за разпространение на статистически данни БНБ започна регулярното публикуване на месечни данни за платежния баланс, съставени по шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция (МВФ, 2008). В европейския съюз преминаването към новите методологически изисквания на шестото издание на Ръководството бе координирано от европейската система на централните банки и европейската статистическа система. С шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международната инвестиционна позиция (МВФ, 2008) се въвеждат съществени методологически промени в отчитането на търговията със стоки и на търговията с услуги. На основата на тяхната икономическа същност отделни подстатии се прекласифицират от статия Стоки (внос и износ) в статия Услуги (внос и износ), и обратно. Тези методологически промени водят до различия между данните за износа и вноса на стоки, съставяни от БНБ за статистиката на платежния баланс, и тези съставяни от НСИ за статистиката на външната търговия. Поради това няма равенство между данните за износа, вноса и търговско салдо, съставяни от НСИ, и данните за износа, вноса и търговско салдо, съставяни от БНБ за статистиката на платежния баланс. Съгласно статистиката на външната търговия, износет на стоки за първите два месеца на 2015 г. е в размер на 3483,1 млн. EUR, като се увеличава с 249,1 млн. EUR (7,7 %) в сравнение със същия период на 2014 г. (3234 млн. EUR). Вносът на стоки за януари – февруари 2015 г. възлиза на 3856,9 млн. EUR, като се повишава с 58,9 млн. EUR (1,6 %) спрямо същия период на 2014 г. (3797,9 млн. EUR). За отчетния период на 2015 г. търговското салдо е отрицателно в размер на 373,8 млн. EUR (0,9 % от БВП), като дефицитът намалява със 190,2 млн. EUR спрямо януари – февруари 2014 г. (дефицит в размер на 564 млн. EUR, 1,3 % от БВП). Предвид аналитичното значение на данните за износа и вноса на стоки от статистиката на външната търговия БНБ ще продължи практиката да подготвя кратък текст за динамиката на външната търговия, както и поддържането на съответните серии от данни. Тези материали се съдържат в публикацията Платежен баланс и са публикувани на интернет страницата на БНБ. По-подробна информация за тези методологически промени има в материала Съставяне на статистиката на платежния баланс съгласно методологията на шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международната инвестиционна позиция. По отношение на преките инвестиции с шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция се въвежда съществено различен принцип при представянето им в платежния баланс – принципът Актив/Пасив. Предвид аналитичното значение на досегашното представяне – на база на принципа на първоначалната посока на инвестицията, в приложението Преки инвестиции към публикацията Платежен баланс и в таблиците за преките инвестиции данните ще продължат да бъдат представяни и в съответствие с принципа на първоначалната посока на инвестицията. В съответствие с принципа на първоначалната посока на инвестицията, преките чуждестранни инвестиции в страната за февруари възлизат на 53,9 млн. EUR (при 94,7 млн. EUR за февруари 2014 г.). За януари – февруари 2015 г. преките чуждестранни инвестиции в страната са в размер на 128,2 млн. EUR (при 137,7 млн. EUR за януари – февруари 2014 г.). Преките инвестиции в чужбина за февруари възлизат на 9,4 млн. EUR (при 5,7 млн. EUR за февруари 2014 г.). За януари – февруари 2015 г. преките инвестиции в чужбина са отрицателни в размер на 16,6 млн. EUR (при положителни в размер на 108,7 млн. EUR за януари – февруари 2014 г.). По-подробна информация за преките инвестиции има в приложението Преки инвестиции (януари – февруари 2015 г.) на публикацията Платежен баланс, а данни – в таблица 10 – Преки инвестиции на публика-

цията. Текущата сметка обхваща получаването и предоставянето на стоки и услуги, доход и текущи трансфери между страната и останалия свят. Потоците, записани в кредитната страна, представляват тази част на brutния вътрешен продукт, предоставени на останалия свят (износ на стоки и услуги), както и предоставянето на фактори на производство, изразени чрез получен (или който следва да бъде получен) доход – компенсация на наетите и инвестиционен доход (лихви, дивиденди и др.). Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно получени реални и финансови ресурси (трансфери). Потоците в дебитната страна представляват brutния продукт, създаден в останалата част на света и придобит от националната икономика (внос на стоки и услуги), както и придобиването на фактори на производство, изразени чрез платен (или който следва да се плати) доход. Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно предоставени реални и финансови ресурси. Статията Стоки в текущата сметка на платежния баланс обхваща преносими стоки, за които е налице смяна на собствеността между резиденти и нерезиденти. Данните за вноса и износа FOB (Free on board) са базирани на митнически декларации като кодовете, използвани в тях са по „Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките“, на Световната митническа организация, въведена през 1988 и допълнена през 1992. Считано с данните за януари 2006 Българската народна банка и Националният статистически институт съвместно прилагат разработена от тях методология за оценка на вноса по цени fob и на приходите и разходите за товарен транспорт. Методологията се базира на анализ на съотношенията cif – fob при вноса на стоки в зависимост от различните видове доставки по вноса, както и от използвания транспорт и националност на превозвача. При представяне на географското разпределение на данните за износа и вноса в платежния баланс на страната се следват следните правила:

Съгласно EURпейските Регламенти, при търговия със страни членки на ЕС:

- при пристигания - страната партньор е страната членка, от която стоките се изпращат за България.
- при изпращания - страната партньор е страната членка, за която се изпращат стоките.

При данните за търговията със страни извън ЕС:

- при внос - страната партньор е тази, която е произвела стоката, наречена “страна на произход”.
- при износа - страната партньор е тази, която ще потребява стоките наречена “страна на потребление”.

Статията Услуги обхваща транспортни, туристически и други услуги.

Българската народна банка извлича данните за товарния транспорт от данните за външната търговия и за пътническия транспорт от данните за туризма на базата на оценки. Считано с данните за м. януари 2006 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за товарен транспорт. Приходите от товарен транспорт се формират от оценката на приходите на местни превозвачи свързани с износа на стоки на страната. Разходите се калкулират като оценка на разходите направени от местни лица в полза на чуждестранни превозвачи, свързани с вноса на стоки в страната. Приходите и разходите се оценяват по типове транспорт и националност на превозвача. С въвеждането на системата „ИНТРАСТАТ“, от януари 2007 настъпиха промени и в начина на оценяване на приходите и разходите от товарен транспорт на България с останалите страни – членки на ЕС. Поради по-големия срок за получаване от НСИ на подробни данни за търговията на България с останалите страни – членки на ЕС, към датата на публикуване на първоначалния отчет за платежния баланс за съответния месец (42 дни след края на отчетния период) предварителната оценка за приходите и разходите от товарен транспорт е изчислена на база на данните от предходни години. Тези оценки подлежат на ревизия след получаване на предварителните подробни данни (с детайли по страни и стоки) за търговията с останалите страни – членки на ЕС за отчетния месец.

Статия Пътувания обхваща стоки и услуги, включително тези, свързани със здравни и образователни услуги, предоставени на туристи, пътуващи служебно или лично. До края на 2006 данните за туризма се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на туристите, пресекли границата, както и на оценки на разходите, извършени от един турист на база на методология за оценяване на приходите и разходите от туристически услуги – „Методология за оценка на приходите и разходите от пътувания и туризъм в платежния баланс на България“ (Българска народна банка, Министерство на търговията и туризма, 18 ноември 1999). От началото на 2007 данните за броя на чуждестранните граждани, посетили страната се базират на информация от НСГП и дооценки на НСИ. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за пътувания и пътнически транспорт. Най-общо моделът за оценка на статия Пътувания се базира на производението на броя на презграничните пътувания по размера на направените разходите за едно пътуване от съответния тип (за по-подробна информация виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, “Пътнически транспорт” и “Компенсация на наетите - кредит” на платежния баланс на България“ (Българска народна банка, март 2010)). Оценките за броя и структурата на презграничните пътувания се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на пресичанията на държавната граница и дооценки на Национал-

ният статистически институт. Оценките на размера на разходите, направени по време а едно пътуване са построени в резултат на данните събрани от проведеното от БНБ Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (юли 2007 – август 2008). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

Статията Други услуги обхваща постъпленията и плащанията по всички останали категории услуги, различни от тези, свързани с транспорт или пътувания (съобщителни, строително-монтажни, финансови, застрахователни, лизингови, услуги в областта на науката, културата и спорта и др.). Източници на информация по тази статия до края на 2009 са отчетите на банките за извършения от тях и техните клиенти износ и внос на нефакторни услуги и на фирмите, които предоставят тримесечна информация за сметките си в чужбина. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на ЕУРпейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90 %. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90 %. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От началото на 2010 БНБ провежда регулярно тримесечно проучване на постъпленията и плащанията между местни и чуждестранни лица във връзка с получаването и предоставянето на услуги, възнаграждения, осигуровки и безвъзмездните постъпления и плащания, които се включват в текущата сметка на платежния баланс. На база на данните събрани от това проучване, с данните за януари 2011 са публикувани ревизирани данни за месеците на 2010 За целите на месечното отчитане на платежния баланс се използват данните от банките за постъпленията и плащанията, свързани с износ и внос на услуги над прага от 100 000 BGN, както и дооценки на БНБ за постъпления и плащания под прага от 100 000 BGN След получаване на тримесечните данни от проучването сред предприятията извършващи внос и износ на други услуги данните подлежат на ревизия.

Статията Доход включва две категории: (1) компенсации на наетите и (2) инвестиционен доход. Компенсациите на наетите обхващат надници, заплати и други плащания към нерезиденти, работещи в страната, или получени от резидентите, работещи в чужбина. Компенсациите на наетите обхващат и доход реализиран в резултат на неофициална заетост. За периода от април 2001 до декември 2006 БНБ оценява този поток съгласно “Методология за оценка на потоците, дължащи се на неофициална заетост”, 14 март 2006. С данните за януари 2010 бе въведена нова методология за оценка на кредитната страна на статия Компенсациите на наетите (виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, “Пътнически транспорт” и “Компенсация на наетите - кредит” на платежния баланс на България” (Българска народна банка, март 2010). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009. Инвестиционният доход покрива постъпления и плащания на доход, свързан с външни финансови активи и пасиви – по директни инвестиции (дивиденди и реинвестирана печалба), портфейлни инвестиции, други инвестиции и по резервни активи.

Трансфери са всички реални ресурси и финансови средства, предоставени безвъзмездно от една икономика на друга. Текущите трансфери засягат пряко нивото на разполагаемия доход на една икономика и потреблението на стоки и услу-

ги. В този смисъл, текущите трансфери намаляват дохода и потребителските възможности на страната донор и увеличават дохода и потребителските възможности на страната получател. В Текущи трансфери се включват постъпилите средства по предприсъединителните и присъединителните фондове на европейския съюз, парични преводи от частни лица, както и дарения, помощи, наследство, печалби от лотарии, пенсии, данъци, вноски за социални осигуровки и др. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова Методология за оценка на статия „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“.

Статията „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“ е подстатия на статията „Текущи трансфери, кредит“ в текущата сметка на платежния баланс и е балансираща статия за безвъзмездно получени ресурси в брой или в натура. Въвеждането на новата методология за отчитане на тези потоци се налага основно поради промяна в официалния праг на отчитане на търговските банки и поради необходимост от обхващане на трансферите, извършени не само по официален път, но и по неофициални канали. Оценка на емигрантските преводи се базира на умножението на броя български емигранти, превеждащи пари към техни близки, по сума на средния трансфер. Тези изчисления се правят съответно за официалния и неофициалния канал на трансфериране. Сумирането на средствата трансферирани по двата канала представлява общата сума на преводите от български емигранти. Данните за броя на българските емигранти се базира на информация от Държавната агенция за българите в чужбина, българските посолства в чужбина и данни на EURстат. Данните за процента на български емигранти, трансфериращи към техни близки в страната, за дела на трансфериращи по официален канал и неофициален канал и за средния трансфер за всеки от трансферните канали се базира на данни от Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (август 2007– юли 2008), проведено от БНБ чрез външен изпълнител. С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

КАПИТАЛОВА СМЕТКА

Капиталовата сметка включва две категории: (1) капиталови трансфери и (2) придобиване или предоставяне на нематериални, нефинансови активи. Когато са в натура, капиталовите трансфери включват (1) прехвърляне на собственост на основни средства, или (2) безвъзмездно опрощаване на пасив от страна на кредитора. Когато е налице плащане, един трансфер е капиталов, когато е свързан със или зависим от придобиване или предоставяне на основни средства (например инвестиционни субсидии).

ФИНАНСОВА СМЕТКА

Финансовата сметка обхваща всички транзакции (реално извършени и начислени) във външните финансови активи и пасиви на една икономика. Външните активи и пасиви са класифицирани основно според типа на инвестицията. Финансовата сметка включва (1) преки инвестиции, (2) портфейлни инвестиции и (3) други инвестиции. Преки инвестиции включва преки инвестиции в чужбина, преки инвестиции в страната и сливания и придобивания. Пряка инвестиция е категория в международните инвестиции, при която резидент на една икономика – директен инвеститор – придобива дълготраен интерес (поне 10 % от дяловия капитал или правото на глас) в предприятие, намиращо се в друга икономика – директно инвестиционно предприятие. Директната инвестиция включва както първоначалната транзакция, чрез която се установява отношението между директния инвеститор и директното инвестиционно предприятие, така и всички последващи транзакции между тях. Транзакциите могат да касаят промяна в участието на директния инвеститор в капитала на инвестиционното предприятие, промяна във вътрешнофирмената задлъжнялост, както и дела на директния инвеститор в неразпределената печалба/загуба на предприятието за отчетния период. Преките инвестиции в чужбина се отчитат като актив, преките инвестиции в страната – като пасив

В подстатията Сливания и придобивания се отразяват всички сделки по сливания и придобивания, с цел да се елиминира тяхното влияние върху отчитаните данни за преките инвестиции в страната. Международната практика показва, че извършването на такива транзакции като цяло не води до увеличаване на производствените мощности и на заетостта, както и че направените изводи от анализа на данните за преките инвестиции в които са включени данните за сделки по сливане и придобиване могат да бъдат неточни относно размера на инвестициите, тяхната динамика, отраслова и географска структура. (Виж “European Central Bank, Eurostat, Foreign Direct Investment Task Force Report”, March 2004, para.332).

Портфейлни инвестиции включва портфейлни инвестиции, активи и портфейлни инвестиции, пасиви. Портфейлните инвестиции са вложения в акции, когато техният размер не надвишава 10 % от дяловия/акционерен капитал на дружеството, вложения в облигации, бонове, инструменти на паричния пазар или други търгуеми ценни книжа.

Други инвестиции включва търговски кредити, заеми, валутни депозити и други активи и пасиви.

В платежния баланс под търговски кредит се разбират вземания между партньори по търговска сделка, които не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа.

Статия Заеми включва получени и изплатени главници по дългосрочни и краткосрочни заеми между резидент и нерезидент, които заеми не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа. От статия Заеми, пасиви се изключват транзакциите, свързани с получаване или погасяване на главници по кредити, отпуснати от МВФ, както и получаването на главници по заеми, отпуснати в подкрепа на платежния баланс. Последните се записват в съответните статии на група Д. Резерви и друго финансиране.

Статията Валута и депозити представя в актива си измененията във валутните депозити на резиденти в чужбина, а в пасива си – измененията в задълженията на банките, опериращи на територията на България към нерезиденти в местна и чужда валута. Съгласно основните принципи, залегнали в „Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), при отчитане на промените във валутните депозити, Българската народна банка елиминира промените в тях, дължащи се на валутно-курсови разлики.

Статиите Други активи и Други пасиви включват осъществените транзакции по разни разчети, непокрити в останалите категории и натрупаните просрочия на дъл

Грешки и пропуски (нето) е компенсаторна статия. Тя съществува в представянето на платежния баланс, защото системата за набиране на данни, която Българската народна банка използва, не е затворена, а представлява комбинация от различни източници на информация. За разлика от други статистически отчети, като например паричната статистика, набирането на информацията, необходима за съставяне на платежния баланс, не може да се ограничи само до използването на счетоводните отчети на банките като единствен източник на данни. Колебанията в Грешки и пропуски (нето), както в знака, така и в размера, се дължат главно на: (1) ревизии на данните за вноса и износа (2) усъвършенстване на методологията за компилиране на отделните статии на платежния баланс и (3) съществуването на обективни ограничения при събиране на информацията по отделни статии на баланса.

РЕЗЕРВИ И ДРУГО ФИНАНСИРАНЕ

Резервните активи включват тези външни активи, които са на разположение и са контролирани от централната банка (правителството), и се използват за пряко финансиране на дефицити на платежния баланс. Резервните активи включват монетарно злато, специалните права на тираж, резервната позиция при МВФ, валутните активи (включващи валутни депозити и ценни книжа) и други вземания. Записванията в тази категория се отнасят до транзакциите по активите на управление „Емисионно“ на БНБ. Данните за промените в резервните активи се включват в платежния баланс, като се изчистват от промените, предизвикани от валутно-курсовите разлики и ценовата преоценка.

Тази група в аналитичното представяне на платежния баланс включва също и Ползвани кредити от МВФ и статията Извънредно финансиране. Извънредното финансиране обхваща кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс, както и отсрочени/преструктурирани плащания и плащания на просрочия, произтичащи от проблеми с платежния баланс. В съответствие с методологията за отчитане на операциите по извънредното финансиране („Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), т. 454), платените главници по кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс се отразяват във Финансовата сметка в позицията Други инвестиции – Пасиви – Заеми – Държавно управление.

РЕАЛЕН СЕКТОР

БВП – производствен метод - национално ниво

Брутният вътрешен продукт, изчислен по производствения метод, характеризира крайния резултат от икономическата дейност и се измерва с добавената стойност, създадена при производството на стоки и услуги от единиците, резиденти на икономическата територия на страната. По производствения метод БВП по пазарни цени се изчислява като сума от брутната добавена стойност по базисни цени общо за икономиката и корективите, които включват нето данъци върху

продуктите, неприспадаем данък върху добавената стойност и мита върху вноса.

БВП - Метод на доходите - национално ниво

Методът на доходите е съставна част от сметките за първично разпределение на доходите. Чрез метода се отразяват доходите като елементи на добавената стойност създадена в процеса на производство. Балансова позиция на метода на доходите е брутният опериращ излишък/брутен смесен доход.

БВП - Разходи за крайно потребление - национално ниво

БВП по метода на крайното използване се изчислява като сума от индивидуалното потребление (вкл. крайни потребителски разходи на домакинствата, крайни потребителски разходи на нетърговските организации, обслужващи домакинствата, крайни разходи на правителството за индивидуално потребление), колективното потребление (крайните разходи на правителството за колективно потребление, които задоволяват потребностите на обществото като цяло), бруто образуване на основен капитал (направените инвестиции за дълготрайни активи), изменението на запасите и външнотърговското салдо на стоки и услуги (разликата между износа и вноса на стоки и услуги).

Наблюдение на бизнес тенденциите в промишлеността, строителството, търговията и услугите

Бизнес наблюденията в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите събират информация за мненията на предприемачите по отношение на състоянието и развитието на техния бизнес. Отговорите на въпросите, включени в отделните анкетни карти са представени в тристепенна категорийна скала. Резултати са под формата на баланси, които от своя страна се получават като разлика между позитивните и негативните варианти за отговор. Изчисляват се и така наречените съставни показатели, като: показател на доверието (средна аритметична от балансите на мненията на определени показатели), показател на бизнес климата (средна геометрична на балансите за настоящата и очаквана бизнес ситуация). Част от показателите представляват числова оценка, например осигуреност на производството с поръчки (брой месеци), натоварване на мощностите (%) и други.

Наблюдение на потребителите

Изследването е част от хармонизираната програма на Европейския съюз за наблюдения на бизнес тенденциите и наблюдение на потребителите и е представително за населението на 16 и повече години.

Обект на изследването са лицата на 16 и повече години, методът на подбор - случаен, гнездови и пропорционален на населението по райони, в т.ч. селско/градско население (154 гнезда с по 8 лица в гнездо). Методът на анкетиране е интервю - лице в лице. Анкетата съдържа стандартизирани въпроси, свързани с финансовото състояние на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията, намеренията за извършване на основни разходи за предмети с дълготрайна употреба и покупка на жилище или кола. Предлаганите варианти на отговор създават възможност за степенуването им от оптимистични през неутрални към песимистични. Балансът на мненията се получава като разлика между относителните дялове на положителните и относителните дялове на негативните мнения със следната особеност: на силно положителното и силно негативното мнение се дава коефициент 1, а на по-умерено положителните и по-умерено негативните мнения - коефициент 0,5.

С резултатите от наблюденията се цели да се улови посоката на изменение на изследваните променливи, в т.ч. в „нивото на доверие“ на потребителите, което, от своя страна, дава възможност да се изследват тенденциите в развитието на общественото мнение по основни икономически процеси и явления.

Показателят на доверие на потребителите е средна аритметична на балансите на очакванията за развитието през следващите дванадесет месеца на: финансовото състояние на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната, спестяванията на домакинствата и безработицата, като последният баланс се взема с обратен знак.

Инвестиционна активност в промишлеността

Наблюдението събира информация за извършените инвестиции и инвестиционните планове на предприятията. Анкетирването на мениджърите се провежда два пъти в годината - през м. март и м. октомври, като въпросниците имат различно съдържание. На базата на резултатите от мартенското наблюдение се изчислява очакваното процентно изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната. Въз основа на данните, получени от октомвриятското наблюдение, се изчислява процентното изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната, както и прогнозните инвестиции през следващата спрямо инвестициите през текущата.

Индекси на промишленото производство, индекси на оборота в промишлеността

Индексът на промишленото производство е най-важният краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката. Индексът на оборота отразява развитието на пазара на стоки и услуги, като измерва изменението в приходите от продажби на предприятията, включително приходите от продажби на стоки (купени и препродадени без допълнителна обработка) и приходите от услуги, предоставени на трети страни. Месечните индекси на производството и оборота измерват измененията в произведената продукция и оборота на промишлените предприятия. Тази информация е подходяща за проследяване на текущото икономическо развитие и за краткосрочни прогнози. Индексите не измерват действителното равнище на производството, а оценяват средното изменение на производството между два времеви периода.

Туризм

При наблюдението и разработката на данните за туризма Националният статистически институт (НСИ) е възприел дефинициите, препоръчани от Световната организация по туризъм и Методологическото ръководство на Евростат. Съгласно тези дефиниции международен турист е всеки посетител, пристигащ в друга страна, която не е страната на неговото постоянно местоживее, поне за 24 часа, но за не повече от една година, и чиято основна цел не е извършване на дейност срещу заплащане.

Целите на посещение в дадена страна могат да бъдат:

- екскурзия, почивка или развлечения (посещения на културни или исторически забележителности, спортни мероприятия и др.);
- гостуване (при близки или познати);
- служебна цел (командировки, участие в конференции, конгреси и симпозиуми и др.);
- други (образование, лечение и др.).

Статистическите данни за пътуванията на българи в чужбина и посещенията на чужденци в България са получени на базата на месечна информация от Министерството на вътрешните работи (МВР) и извадково изследване на НСИ сред преминаващите български и чужди граждани през граничните пунктове на страната.

Данните за броя на пътуванията на граждани от Европейския съюз представляват оценки на базата на информация от МВР и летищните власти. Данните за влезлите в страната граждани на „трети страни“ са получени директно от МВР. Данните за целите на пътуванията са получени въз основа на регулярно провежданото от НСИ месечно извадково изследване сред преминаващите български и чужди граждани през граничните пунктове на страната.

Индекси на потребителските цени (ИПЦ)

Индексът на потребителските цени е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление, и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в година t се изчислява при структура на разходите от година $t - 1$.

Хармонизирани индекси на потребителските цени (ХИПЦ)

Хармонизираният индекс на потребителските цени е сравнима мярка на инфлацията на държавите от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към еврозоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в година t се изчислява с тегла от година $t - 2$.

В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) № 2015/2010 от началото на 2016 беше сменена базисната година за ХИПЦ и всички индекси се изчисляват и публикуват при база 2015 година.

Индекси на цени на производител на вътрешния и на международния пазар в промишлеността

Индексите на цени на производител са един от основните краткосрочни икономически показатели, характеризиращи икономическата конюнктура в страната. Индексите измерват средното изменение на цените на промишлените продукти, произвеждани и продавани от българските предприятия на базата на постоянна извадка от групи продукти, произведени от дейността и продадени на вътрешния пазар или директно изнесени на международния пазар, която е представителна за цялото производство.

Нетни чуждестранни активи – получават се като разлика между brutните чуждестранни активи и пасиви на банковия сектор. Brutните чуждестранни активи са представени по инструменти и включват международните валутни резерви на страната и други чуждестранни активи на БНБ и търговските банки. Brutните чуждестранни пасиви отразяват задълженията на БНБ и търговските банки към външния сектор.

Индекси на цените на производител в селското стопанство

Изследванията за цените в селското стопанство се провеждат в съответствие с основните изисквания за Методологията на Евростат за индексите на селскостопанските цени (Handbook for Agricultural Price Indices). По този начин се постига хармонизация в областта на статистиката на цените и индексите в селското стопанство с практиката в ЕС по отношение на:

- използваните дефиниции;
- механизмите за регистрация на цените;
- типа на изчисляваните индекси;
- периодичността при провеждане на наблюденията;
- използваните номенклатури;
- дефинирането на подбраните продукти чрез качествени, количествени, видови и други ценообразуващи характеристики.

Обект на наблюдение са цените на производител на произведените от земеделските стопанства растителни и животински продукти и селскостопански животни и на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство.

Цената на производител в селското стопанство е цената, която земеделското стопанство получава за продадените от него селскостопански продукти/живи животни. Тя се отчита на първия пазарен етап от движението на стоките - „цена от производителя за пазара“. Цената на производител не включва получените от стопанството субсидии върху селскостопанските продукти/животни, транспортните разходи и данъците. ДДС също се изключва при формирането на цената.

Изследването за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство (Input I), се осъществява чрез провеждането на пет наблюдения, в рамките на които се наблюдават цените на:

- минералните торове;
- фуражите;
- продуктите за растителна защита;
- ветеринарномедицинските продукти;

- посевния и посадъчния материал.

Наблюдаваната цена е цената, която купувачът действително е платил за средствата за закупуването на стоките и услугите за текущо потребление. Тя включва данъците и таксите и изключва субсидиите (ако има такива) и приспадаемия ДДС.

Единици на наблюдение

Единиците за наблюдение в рамките на изследванията на селскостопанските цени са земеделските стопанства - юридически и физически лица, и селскостопанските и ветеринарните аптеки. За всяко от наблюденията се формира списък от респонденти, като през годините се поддържа стабилен брой регистрации на цени по продукти/категории животни и средства за производство.

Наблюденията са изчерпателни и включват всички единици над определен стойностен праг. Критерий за подбора е стойността на продажбите на селскостопански продукти/животни - за цените на производител в селското стопанство, и стойността на разходите за покупки на стоки и услуги за междинно потребление - за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство. За осигуряване на представителност на цените освен поддържането на определен брой регистрации в отчетния период се осигурява обхват на поне 50 % от стойността на продажбите за всеки отделен продукт/категория животни или от стойността на покупките на стоки и услуги за междинно потребление за съответната година.

Източници на информация

Източник на информация са еднократни статистически формуляри за събиране на данни за качествените и количествените характеристики на селскостопанските продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление и тримесечни въпросници за цените на производител на селскостопанските продукти/живите животни и за цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство.

С еднократните въпросници се осигурява информация за изграждането на номенклатура на наблюденията. Актуализация на номенклатурите се извършва периодично - обикновено в годините, завършващи на 0 и на 5, при смяна на базата на Евростат.

С тримесечните въпросници се осигурява регулярно информация за цените на включените в номенклатурите на наблюденията селскостопански продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление в селското стопанство.

Изчисляване на средни цени

В рамките на тримесечните изследвания се изчисляват средни месечни и тримесечни цени. Месечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от всички регистрирани цени. Тримесечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от месечните.

Изчисляване на индекси

Изчисляването на ценовите индекси се извършва по формулата на Ласпер. Този тип индекс има постоянна теглова структура, като базисният период за теглата и цените е един и същ. Като тегла за изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство се използват стойностите на продажбите на селскостопанска продукция, а за индексите на цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство - стойностите на покупките на междинно потребление. Теглата се изчисляват в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство.

Индексите се изчисляват при три бази: предходна година, съответно тримесечие на предходната година и година, завършваща на 0 или 5 (база на Евростат).

За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите за текущо потребление (Input 1) освен индексите, изчислени за всяка от петте групи продукти, се използват и индекси на стоки и услуги, наблюдавани в рамките на наблюдението на потребителските цени.

Използвани класификации

За изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство е използвана Националната класификация на продукцията в селското, горското и рибното стопанство в България (ПРОДАГРО). Класификацията ПРОДАГРО се използва като база за разпад на продуктите за наблюдение съгласно техните качествени и количествени характеристики. За наблюденията на цените на стоките и услугите за текущо потребление се използват собствени класификации, изградени в рамките на еднократните проучвания за съставяне на списък с представителните продукти. За изчисляване и предоставяне на Евростат на хармонизирани индекси на цените в селското стопанство се използва класификацията PRAG (класификация на селскостопанските цени в базата данни на Евростат New CRONOS).

Отчитане на влиянието на качеството върху цените на селскостопанските продукти

За да бъдат елиминирани различията в цените, свързани с измененията в качеството, вида, количеството и опаковките, подобрите продукти са дефинирани чрез качествени, количествени, видови и други характеристики, които оказват влияние върху изменението на цените. Когато даден конкретен продукт отпада от изследването, той се заменя с нов, с близки характеристики на отпадналия от изследването. Новият продукт също трябва да бъде представителен.

Изчисляване на индекси на стоките и услугите с инвестиционно предназначение, използвани в селското стопанство (Input II)

Изчисляването на ценови индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство също се извършва по формулата на Ласпер, като използваните тегла са стойностите на направените от земеделските стопанства покупки на стоки и услуги с инвестиционно предназначение, изчислени в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство. За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се използва информация от изследвания, провеждани от НСИ в областта на статистиката на потребителските цени, външната търговия и краткосрочната бизнес статистика.

На базата на изчислените индекси на стоките и услугите за текущо потребление и на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се изчислява общ индекс на цените на средствата за производство в селското стопанство (Total Input).

ПАРИЧНИ АГРЕГАТИ

Вътрешен кредит – обединява кредита за консолидирания сектор държавно управление и за неправителствения сектор. Кредитът за консолидирания сектор държавно управление обхваща нетните вземания от централното държавно управление и брунтните вземания от местното държавно управление и социално-осигурителните фондове. Кредитът за неправителствения сектор включва брунтните вземания от нефинансови предприятия, финансови предприятия, домакинства и НТООД.

Широки пари (парично предлагане) – състоят се от пасиви с паричен характер на банките към резидентния сектор с изключение на тези към централното държавно управление и банковия сектор (сектори, притежаващи пари). Инструментите в паричните агрегати са групирани по степен на ликвидност и са представени по валута и по сектори. Използват се следните парични агрегати: М1, М2 и М3. Агрегат М1, известен като тесни пари, включва най-бързо ликвидните инструменти, използвани за разплащане (пари извън банките и овърнайт депозити в левове и чуждестранна валута). Квазипарите и паричният агрегат М1 съставят паричния агрегат М2. Квазипарите се състоят от депозити с договорен матуритет до 2 години и депозити, договорени за ползване след предизвестие (вкл. спестовни депозити) до 3 месеца. Най-ниско ликвидните финансови инструменти са репосделките и издадените дългови ценни книжа до 2 години. Те са в левове и чуждестранна валута и заедно с паричния агрегат М2 формират най-широкия паричен агрегат М3, който е известен като парично предлагане (широки пари).

Дългосрочни пасиви на парично-финансовите институции – дългосрочните финансови пасиви включват пасивите на парично-финансовите институции с матуритет над 2 години или период на предизвестие над 3 месеца, както и капитала и резервите. Капитал и резерви включва основния капитал на банковата система; резервите и финансовия резултат.

Паричното предлагане се основава на мултиплицирането на паричната база (пари извън банките и банковите резерви) от търговските банки. За неговото определяне се използват паричните агрегати М1, М2 и М3.

Паричната база (резервните пари) се състои от парите извън банките и средствата на търговските банки (банковите резерви). Последните включват депозитите на търговските банки в БНБ и парите в касите им. Депозитите на търговските банки обхващат задължителните минимални резерви и свръхрезервите (овърнайт и депозити с договорен матуритет). Динамиката на резервите зависи от размера на задължителните резерви (които са фиксирана част от депозитите) и от свръхрезервите. Размерът на задължителните резерви се определя от УС на БНБ и е единственият инструмент на паричната политика на централната банка в условията на паричен съвет. Равнището на свръхрезервите отразява ликвидното състояние на търговските банки и склонността им към по-голяма сигурност.

Механизъм на паричното предлагане

Паричното предлагане (М3) може да се представя като произведение на паричната база и променливата паричен мултипликатор.

Паричен мултипликатор – характеризира степента на мултипликационния ефект от дейността на търговските банки. Измерва се чрез съотношенията на широки пари (М3) или на отделните агрегати (М1 и М2) към резервните пари. Парич-

ният мултипликатор е функция на съотношението пари извън банките / депозити и на банковите резерви към депозитите, известни като фактори за определяне на паричното предлагане. Съотношението между парите извън банките и депозитите зависи преди всичко от поведението на широката публика, а съотношението между банковите резерви и депозитите е резултат от поведението на търговските банки.

Източници на резервните пари

При стабилен паричен мултипликатор чрез въздействие върху източниците на резервните пари може да се повлияе върху общото предлагане на пари.

Чуждестранни активи (нето) – те отразяват увеличението/намалението на валутния резерв на страната. В условията на паричния съвет изменението на валутните резерви, когато е за сметка на депозитите на правителството, не влияе пряко върху паричната база и автоматично се стерилизира.

Вземания от централното държавно управление (нето) – нетната позиция се получава в резултат от нетиране на активите на централното държавно управление (салдата по левови заеми, отпуснати преди юни 1997 по силата на тогава действащия Закон за БНБ, и по валутните заеми съгласно чл. 45 на Закона за БНБ) с неговите пасиви.

Вземания от търговските банки – в баланса се отчитат салда по разрешени преди юни 1997 кредити и непогасените лихви по тях. Останали позиции (нето) включват неклаифицирани към някоя от останалите позиции активи и пасиви.

КАПИТАЛОВ ПАЗАР

Индекс SOFIX: Базисна дата: 20 октомври 2000; Базисна стойност: 100. SOFIX е индекс, базиран на пазарната капитализация на включените емисии обикновени акции, коригирана с фрий-флоута на всяка от тях. Индексът се състои от 15-те емисии акции, отговарящи на общите изисквания при избор на емисии, които са с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута. Емисия, включена в изчислението на SOFIX, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 40 000 000 (четиредесет милиона) BGN и фрий-флоут не е по-малък от 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията, или пазарна стойност на фрий-флоута не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; броят акционери, притежатели на емисията, да не е по-малък от 500 (петстотин); 3) реализираният оборот през последната една да не е по-малък от 2 000 000 (два милиона) BGN; 4) броят на сключените сделки през последната една да не е по-малък от 750 (седемстотин и петдесет). * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на SOFIX се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто.

Индекс BG REIT: Базисна дата: 03 септември 2007; Базисна стойност: 100

BG REIT е индекс, базиран на пазарната капитализация, коригирана с фрий-флоута и се състои от 7-те емисии обикновени акции на дружества със специална инвестиционна цел за секюритизация на недвижими имоти или земя с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута и най-висока медианна стойност на седмичния оборот за последните 6 месеца. Двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания при избор на емисии, емисия, включена в изчисляването на BG REIT, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 5 000 000 (пет милиона) BGN; 3) фрий-флоутът да е равен на поне 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията; * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на BG REIT се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто;

Индекс BG 40: Базисна дата: 01 февруари 2005; Базисна стойност: 100

BG 40 е индекс, базиран на изменението на цената на емисиите и се състои от 40-те емисии обикновени акции на дружествата с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот за последните 6 месеца, като двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания емисия, включена в изчисляването на BG 40, трябва да отговаря и на следното допълнително условие: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата не по-малко от

3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема датата ѝ на първа котировка; 2) При повече от три компании от една икономическа група, отговарящи на допълнителното условие по-горе, до класацията се допускат само трите емисии на компании от дадена икономическа група с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот. Ако в резултат на класирането се окаже, че две или повече емисии на компании от дадена икономическа група заемат едно и също място в него, приоритет при включването имат тези с по-голям брой сделки за последните 6 месеца.

Индекс BG TR30 : Базисна дата: 03 Септември 2007; Базисна стойност: 1000

BG TR30 е индекс, базиран на промяната на цените на обикновените акции, включени в него, като всяка една от участващите емисии е с равно тегло. Емисиите, включени в изчисляването на BG TR30, трябва да отговарят на следните условия: 1) да имат пазарна капитализация, не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; 2) фрий-флоутът (общият брой акции в акционери, притежаващи не повече от 5 (пет) на сто от гласовете в общото събрание на емитента), да е равен на поне 10 (десет) на сто от размера на емисията; 3) броя акции от емисията да е не по-малък от 250 000 (двеста и петдесет хиляди) акции. Всички емисии, които отговарят на горепосочените условия се класират по следните критерии, имащи еднаква тежест: 1) Пазарна капитализация; 2) Брой сделки за последните шест месеца; 3) Оборот за последните шест месеца; 4) Фрий-флоут.

Отказ от права: Този документ е само за информация. Анализиранията цифрова информация е осигурена от надеждни, институционални източници като KBC, НСИ, МФ, БНБ, ОИСР, ЕЦБ, ЕК, ЕБВР, МВФ, СБ, EMIS Internet Securities-Bulgaria, CEIC Internet Securities-Bulgaria, EMD Holdings LLC. Обединена Българска Банка (ОББ) приема официално прецизността и пълнотата на изготвените от тях данни. Нито степента, в която хипотезите, рисковете и прогнозите в този материал отразяват пазарните очаквания, нито техните реални шансове могат да бъдат гарантирани. Прогнозите са индикативни. Данните в тази публикация са от общ характер и е само за информационни цели. Тази публикация не следва да се използва като препоръка или предложение за закупуването или продажбата на никакви финансови инструменти и ценни книжа и не представлява предложение или проспект по смисъла на Закона за публично предлагане на ценни книжа, Закона за пазарите на финансови инструменти или други сходни регулаторни актове, включително чуждестранни. ОББ и KBC не носят отговорност за точността и пълнотата на тази информация. Повече информация по темите можете да получите при допълнително поискване.